

The background of the cover is a complex, abstract composition. It features a large, stylized eye in the center, composed of various geometric shapes and colors, including shades of blue, green, and yellow. The eye is set against a backdrop of a city skyline, with tall buildings and a grid-like pattern of windows. The overall color palette is dominated by blues and greens, with accents of yellow and orange. The text is overlaid on a dark blue, semi-transparent rectangular area in the lower-left corner.

NASK

OBSERWATORIUM WPŁYWU SZTUCZNEJ INTELIGENCJI

Spółeczne postrzeganie technologii AI

RAPORT Z BADAŃ JAKOŚCIOWYCH | 2024

Raport końcowy **Obserwatorium wpływu sztucznej inteligencji**

Zespół badawczy po stronie Wykonawcy:

Maciej Mroczek

dr Jagoda Przybysz

Zespół badawczy po stronie Zamawiającego:

Wykonawca:

Agencja Badawcza EDBAD Sp. z o.o.

ul. Kpt. Franciszka Żwirki 6, 90-450 Łódź

www.edbad.edu.pl; biuro@edbad.edu.pl

Zamawiający:

NASK

Naukowa i Akademicka Sieć Komputerowa – Państwowy Instytut Badawczy

ul. Kolska 12, 01-045 Warszawa

SPIS TREŚCI

Koncepcja badawcza	5
Charakterystyka metody	5
Charakterystyka próby badawczej	5
Sztuczna inteligencja (wprowadzenie, definicje)	7
A. Definicje	7
B. Korzystanie z technologii	8
C. Wiedza o nowych technologiach	10
Źródła wiedzy i informacji o AI	13
A. Sposoby definiowania AI	13
B. Źródła wiedzy o AI	15
C. Odczucia wobec AI	19
D. GenAI	24
Użytkowanie AI	27
A. Korzystanie z AI	27
B. Niekorzystający z AI (warunki wejścia)	30
C. Opłaty za korzystanie z AI	32
D. Wykorzystanie AI w firmach/organizacjach	34
Obszary, w których widać wpływ AI	36
A. Wpływ AI na życie codzienne	36
B. Inne obszary wpływu AI	39
C. Niepożądane obszary wykorzystania AI	48
D. Pożądane obszary wykorzystania AI	51
E. Zaufanie do AI	53
Regulacje	57
A. Potrzeba regulowania wykorzystania AI	58
B. Zakres regulacji	60
C. Instytucja zarządzająca AI	63
Długoterminowe perspektywy	65
A. Rozwój Sztucznej Inteligencji (AI - nadzieje, czy raczej obawy?	65
B. Spodziewane istotne zmiany w przyszłości	68

KONCEPCJA BADAWCZA

Celem realizacji wywiadów było m.in. zmapowanie przyzwyczajeń i wzorów użytkowania narzędzi generatywnej inteligencji, a także ogólnego społecznego postrzegania rozwoju technologii AI.

CHARAKTERYSTYKA METODY

Pogłębione wywiady indywidualne są jedną z podstawowych technik terenowych badań jakościowych wykorzystywanych w badaniach społecznych. Jest to technika o niskim stopniu standaryzacji, opierająca się na bezpośrednim akcie komunikacji - biorą w niej udział zatem co najmniej dwie osoby: badacz i badany. Punktem wyjścia indywidualnego wywiadu pogłębionego jest lista informacji (czasem pytań), które badacz chce pozyskać w toku rozmowy, sam jej przebieg nie jest jednak z góry ściśle określony, a poszczególne pytania mogą być przez moderatora pomijane lub zastępowane innymi, w zależności od przebiegu rozmowy. Dając badaczowi możliwość sondowania i reagowania na dynamikę rozmowy, wywiad pogłębiony umożliwia także pozyskanie zindywidualizowanych informacji istotnych z punktu widzenia celów badania, ale nieprzewidzianych w scenariuszu. Możliwe jest także zaprojektowanie scenariusza wywiadu o pewnym poziomie ogólności, w którym kolejność i sposób zadawanych pytań nie są sztywno z góry określone, a samo narzędzie stanowi rodzaj drogowskazu dla badacza realizującego wywiad. W badaniach IDI istotna jest rola badacza, który musi wstępnie zapoznać się z problematyką badania, jednocześnie, podobnie jak w badaniach etnograficznych, oddając pierwszeństwo w rozmowie badanemu.

Technika TDI jest natomiast odmianą techniki IDI (której metodologia została omówiona powyżej) różniącą się od niej tym, że komunikacja badacza z osobą badaną zapośredniczona jest przez telefon lub komunikator internetowy. TDI oferuje analogiczne, co IDI, zalety, a zatem możliwość elastycznego reagowania na przebieg rozmowy i włączania do procesu zbierania i analizy danych tych wątków, których nie przewidziano na etapie tworzenia narzędzia badawczego, jednocześnie jako technika zdalna wydaje się być bardziej elastyczna i mniej angażująca z punktu widzenia zarówno realizacji procesu badawczego, jak i samego respondenta. Trudności związane z realizacją wywiadów zdalnych, wynikające przede wszystkim z technologicznych niedostatków komunikacji zapośredniczonej (utrudniającej badaczowi metaanalizę i zwierzchni nadzór nad przebiegiem i dynamiką interakcji) są z niej natomiast niwelowane przez wieloletnie doświadczenie członków zespołu badawczego w realizacji wywiadów pogłębionych tak w bezpośredniej, jak i w zapośredniczonej formule.

Wykonawca dopuszcza możliwość przeprowadzenia wywiadów nie tylko w formule bezpośredniej (face to face), ale również za pośrednictwem mediów elektronicznych w zależności od preferencji respondentów, np. poprzez kontakt telefoniczny lub z wykorzystaniem takich narzędzi jak Zoom/ClickMeeting/ Microsoft Teams itp.

CHARAKTERYSTYKA PRÓBY BADAWCZEJ

Respondenci do badania zostali dobrani w sposób **celowy**, tj. taki w którym mamy do czynienia w doborze respondentów do badań społecznych o charakterze nielosowym, polegającego na samodzielnym, intencjonalnym i subiektywnym doborze jednostek zaproszonych do udziału w badaniu przez badaczy.

Dokładna lista kryteriów rekrutacyjnych znajduje się poniżej

Próba:

n=20 – Kadra menadżerska i wyżsi urzędnicy (dyrektorzy, naczelnicy) zarządzający co najmniej 10 osobami, zróżnicowanie ze względu na obszar działalności zawodowej według 1 kategorii w klasyfikacji ISCO-08 (np. technologie IT, rolnictwo, nauka, oświata, dziennikarstwo i media, medycyna – nie mniej niż 2 osoby z danego obszaru) i nastawienie do technologii (pozytywne vs negatywne) weryfikowane na etapie rekrutacji do badania – dwie grupy: optymiści i pesymiści technologiczni (minimalnie 8 osób w grupie)

n=24 – Pozostałe osoby (zróżnicowanie ze względu na wielkość miejscowości (wieś, małe miasto, duże miasto) i geograficzne oraz wiek i wykształcenie w schemacie

Wiek	Wykształcenie	
	Średnie i niżej	Wyższe
Młodszy (18-34)	N=6	N=6
Starszy (35+) [w tej grupie chcemy minimum 4 osoby w wieku emerytalnym]	N=6	N=6

Dwie grupy pod względem nastawienia do technologii: optymiści i pesymiści technologiczni (minimalnie 8 osób w grupie)

SZTUCZNA INTELIGENCJA (WPROWADZENIE, DEFINICJE)

Celem badania na tym etapie było rozeznanie na temat tego, jak respondenci rozumieją nowe technologie.

A. DEFINICJE

Pierwsze pytania dotyczyły skojarzeń z pojęciem nowe technologie.

- Odpowiedzi respondentów z grupy ogólnej (społeczeństwo)

***Nowe technologie, czyli narzędzia, które mają nam służyć na przykład w ułatwieniu wykonywania jakichś codziennych czynności czy obowiązków zawodowych. Nie wiem, jakieś systemy operacyjne, jakaś sztuczna inteligencja. I tak bym to zamknęła.

*G2_DM_M_WW_K_O_5***

***No to nowe technologie... To tak pierwsza myśl, która mi wchodzi do głowy, to jest ta technologia AI, czyli tej sztucznej inteligencji. To to mi tak przychodzi pierwsze na myśl.

*G2_DM_M_WW_K_P_3***

Samo słowo nowa technologia to tak pierwsze, co się kojarzy to nowa technologia, nowe urządzenia jakieś. Na przykład pralka nowa część, jakieś tam nowe oprogramowanie. Na przykład więc na szybko, że tak powiem też o co przychodzi do głowy, to właśnie coś takiego jak słyszę nowa technologia, czy jak w reklamach w samochodzie nowa technologia, auto hybrydowe czy już na prąd. *G2_DM_M_WW_M_P_14

Przede wszystkim z nowościami elektronicznymi. Takimi jak te wszystkie gadżety, które nas otaczają, czyli smartfony, smartwatche, tablety. To czego kiedyś nie było. Laptopy. Myślę, że to tak mniej więcej, z elektroniką najbardziej. Chociaż też z tym, co się dzieje podczas przeglądania stron internetowych, czyli ze wszystkim tym, co nas zaskakuje podczas oglądania różnych stron, gdzie jakby widać to, że komputer czasami pomaga bez mojej wiedzy coś mi znaleźć, coś mi..., w czymś mi pomóc, więc jakby to też jest chyba technologia nowoczesna, więc kiedyś tak nie było. *G2_MM_S_WSN_M_O_6

To znaczy no na pewno coś, jeżeli chodzi o takie funkcje tak dodatkowe w urządzeniach, czy w autach, czy w telefonach, czy w smartwatche. No jest dużo właśnie takich sprzętów, elektroniki, które mają właśnie te nowoczesne jakieś funkcje, tak, które pozwalają nam wykonywać różne rzeczy. *G2_W_WW_M_O_5

- Odpowiedzi respondentów z grupy ekspertów

*** Nowe technologie głównie kojarzą się z jakimiś... Z jakąś sztuczną inteligencją, czatem GPT, które są właśnie obecnie bardzo często wykorzystywane* G1_DiM_K_O_4***

*** Nowe technologie z nowymi urządzeniami, z nowymi rozwiązaniami, jeśli chodzi o komunikację, o jakieś sprzęty nowe, tak, kojarzą się z nowymi sprzętami i z nowymi jakimiś gadżetami właśnie umożliwiającymi z jednej strony komunikację, a z drugiej strony nie wiem co.
*G1_DiM_K_O_6***

Nowe technologie - generalnie jest to całokształt działań, które wychodzą poza status obecny. Jesteśmy na jakimś poziomie rozwoju technologicznego. Założmy, że dam tu przykład maszyny. Jeżeli kiedyś miałam obróbkę manualną, później przeszłam na obróbkę, że tak powiem delikatnie, to jakby wchodziła elektronika, czyli jakiś wyświetlacz się pojawiał i tak dalej. W tym momencie na przykład już mamy roboty, już mamy pełne linie technologiczne, już mam samodzielnie myślące podzespoły, które na przykład są opomiarowane, oczujnikowane. Tak że z tym mi się kojarzy rozwój technologii. Wręcz coś, co by się kiedyś wydawało w firmie Terminator niemożliwe dla wielu ludzi. Teraz w sumie można powiedzieć, że oprócz jeszcze nadchodzącego armagedonu, to troszeczkę tak to wygląda. Jest to Elon Musk, daleko szukać. Gdzieś wyświetlany, idący na randkę ze swoim robotem. Spoko. [śmiech] *G1+IT_K_P_1

Nowe technologie, z czym mi się kojarzą? W sumie teraz to już chyba dookoła nas otaczają. Nie wiem, nowe jakieś zegarki, które mogą badać puls, tętno, naszą aktywność, można odbierać tam wiadomości, telewizory nowoczesne z Internetem wbudowanym, urządzenia do gotowania, do odkurzania, odkurzacze inteligentne. Już dookoła mamy te jakieś aplikacje nowe, przeróżne. *G1_PRZE_M_P_9

Nowe technologie z jakimiś nowinkami. Coś, coś, co do tej pory nie było albo było nieosiągalne dla, nazwijmy to, takiego zwykłego Kowalskiego. Może być to dostępne, ale nie wiem, dla wojska albo było tylko w laboratorium rozwijane, a sytuacja, jeżeli mamy nowe technologie, to jest coś, co jest dostępne już dla ogółu społeczeństwa. *G1_PRZE_M_P_10

Nowe technologie, no nowe technologie, często to słyszymy w przemyśle, bo jesteśmy do tego zmuszeni, żeby nadążać za rynkiem firmowym, tak? Jakieś nowe oprogramowania, chyba tyle. *G1_PRZE_M_P_11

B. KORZYSTANIE Z TECHNOLOGII

W kolejnym etapie respondenci zostali poproszeni o to, aby odpowiedzi na pytanie z jakich nowych technologii korzystają

*** No ja korzystam jakby no z telefonu, laptopa ze sztuczną inteligencją.
*G2_DM_M_WW_K_P_3***

*** Zdarza mi się czasami jakby używać tej sztucznej inteligencji pod kątem na przykład, nie wiem, przerabiania zdjęć z wakacji założmy. Ostatnio byłam na Sri Lance i powiedzmy dzięki tej sztucznej inteligencji można, powiedzmy, no trochę w cudzysłowie podreperować te zdjęcia, w sensie nadać im koloru, jakiś efektów i tak dalej. No i 5G to jakby wiem, że w telefonie mam.
*G2_DM_S_WW_K_P_8***

*** No to, wie Pani co, jeżeli chodzi o to, no to ja akurat mało korzystam z takich nowych technologii. Jeżeli może by Pani powiedziała jakieś inne, to może przyszłoby mi też do głowy. Ale jeżeli chodzi o tę sztuczną inteligencję, no to szczerze mówiąc, no to rzadko mam z nią styczność, do czynienia i wiem, że tam są jakieś Chaty GPT, ale no akurat z tego nie korzystałam. *G2_DM_M_WW_K_P_3***

Znaczący tak, jeśli chodzi o technologię, to na pewno, no wiadomo, że tak powiem, telefony, internet, a ostatnio, że tak powiem, coraz to częściej sięgam po sztuczną inteligencję. Po ten tak zwany czat GPT. *G2_W_S_WSN_M_O_4

Ja głównie myślę, że... No telefon, wiadomo. Telewizja, ale z Internetu. Ja dużo korzystam z Internetu. W pracy korzystam z Internetu, w domu dużo korzystam właśnie do gotowania czy czasami z dziećmi. Jak wyszukuję jakieś potrzebne materiały na studia to wtedy korzystam *G2_MM_M_WSN_K_O_12

Internet, ChatGPT., A to można powiedzieć ogólne pojęcie, bo to zazwyczaj staram się patrzeć Google, YouTube, recenzje. *G2_DM_S_WSN_M_P_10

- Odpowiedzi respondentów z grupy ekspertów

Z jakich nowych technologii? O ile to można nazwać, że są nowymi technologiami, bo generalnie wszelkiego rodzaju sprzątające roboty, aplikacje w telefonie otwierające bramy, nie-bramy, blokujące kody. Jeżeli by się dało, to ostatnio się sama złapałam na tym, że chciałam sobie drzwi do domu otworzyć z aplikacji, a nie z klucza, bo odblokowywałam alarm, a musiałam wejść przez główne drzwi i sama szukałam w telefonie, gdzie mój syn mówi: "Mamo, ale do tych drzwi jest klucz". Tak, to jest zgubne. Jeszcze chyba źle zrobiłam, bo nie wzięłam sobie lodówki z Wi-Fi, więc ja generalnie korzystam z wielu tego typu udogodnień, jeżeli tylko mogę. Właśnie puszczenie robota, pilnowanie jakiegoś tam... Nie wiem, wpuszczenie sobie w tym momencie na przykład kuriera do domu, czy kamery, czy cokolwiek. To co mogę, owszem, ułatwia mi to życie i z tego typu technologii na razie korzystam, więc jest to głównie jakieś właśnie przez Wi-Fi. W pracy jest troszeczkę jeszcze inaczej, bo tam mam do czynienia z liniami technologicznymi, z robotami, z projektowaniem systemów usprawniających pracę. Właśnie innowacje w technologii, które powstają, czyli pojawiające się jakieś nowe rozwiązania typu chwyty, typu jakieś oprogramowania, które wspomagają. Tak, z tego również korzystamy na bieżąco. *G1+IT_K_P_1

***Na pewno korzystam powiedzmy, żelazka z parą w tej chwili jak kiedyś było zwykłe żelazko, korzystam z thermomixu, czyli powiedzmy sporadycznie gotuję normalnie, a w większości sobie po prostu korzystam z tego thermomixu, który mnie tam ułatwi. Jest mi to po prostu no sprawniej gotować, bo dużo pracuję, mam mało czasu, więc jest mi to przydatne. Z czego korzystam? Z technologii takich zdalnych to co mówiłyśmy, czyli też jakby powiedzmy, loguje się na spotkanie na Teamsie, tam wykorzystuje kod, identyfikator dostępu i jakby nie muszę gdzieś tam jechać, tracić czasu. To też jest jakaś technologia, która jakby pozwoli mi zaoszczędzić mój

czas przy moim trybie pracy. Nowe technologie w sumie teraz jest troszkę tych nowych technologii, więc coraz więcej wchodzi tutaj akurat. No ja w tej branży farmaceutycznej, więc jeżeli taki robot gdzieś tam byłby skonstruowany, który po prostu ułatwiłby pracę i można by było mniej, że tak powiem tych godzin poświęcać i to by było sprawne, działało by, było zabezpieczone, że można by było spokojnie spać, tak jak ten robot Da Vind, który wykonuje, bo już takie roboty są i to po prostu by było sprawne. No na pewno to wszystko było łatwiej pracę ludziom, że myślę, to zmierza w tym kierunku i gdzieś te technologie będą dalej szły do przodu.

*G1_MED_K_P_7***

Głównie z internetu z tych mediów, innych typu, telewizja. Raczej tutaj media społecznościowe i inne media. *G1_MED_K_P_7

To może powiem jak w pracy. W pracy to korzystamy z przeróżnych nowych technologii. Jesteśmy otwarci na w sumie wiele nowinek technologicznych, chociażby ostatnio bardzo popularny taki temat sztucznej inteligencji, z której korzystamy. W domu no to korzystam też z różnych takich rozwiązań, które ułatwiają mi życie. Chociażby steruję sobie odkurzaczem będąc poza domem, włączam sobie klimatyzację latem, kiedy wracam skądś. Prowadząc samochód hybrydowy również korzystam z sztucznej inteligencji, chociażby z nawigacji. Więc w zasadzie to te nowe technologie tak się przeplatają z jakimiś tradycyjnymi rozwiązaniami, ale trochę powoli zaczynają je też wypierać. *G1_NAU_K_O_2

Ja osobiście korzystam jak najbardziej ze sztucznej inteligencji i sztuczna inteligencja tutaj myślę, że ogólnie wie prym, bo po pierwsze jako wykładowca akademicki muszę weryfikować prace, których jestem promotorem z zakresu cyberbezpieczeństwa i IT, weryfikować pod kątem wytworzenia ich przez sztuczną inteligencję, bo również studenci niestety korzystają ze sztucznej inteligencji, tak, więc ja no muszę po prostu też posiadać taką wiedzę, umiejętności wykrywcze jak działa sztuczna inteligencja, jak tworzy prace pod którymi się podpisują studenci jako, że to oni napisali, a tak naprawdę napisała sztuczna inteligencja, to jest jeden z aspektów. A drugi z aspektów to jest taki, że oczywiście sztuczna inteligencja w ramach mojej pracy zawodowej wspiera mnie w zakresie rozwiązywania incydentów bezpieczeństwa sieci teleinformatycznych, incydentów bezpieczeństwa informacji przetwarzanych w ogóle w systemach informatycznych, ale także i bezpieczeństwa fizycznego. Mówię tutaj o analizie obrazu, mówię tutaj o analizie zachowań ludzkich, behawioralnych, takiej behawiorystyce człowieka, która też właśnie może być przeanalizowana przez sztuczną inteligencję. *G1_NAU_M_P_4

Mam zainstalowaną sztuczną inteligencję. Znacząco aplikację do sztucznej inteligencji. No czasem z niej korzystam, muszę się przyznać. *G1_OSW_M_P_5

Przede wszystkim Internet, komputer, oprogramowanie i powiedziałabym nawet, że wszystkie takie systemy bezpieczeństwa w samochodach. *G1_OŚW_K_O_6

C. WIEDZA O NOWYCH TECHNOLOGIACH

Badaczy interesowało, skąd rozmówcy czerpią wiedzę oraz informacje o nowych technologiach

*** Znaczą przede wszystkim Internet. To tam wyszukuję wszystkie informacje najczęściej... *G2_MM_M_WSN_K_O_12***

*** I tak już się chyba 20 paru lat. No praktycznie z internetu ... Bardziej, kiedyś to było mniej, tego YouTube może być. Ale były strony internetowej interia czy inne takie, które można dalej można było rozszerzać jakąś wiedzę, czyli poprzez wyszukiwarkę Google można było pewne informacje uzyskać na jakiś temat. Teraz to się wchodzi na Google i czytam przykłady na temat jakiś nowych technik budowlanych, czy też na temat jak gdzieś uzyskać jakieś informacje na jakiś temat. Weszła przykładowo sztuczna inteligencja do gry, że tak powiem. Natomiast gdyby było w dzisiejszych czasach, raczej nikt już gazet nie czyta, że tak powiem, żeby uzyskać pewne informacje. W książkach jest tego malutko, że tak powiem. No więc teraz główną bazą informacyjną tak naprawdę jest internet. Potem telewizja, a potem radio, że tak powiem.

*G2_W_S_WW_M_P_6***

*** Tak naprawdę z TikToka, z YouTube'a, z Twittera, z Facebooka... No zazwyczaj ze stron, stron internetowych po prostu. Bo raczej telewizji nie oglądam, więc jedyne co, no to po prostu gdzieś sobie scrolluję czy TikToka, czy Facebooka, i zawsze coś nowego wyskoczy. I po prostu na podstawie tego, jeżeli coś mnie zacieka, to po prostu sprawdzam. *G2_W_WW_M_O_5***

*** Głównie fora naukowe, no i też od kolegów z pracy czy to z uczelni.

*G2_W_M_WSN_M_O_11***

*** No to wydaje mi się, że głównie na przykład albo wśród znajomych miałam po prostu takie sytuacje, że ktoś mi doradził, że na przykład czat GPT tutaj nie jest najlepszą... najlepszym narzędziem i mogę poszukać i spróbować czegoś takiego, więc to na pewno znajomi, ale też po prostu na przykład przeglądając media społecznościowe czasami w jakichś wątkach, albo w jakichś rolkach właśnie polecają nowe technologie i sobie je testuję i sprawdzam, co dla mnie działa, a co nie. *G2_W_M_WSN_K_O_8***

*** No to jest, wie Pani, to jest tak zwana ta poczta pantoflowa, bo one same mnie znajdują. Bo dostaję jakieś informacje, czy powiedzmy wchodzi na jakiś temat, jak mnie zainteresuje, to po prostu sam YouTube mi tam podpowiada jakieś tematy. Wysyłają mi informacje o jakichś szkoleniach. Teraz na przykład z dziedziny sztucznej inteligencji, więc tutaj jakoś tak z różnych źródeł, ale głównie to jest Internet i znajomi. *G2_MM_WSN_M_O_9***

*** Głównie z internetu, z jakiś artykułów i informacji, które przekazują.

*G2_MM_M_WW_K_O_2***

- Odpowiedzi respondentów z grupy ekspertów

*** No jeżeli mam jakieś zapotrzebowanie to po prostu wpisuję w wyszukiwarce dane informacje, które bym potrzebował no i po prostu przeglądając strony internetowe powoli po prostu wdrażam się w dany temat. *G1_ROL_M_O_2***

*** To gdzieś modne się zrobiło, różne artykuły na YouTube, na monety, w telewizji nawet były jakieś dokumenty itd. *G1_PRZE_M_P_11***

*** No i znowu wracamy do tego, że to będą media społecznościowe, nie?
*G1_PRZE_M_P_10***

*** Głównie Internet ... Mniej, na pewno w jakimś tam stopniu, ale mniej niż Internet.
*G1_PRZE_M_P_9***

*** Tak na dobrą sprawę to z reklam. Czy takich informacji od znajomych, że coś już mają, no to jakby się dzielił tymi informacjami. Ale także też z Internetu. Jeżeli mamy reklamę jakieś internetowe czy telewizyjne, to jak najbardziej. *G1_PRZE_K_O_12***

*** Jako sieć informacyjna, strony, które przeglądam, jakieś personalizowane reklamy i tyle. *G1_OŚW_K_O_6***

*** IT, świat IT to jest taka dziedzina pracy, w której musimy być na bieżąco. Dlaczego tak się dzieje? Proszę spojrzeć na rozwój technologiczny, jeszcze 10, 20, 30 lat temu nie myśleliśmy o tym, że systemy dziś będą miały wdrożoną sztuczną inteligencję. 30 lat temu komputery zajmowały całe biuro, tak, całe jedno piętro, mówię tutaj chociaż było takim produkcie jak Odra. A dzisiaj każdy z nas ma telefon komórkowy, który ma o wiele większą moc obliczeniową, tak, w ramach tego rozwoju informatyzacji, rozwoju systemów informatycznych, my jako informatycy musimy być na bieżąco z technologiami, ze zmianami, żeby na bieżąco weryfikować to, co daje rynek, bo jeżeli w IT się zatrzymamy, to oznacza de facto, że się cofamy w rozwoju. Bo jednak cały świat idzie do przodu, więc my musimy nadążyć, bo proszę zobaczyć, że jeżeli mówimy w ogóle o samym bezpieczeństwie, cyberbezpieczeństwie, jeżeli ja bym budując systemy nie weryfikował tego, jak one się rozwijają, jakie nowe rzeczy mogą zrobić, hakerzy mieliby przede mną przewagę, hakerzy by weryfikując takie informacje, mogli skutecznie doprowadzać do wyciągnięcia moich danych przetwarzanych w systemie a ja bym o tym nie wiedział. Dlatego ludzie z IT i z cyberbezpieczeństwa muszą być na bieżąco z weryfikacją rynku, z nowymi technologiami, jak mogą dobezpieczyć, jak mogą zabezpieczyć systemy, które przetwarzają informacje, bo oczywiście te informacje stanowią przewagę konkurencyjną firmy na rynku, tak. *G1_NAU_M_P_4***

*** Głównie z Internetu. Czasami jak ktoś ze znajomych czy nawet mój zespół badawczy o czymś tam nowym mi powie, bo niektórzy mają takie zajawki i interesują się różnymi takimi rzeczami. Ja też, ale nie ze wszystkim jestem czasem na bieżąco, czasami lubię się dowiedzieć czegoś nowego. *G1_NAU_K_O_2***

*** Członkowie rodziny tak, eksperci również, zwłaszcza w medycynie, jak najbardziej.

*G1_MED_K_O_8***

*** Znaczy nie, no to jest tak naprawdę komputer, jeśli chodzi o nowe technologie, no tutaj oczywistym jest, że też korzystam z chatów AI, bo tu można powiedzieć, że to jest w sumie nowa technologia, przynajmniej naprawdę rozwijająca się. A skąd czerpię informacje? No to z forów dyskusyjnych, tak, no to chociażby Reddit, no googłowskie wiadomo, że wychodzą jakieś inne, są jakieś portale, które przedstawiają jakieś nowinki, nowinki w świecie, w świecie IT i ogólnie, no nie tylko IT, ale ogólnie w świecie. No i tam głównie są to jakieś może i szczątkowe informacje, ale osoba, która by się chciała bardziej zainteresować i jest takim, że tak powiem, geekiem, to zagłębi się bardziej w temat i będzie się tym interesowała i ewentualnie spróbuje, no, tak jak na przykład ja, jeśli chodzi o jakieś właśnie sztuczne inteligencje, czy używanie tej Aleksey, no bo o Aleksey też się kiedyś słyszało, głupie reklamy na YouTube nawet są o takim czymś, więc raczej kwestia tego, że to po prostu z internetu. Nierzadko też, jeśli chodzi o polecenia też od znajomych. Jeżeli w pracy wychodzi jakaś rozmowa i z rozmowy wynika o wprowadzeniu czegoś nowego na rynek. *G1_IT_M_P_1***

*** Szukam i też jestem na kilku forach, więc mi się to pojawia, między innymi na Elektrodzie, jestem automatykiem, także na takich forach pojawiają się takie informacje, te ciekawostki po prostu analizuje i czytam. *G1_IT_M_O_7***

ŹRÓDŁA WIEDZY I INFORMACJI O AI

Celem tego etapu badania było rozeznanie w jaki sposób respondenci pozyskują informacje i wiedzę na temat bezpieczeństwa cyfrowego.

A. SPOSOBY DEFINIOWANIA AI

Rozmowę rozpoczynało pytanie o jedną z technologii cyfrowych – sztuczną inteligencję (AI) i to jak jest ona rozumiana i definiowana przez respondentów.

- Odpowiedzi respondentów z grupy ogólnej (społeczeństwo)

To jest narzędzie, które ułatwia nam życie. (...) Dla mnie sztuczna inteligencja to jest narzędziem które pomaga mi jakby w pigułce pozyskać w krótkim czasie potrzebny zakres wiedzy. Wyręcza mnie w niektórych przypadkach, jeżeli chodzi o sprawy zawodowe, prywatne. Nie wiem, jak nie mam pomysłu, co sobie przez tydzień ugotować to piszę na czacie, żeby mi napisał listę zakupów i od razu do tej listy zakupów przepisy na obiad na 7 dni, co jest oszczędność dla mnie czasu. *G2_DM_M_WW_K_O_5

***Tzn. w pewien sposób stworzono jakąś namiastkę jakby sztucznego mózgu, tak bym to nazwała. Z tym że oczywiście nie jest to absolutnie jakoś powielanie, bo nie ma takich możliwości i ta sztuczna inteligencja w wielu wypadkach chce się wypowiadać za nas i można ją wykorzystywać na różne dobre i złe strony. Po prostu naukowcy stworzyli komputer, według

mnie, komputer, który jest upodabniany do ludzkiego mózgu. Z tym że oczywiście to jest komputer, który ma niesamowitą moc i tak nie jest to jeszcze oczywiście tym, czym jest ludzki mózg, no i bardzo dobrze. I za pomocą tej sztucznej inteligencji, tego komputera, przy czym nie jest to sprawa jednostkowa, bo w tej chwili większość firm czy instytutów ma ją, te programy, które dotyczą właśnie sztucznej inteligencji w tym sensie, że to jest poszerzanie wiedzy, to jest uzupełnianie informacji, tworzenie tak samo fake newsów. Nawet taka sprawa, że tworzenie głosu osób żyjących. *G2_MM_S_WW_K_P_1***

Znaczący, wszelaka pomoc, jaką daje mi w Internecie mój sprzęt, na którym cokolwiek robię, nie jest to jakiś nie wiadomo jaki sprzęt, natomiast tak jakby czuję pomoc. Pomoc, że coś czasami jest robione za mnie. Czyli... Wszelakie... Nie wiem jak to nazwać, ale to nie są jakby podpowiadanie wyszukiwania, natomiast jakby... Sztuczną inteligencją są na pewno wszystkiego rodzaju czaty z botami, czyli z automatami, z którymi rozmawiamy. Wszędzie, gdzie chcemy załatwić sprawę, to praktycznie każda firma ma chat. I jeżeli się rozmawia z człowiekiem, to można z nim porozmawiać tak troszeczkę inaczej. Jeżeli się rozmawia z automatem, to on ma jednak dosyć ograniczone pole manewru, a to jest sztuczna inteligencja. To na przykład przy czymś takim się spotykam. Natomiast to wiem, że sztuczna inteligencja pozwala tworzyć różne filmy, to nie wiem czy film, ale to są obrazy, które są, czasami widzimy jakieś super zdjęcie, niesamowite kolory, jakieś takie szaleństwo. Wiadomo, że stworzyła to sztuczna inteligencja, którą ktoś pokierował też, natomiast na pewno nie stworzył to umysł ludzki, tylko to stworzył komputer. Może tak. *G2_MM_S_WSN_M_O_6

*** No to są tak jakby takie maszyny, roboty, które wykonują pracę za człowieka. Takie jakieś właśnie systemy wykonujące pracę za człowieka. *G2_DM_M_WW_M_O_4***

Znaczący ja jak spotykam się no z tym określeniem „sztuczna inteligencja” gdzieś przy okazji właśnie wyszukiwania jakichś haseł w Internecie. Czytam czasami na temat sztucznej inteligencji jakieś artykuły. (...) No jakby jakiś taki procesor, który jest już tak mocno rozbudowany, tak mocno rozwinięty, że potrafi... Ma już tak ogromną pamięć zapisaną tych wszystkich informacji, słów, wypowiedzi ludzi, że potrafi je składać w jakąś taką spójną całość i wypowiadać się sam. *G2_MM_M_WSN_K_O_12

No chyba bardziej bym na to patrzyła właśnie na zasadzie jakiegoś programu, który jest napisany w taki sposób, żeby zbierać informacje i dostosowywać je lepiej do konkretnej osoby, czyli po prostu jest pewien system, który się uczy tego, w jaki sposób wyszukujemy informacje i specjalnie do nas, tak jakby się dostosowuje. *G2_W_M_WSN_K_O_8

- Odpowiedzi respondentów z grupy ekspertów

*** Sztuczna inteligencja jest pomocą różnych systemów, które zawierają w sobie informacje, które mają nam po prostu w łatwy sposób przekazać dane informacje. * G1_DiM_K_O_4***

*** Sztuczna inteligencja to jest dla mnie takie narzędzie, które poniekąd ułatwia nam życie, a poniekąd jednak wypiera różne, chociażby nawet zawody. Myślę, że z czasem zaczną być na

tylę popularna, że będą takie zawody, które przestaną być potrzebne, bo ta sztuczna inteligencja jednak wkrada się w nasze życie, tak szturmem bym powiedziała.

*G1_NAU_K_O_2***

*** Sztuczna inteligencja jest wytworem człowieka, który skonstruował system w taki sposób, aby mógł symulować ludzką percepcję, ludzkie rozumowanie i może symulować to nie jest zbyt dobre słowo, bo symulacja to są kwestie powtarzalne, tak, tutaj natomiast doprowadziliśmy do budowy systemu, który sam analizuje, sam wyciąga wnioski na podstawie poprzednich doświadczeń, więc ja oczywiście byłbym też daleki od tego, żeby określać, że to jest samodzielny byt, tak, sztuczna inteligencja nie jest samodzielnym bytem, niemniej jednak, myślę, że w pewnym momencie doprowadzimy do takiego rozwoju, że sztuczna inteligencja będzie samodzielnym bytem, samo stanowiącym bytem. Mam nadzieję, że jeszcze dożyję tego czasu. *G1_NAU_M_P_4***

*** Według mnie to jest taka ciekawa strona, ponieważ jest to najczęściej w formie czatu. Miejsce, które przeszukuje Internet według naszej prośby o przeszukanie danego celu, czyli np. piszemy mu, żeby nam znalazł konkretną rzecz albo napisał opowiadanie i on szuka po stronach internetowych, które zawierałyby ewentualnie fragmenty tego tekstu, o który nam chodzi i nam go podaje w formie takiej obrobionej i w formie takiej, żebyśmy mieli to, co potrzebujemy. *G1_IT_M_O_5***

*** Co ona oznacza? Na pewno oznacza jakiś postęp, jakby do przodu. Tego są plusy i minusy. Ja widzę tu w ten sposób, że na przykład jeżeli ja używam w tej chwili do opisów to fajnie jest, wpiszę sobie 5 słów, a ta sztuczna inteligencja obraca mi to wszystko w jakieś zdania, które dobrze zbudowane są. Możemy to wykorzystać w szkole, dzieci nie muszą już teraz siedzieć i myśleć głową, pisać wypracować tylko wystarczy, że dadzą kilka jakichś haseł wrzucą i ta sztuczna inteligencja za nich napisze to wypracowanie. (...) Natomiast minusem jest to uważam że, idziemy w taki pęd technologiczny też, że jakby mniej używamy naszej głowy, naszego mózgu do myślenia, bo mamy komputer od tego. *G1_PRZE_K_O_12***

*** Podobało mi się takie fajnie określenie sztucznej inteligencji. To jest takie czarne pudełko, z której strony dajemy tej maszynie wejść, na wyjściu mamy odpowiedź i nie wiemy, co się dzieje w środku. I bardzo mi się spodobało też tutaj w tej funkcji określenie. Nie wiemy, co to jest, (...) jak to działa. (...) Kojarzy mi się z naśladowaniem albo próby naśladowania ludzkiego zachowania, ludzkiej pomysłowości i rozwoju, samorozwoju. *G1_PRZE_M_P_10***

B. ŹRÓDŁA WIEDZY O AI

Badacze podjęli próbę identyfikacji źródeł, z których badani czerpią informacje o Sztucznej Inteligencji. W miarę możliwości dopytywano o rolę jaką pełnią w tym media tradycyjne vs społecznościowe oraz czy źródłem wiedzy są znajomi, członkowie rodziny, eksperci.

- Odpowiedzi respondentów z grupy ogólnej (społeczeństwo)

No tak samo – YouTube, TikTok i przeglądarka internetowa. (...) Najczęściej dowiaduję się o różnych rzeczach z TikToka. Jak mnie coś zainteresuje to szukam większej ilości informacji na YouTube, a jak YouTube wyczerpuje temat to wtedy przechodzę na przeglądarkę i na przykład szukam głębiej. *G2_DM_M_WW_K_O_5

***Oczywiście dla mnie wszystko jest w tym przypadku związane z Internetem. (...) Sama znalazłam tę informację i jakoś tak niezauważalnie, nie mogę określić, od którego momentu zaczęłam się tym interesować. Oczywiście nie jako fachowiec, bo wiadomo, ale jako człowiek, który obserwuje pewne zjawisko, może ono go dotyczyć i na pewno dotyczy. Tak że to jest tylko Internet i to jakby obserwowanie pewnych procesów z pozycji laika oczywiście.

*G2_MM_S_WW_K_P_1***

***Ja nie jestem aż takim człowiekiem, który czerpie informacje, bo myślę, że nie musząc czerpać informacji na temat sztucznej inteligencji, ja o niej trochę wiem i ona jakby próbuje sama wejść do dziedzin życia, które ja jakby używam. I no to w ten sposób. To nie jest tak, że ja czytam, że szukam czegoś, a to nie, nie. No tak to mnie to nie pociąga, żeby... Jak najbardziej uważam, że jest to coś, co pomaga w życiu, natomiast informacji na ten temat nie szukam. (...) Na pewno media społecznościowe jak najbardziej. Wszystkie media społecznościowe, z których też korzystam, myślę, że jak najbardziej w mniejszy lub większy sposób pomagają, prawda? Przypominają o tej sztucznej inteligencji. Mówi się też bardzo dużo o programach telewizyjnych. Chociaż ja telewizji akurat nie oglądam, bardziej oglądam to, co w Internecie można obejrzeć. Ale no... To jakby, no w programach też jest..., bardzo dużo sztucznej inteligencji próbuje wprowadzić do życia ludziom, tak mi się wydaje, Microsoft, bo oni mają taki program, który bardzo by chcieli, żeby wszyscy chyba używali. No ja się spotkałem z reklamami podczas używania komputera normalnie, bo jeżeli mam Windowsa, no to siłą rzeczy Microsoft każdemu chyba..., tak mi się wydaje... No jeżeli mi, zwyktemu użytkownikowi, on się narzuca, więc myślę, że każdemu. Jest to taki program, co się nazywa Copilot. Jest to program, który jest oparty na sztucznej inteligencji. Akurat o tym to poczytałem, bo to się tyle razy narzuciło, że musiałem poczytać. Jest to program Microsoftu oparty na sztucznej inteligencji. I tam są różne narzędzia, które są jakby asystentem dla użytkownika i pomagają w codziennych zadaniach. Natomiast nie korzystałem z tego, nie sprawdzałem tego. Wiem, że coś takiego jest, bo po prostu to się czasem gdzieś reklama... Zwłaszcza w tych nowych Windowsach kiedyś tego tak nie było, nie narzucały się informacje jakieś, a teraz w powiadomieniach... Ja mam Windows 10 i wiem na przykład, bo mi się pojawia to co jakiś czas, że Copilot to, Copilot tamto. Więc coś takiego też się bardzo jakby, jakby narzuca, a ja uważam również, że no i to jest też jest... Znaczący, na pewno jest też ta sztuczna inteligencja na przykład w takim przypadku, że w tej chwili można, mówiąc do programów Office'a, czyli do Worda, Microsoftu, nie trzeba notować, tylko wystarczy mówić. To, co my na przykład teraz mówimy, jakby to było po podłączeniu do Worda, my byśmy o tym rozmawiali, to Word by to notował, czyli zrobiłby nam za nas notatki, zapisał tu wszystko, co mówimy. Jest taka możliwość i to też jest myślę, że stworzone dzięki sztucznej inteligencji. Czyli generalnie ułatwia dużo pracy, bo na przykład ktoś ma problem z zapisaniem czegoś szybko, a chce coś szybko zrobić, mówi do komputera, komputer mu to sam zapisuje. Czyli to jest też

sztuczna inteligencja, która pomaga. O, może w ten sposób. (...) Moja rodzina się tym nie interesuje zupełnie. Ze znajomymi? Zwykli ludzie to przechodzą bardzo koło tego... Mam kolegę, troszeczkę bardziej wariata komputerowego, to on tam się tym podnieca, on jakieś obrazki sobie tworzy na Chat GPT. To wiem, że jest coś takiego i on sobie jakieś takie zabawki tworzy, jakieś obrazki, jakieś coś. On się tym bawi, on... no jakby z tego korzysta, nie wiem co z tego będzie, czy to jest tylko i właśnie dla zabawy. Natomiast, tak to nie, nie. Nie rozmawiamy o czymś takim. Znaczący, jeżeli rozmową jest to, że a, tu na przykład można kupić raz i w taki sposób, a kiedyś to trzeba było nie wiadomo ile odstać. No tak, ale nikt tego nie kojarzy, że to jest jakaś tam technologia, jakaś nowinka technologiczna, a już na pewno nie to, że jakaś inteligencja sztuczna, bo ona na takich rzeczach jest czy nie, to też nie wiem do końca, ale jako tak takiej rozmowy, żeby to było coś, co... Tematem rozmów, kiedy się spotykam ze znajomymi to nie, nie ma czegoś takiego. *G2_MM_S_WSN_M_O_6***

*** No czasem jakiś artykuł się pojawi, że na przykład gdzieś tam w Chinach stworzyli coś właśnie, nie wiem, w jakiejś restauracji, jakiegoś robota, który coś tam usprawnia, szybciej i... No głównie z Internetu. *G2_DM_M_WW_M_O_4***

***Z Internetu. (...) Tak, tak. Facebook, jakieś fora internetowe. Najczęściej przeglądarka, no bo z tego najczęściej korzystam. (...) Właśnie czasami ze studentami jak jestem na uczelni to rozmawiamy. To są studia zaoczne, ja mam ludzi w różnym wieku, więc no siłą rzeczy oni gdzieś tam poruszają te tematy. Też dużo rzeczy no mnie pokazują i gdzieś tam bardziej obeznane w tym temacie i w telewizji. Słyszysz się już w telewizji coraz częściej o sztucznej inteligencji, o tym, że znowu coś polepszyli, że gdzieś tam jakiś robocik, że on coś robi, że już obsługują roboty ludzi, że ta sztuczna inteligencja jest coraz lepsza i coraz bardziej niezależna.

*G2_MM_M_WSN_K_O_12***

Generalnie no jakby znikąd jej nie czerpię. No jakby sztuczna inteligencja gdzieś się pojawiła, zaczęło się robić o tym głośno, coraz więcej osób o tym mówiło. Mój syn też wiem, że z tego korzysta, tak? Jeżeli chodzi o szkołę. Więc no tak jakoś po prostu wyszło. (...) Na pewno pamiętam, ale to już było jakiś czas temu, jeszcze pracowałam w innym miejscu. Pierwsza zjawka ze sztuczną inteligencją była dość zabawna, bo mieliśmy po prostu więcej wolnego czasu. Akurat pracowałam w biurze i zadawaliśmy sztucznej inteligencji pytania, żeby zadawała nam trudne zagadki. *G2_DM_S_WSN_K_O_9

- Odpowiedzi respondentów z grupy ekspertów

*** No tak jak powiedziałam, to jest najczęściej właśnie dowiaduję się od znajomych o jakichś nowych funkcjach, ewentualnie z właśnie tam jakichś artykułów, aczkolwiek jeśli chodzi o jakieś nowe funkcje, no to zazwyczaj jest to przekazywane drogą właśnie przy znajomych, że hej, tutaj jednak jest jakieś coś tam, można to zrobić szybciej i łatwiej, więc zazwyczaj to są właśnie znajomi. *G1_DiM_K_O_4***

*** Ja ją wykorzystuję chociażby w pracy, ponieważ my analizujemy przeróżne dane, które są nam potrzebne na co dzień. Prowadzimy różne zbiorcze analizy. Ja w tej branży pracuję 15 lat, więc to jak robiliśmy to na początku, a to jak robimy teraz, to w zasadzie powiedziałabym, że przepaść. No i tak naprawdę teraz, korzystając ze sztucznej inteligencji, która dość dobrze nam się sprawdza, jednak nie potrzebujemy też aż tylu ludzi, których potrzebowaliśmy na początku, ponieważ sztuczna inteligencja te wszystkie dane analizuje znacznie szybciej. I robi to też coraz lepiej. Na początku myślę, że popełniała więcej błędów, natomiast teraz jest coraz lepiej pod tym względem. (...) U nas się to pojawiło, ja wiem, dwa lata temu może. Tam ktoś rzucił jakimś hasłem, ktoś był na jakimś szkoleniu i zaczęliśmy to tak powoli wprowadzać. Na początku z taką może dozą niepewności, trochę tak nie do końca temu ufaliśmy. Natomiast teraz bardzo nam ułatwia życie i pracę.*G1_NAU_K_O_2***

*** My również jesteśmy ludźmi, tak, to nie jest tak, że my mamy jakieś swoje specjalistyczne źródła, tak, my też czytamy dokładnie ten sam Internet, też czytamy te same źródła, do których docierają inni ludzie, natomiast co nas wyróżnia na tle ludzi, dlaczego właśnie można mówić o eksperckiej wiedzy, bo informacje, które do nas spływają, są przez nas weryfikowane. My jako eksperci musimy mieć umiejętność krytycznego myślenia o tym, co widzimy, jaką informację widzimy w Internecie. Bo nasze społeczeństwo nie jest przygotowane do tego, żeby zadawać pytania, czy np. informacja, którą ja widzę na portalu społecznościowym, jest prawdziwa, tak, natomiast ekspert taką wiedzę musi zweryfikować. Czyli jeżeli np. coś widzę na portalu internetowym ja muszę pomyśleć o tym, czy to jest prawdopodobne, że tak faktycznie jest a jeżeli jest prawdopodobne, to gdzie mogę to dalej sprawdzić, gdzie mogę spróbować jeszcze zweryfikować, czy to faktycznie co widzę jest prawdziwe. I to właśnie, tym właśnie wyróżniają się eksperci na tle społeczeństwa, chociaż uważam też osobiście, że my powinniśmy doprowadzić do tego, żeby uczyć społeczeństwo właśnie takiej weryfikacji, takiego krytycznego myślenia, które dzisiaj mówię, posiadają eksperci w danej dziedzinie, natomiast warto by było, żeby jednak nasze społeczeństwo też potrafiło przeanalizować informacje i też potrafiło dotrzeć do sedna informacji i potwierdzić jej prawdziwość. (...) Z mojego punktu widzenia, ja oczywiście należę do pewnych organizacji, które zrzeszają różnych innych ekspertów z dziedzin i tam również wymieniamy się pewnymi informacjami, natomiast informacje w głównej mierze, którymi się dzielimy, także wynikają właśnie z np. udostępniania jakichś artykułów naukowych, jakiś informacji znalezionych w Internecie, tak, i na tym polegają właśnie też grupy eksperckie, których jestem członkiem. (...) Media społecznościową są najgorszym z możliwych źródeł wiedzy, na mediach społecznościowych nikt nie weryfikuje informacji, które są udostępniane. Natomiast jeżeli spojrzymy w ogóle na artykuły naukowe, artykuły naukowe zazwyczaj podlegają weryfikacji, weryfikacji w postaci recenzji naukowych, oczywiście ktoś, kto pisze taki artykuł, musi mieć wiedzę ugruntowaną, ugruntowaną opinię na dany temat, tak, i te artykuły naukowe, oczywiście możemy je wyszukać w Internecie, aczkolwiek nie wszystkie są dostępne, tak, ale duża część jest dostępna, są takie specjalne portale społecznościowe, portale, przepraszam, portale internetowe, na których możemy poszukać właśnie artykułów naukowych. I tutaj, jeżeli powstały na dany nas interesujący temat, to jak najbardziej one stanowią dla nas źródło

informacji, natomiast media społecznościowe w żadnym wypadku nie powinny stanowić źródła informacji. *G1_NAU_M_P_4***

*** Jestem przekonany, że większość to będzie właśnie, że to jest Internet.

*G1_PRZE_M_P_10***

*** Nie za bardzo czerpię informacje o sztucznej inteligencji, bo mało mnie to interesuje. (...) O sztucznej inteligencji jest absolutnie wszędzie. Wszędzie. Wszyscy mówią o sztucznej inteligencji, że ją wykorzystują, że ją mają. Wszędzie wszyscy mają sztuczną inteligencję. Trudno jest tak naprawdę nie spotkać się. *G1_ROL_M_P_3***

Znaczący pierwszym źródłem informacji, które spowodowało, że zainteresowałam się tym, była po prostu znajoma. (...) Koleżanka, która po prostu powiedziała, jak już sobie z tym nie radzisz w taki sposób, w sumie na szkoleniu rozmawialiśmy o tym. Właśnie miałam problem, informatyk za każdym razem coś nowego właśnie instaluje, pokazuje. Jednak później trzeba samemu, na przykład do pewnych rzeczy, jednak dość. Oni to tłumaczą w taki bardziej techniczny sposób. Jak tam miałam przeliczać pewnego rodzaju spotkania, budżet czy też ostatnio nawet na konkurs on mi to w laptopie, że tak powiem robił. Jednak koleżanka, bo zaczęło się właśnie od tego, że miałam z tym problem i koleżanka po prostu podsunęła mi taki pomysł tej sztucznej inteligencji, gdzie początkowo byłam nastawiona do tego sceptycznie, ale później, jak powiedziała mi, że mogę po prostu nawet zadać szczegółowe, najbardziej powiedziała nawet proste, banalne pytanie. Nie ukrywam, że też sobie googlowałam później, jak ta koleżanka po prostu powiedziała, że sama z tego korzysta i nikt o tym nie musi wiedzieć, bo mi to tak też powiedziała (...) I później googlowałam, tak, później sobie sprawdzałam rzeczywiście co to jest, jak się to w ogóle obsługuje. Czy rzeczywiście to jest takie jak ta koleżanka mi to przedstawiła. Nie za sięgałam gdzieś głębiej, właśnie nie pytałam się tego na naszego informatyka, bo właśnie tu chodziło o to że takie, nie że tajemnica, ale po prostu nie musiałam z tym oficjalnie się gdzieś tam obnosić jeśli czegoś nie wiedziałam. *G1_OŚW_K_P_8

C. ODCZUCIA WOBEC AI

Badacz interesował, jakie odczucia budzi w respondentach Sztuczna Inteligencja.

- Odpowiedzi respondentów z grupy ogólnej (społeczeństwo)

Ja jestem bardzo pozytywnie nastawiona, bo wierzę, że jak zaczniemy normalizować użycie sztucznej inteligencji to wszyscy poprawimy efektywność naszej pracy. Bardzo nam to również ułatwi życie i myślę, że dzięki temu znajdziemy więcej czasu, który moglibyśmy poświęcić na przykład swoim bliskim. *G2_DM_M_WW_K_O_5

***Przyznam się szczerze, że lęku. Sztuczna inteligencja rodzi we mnie poczucie lęku, ponieważ uważam, że wszem, twierdzą, że może w wielu czynnościach zastąpić człowieka, ale oprócz

tego uważam, że sztuczna inteligencja, która wprowadzana jest przez osoby, może nie tyle nieodpowiedzialne, co żadne władzy, tak bym to nazwała. Może bardzo zamieszać w naszym świecie. Nie tylko w Europie, ale w całym świecie i tego się boję, bo wykorzystywanie przez nazwijmy, osoby, które są odpowiedzialne, OK, tylko niestety także może być wykorzystywane przez nieodpowiedzialne osoby. *G2_MM_S_WW_K_P_1***

Uważam, że generalnie jest pomocna, ale może być też zagrożeniem właśnie ze względu na przekazywanie tych takich fałszywych informacji. Jeśli chodzi o to starsze pokolenie to jeszcze może coś tam przecedzi przez sito, ale ci młodzi te 18, 25 to łkają to jak pelikany. (...) Tak uważają, że to jest prawda, czyli żyją w takim świecie wirtualnym i nie dopuszczają do siebie rzeczywistości. (...) Boję się tych zagrożeń tak, i że tutaj nam stworzy taki świat, który będzie daleko odbiegał od rzeczywistości. *G2_MM_E_WW_K_P_10

***Na pewno na początku byłam podekscytowana, ale przyznam szczerze, że ja nie jestem do końca fanką przynajmniej tych technologii, z których ja korzystam. (...) Uważam, że to jest przydatne, ale w takim podstawowym używaniu, czyli na przykład do szybkiego research, albo nie wiem, do szukania inspiracji, ale nie polegam na nim na zasadzie bezwiednego wierzenia, że tam pojawiają się prawdziwe informacje... (...) Czyli na przykład jak mam coś w lodówce i nie wiem, co przyrządzić, to zapytam się, co można zrobić z połowy pomidora i papryki, ale na przykład nie powierzyłabym napisaniu jakiejś pracy naukowej właśnie temu narzędziu.

*G2_W_M_WSN_K_O_8***

***No mieszane, Pani powiem, mieszane. Z jednej strony jest bardzo przydatna, bo usprawnia pracę i jakoś tak jest źródłem takiego fun-u, zabawy, tam można sobie różne rzeczy porobić, pośmiać się, ale też widzę te zagrożenia i to bardzo poważne, bo w tej chwili można stworzyć nierealną rzeczywistość, w ogóle jakąś fikcyjną rzeczywistość, która będzie tożsama z taką prawdziwą rzeczywistością. I niedługo nie będziemy w stanie rozróżnić jednego od drugiego. Ja Pani powiem tak, że znajomy opowiadał, jak się bawił tą sztuczną inteligencją na takim wysokim poziomie w jeden z tych programów typu czat GPT, gdzie na jakimś uniwersytecie polecił sztucznej inteligencji, żeby napisała jakąś rozprawkę czy książkę na temat tego, że Polska odegrała kluczową rolę w wybuchu wojny II wojny światowej i ona była odpowiedzialna głównie za to, co tam się w trakcie tej wojny działo. Ale też zadał dodatkowe takie zalecenie, żeby to wszystko odbyło się w oparciu o odpowiednie przepisy i jakieś publikacje historyczne itd. I wie Pani, że po jakimś czasie rzeczywiście ta sztuczna inteligencja wypluła taką książkę i były przypisy, ale jak ten człowiek zaczął szukać nazwisk autorów tych książek, na podstawie których ta sztuczna inteligencja to zrobiła, to nie znalazł. I zapytał, skąd wzięłaś te książki, na podstawie których to napisałaś. Ona napisała - sama stworzyłam, sama napisałam. Czyli tutaj wie Pani, Pani zobaczy jaka jest możliwość manipulacji. (...) Albo proszę Pani, teraz np. można komuś takie świństwo zrobić, bo można teraz podłożyć twarz, postać, figurę. Zrobić tak, nagrać jakiś film kompromitujący i wrzucić to, rozleść po znajomych np. danej osoby. No i jak ta osoba ma się obronić, że to nie ja, to sztuczna inteligencja. Część powie, no tak, no pewnie tak, ale część powie, ta, jasne. (...) To są zagrożenia, których my sobie teraz nie uświadamiamy, bo jest fajnie,

fajna zabawa, ale później może być... Nawet właśnie w nawiązaniu do tego, co się dzieje teraz, jak się mówi tyle o tym globalnym ociepleniu i przeludnieniu. I proszę sobie wyobrazić, że wszystkie rządy będą radzić się tej sztucznej inteligencji, co robić, jakie działania podjąć. I w pewnym momencie, ponieważ te dane będą tam dostarczane non-stop, no będą ludzie, którzy potem będą wrzucali te dane, dojdzie do wniosku sztuczna inteligencja, że główną przyczyną tego, że planeta ulega zniszczeniu, jest człowiek. Więc jedynym rozwiązaniem jest likwidacja gatunku ludzkiego na planecie. *G2_MM_WSN_M_O_9***

***To jest bardziej pozytywne, ale ja jako takich odczuć to nie zastanawiałem się aż tak bardzo nad tym, ale pozytywne, jak najbardziej pozytywne. Jest to na pewno coś, co być może jeszcze nie w tej chwili, ale z czasem będzie bardzo pomocne wszystkim i będziemy to w stanie docenić bardzo, natomiast może czasami w tej chwili te wszystkie informacje, które gdzieś tam przychodzą, są traktowane jak intruzy, które zawracają głowę, jak i przeszkadzające. Natomiast ja myślę, że z czasem docenimy, że jest to coś, co nam ułatwia życie. Tak jest zresztą wszystko, wszystkie nowinki, wszystkie rzeczy, które na początku wchodziły, to były traktowane z bardzo dużego..., w takim wycofaniu wszyscy na pewne rzeczy patrzyli, a z czasem się do tego przekonali. Ja myślę, że to będzie tak samo. No a choćby telefon komórkowy. Na początku był wielki, potem wszyscy przeszli do takich małych. Jeżeli 20 lat temu miałem telefon komórkowy, który był mały i uważałem, że to już jest super, to za chwilę się okazało, że jednak te telefony z nowościami muszą być większe, a one są pomocne. I że tak prawdę mówiąc, to do pracy niepotrzebny jest komputer czy dobry telefon. I można w zasadzie załatwić nim wszystko. Jeszcze nie tak dawno były artykuły, że przyjdzie taki czas, że będziemy mogli zrobić telefonem zdjęcie, które będziemy mogli obrócić, które będziemy mogli wysłać do kogoś bez przegrywania na komputer, bez programów graficznych, bez niczego. I to tak się dzieje. Ja pamiętam mojego tatę, który już nie żyje, co prawda, ale on miał telefon taki, jak to się mówi dla dziadków, z dużymi klawiszami, bo nie chciał innego. Ale ten telefon mu się zepsuł. Ja mówię, „tato, mam taki... Nie wiem skąd. Ale stary telefon, już na systemach...”. To nie był na Androidzie, tylko był na systemach Nokii, to Symbiany chyba były. Nie wiem skąd on, ale to... W każdym bądź razie był już dotykowy, ale duży. I mój ojciec mówi, „ty, ale ja to się tego nie nauczę”. Ale pokazałem mu parę rzeczy. Po dwóch dniach woła mnie, „ty, mówi, słuchaj, zobacz, jakie to jest fajne. Robię zdjęcie”. Ja mówię, „no...”. „I ja sobie je powiększam i ja mam takie wielkie, ja wszystko widzę. A w tym głównym telefonie, gdzie był taki mały ekranik, nie był widać nic”. Ja mówię, „no właśnie”. I stwierdził, że to jest super sprawa, a nie chciał się do tego w ogóle dotykać na początku. A potem okazało się, że smartfon to jest super rzecz. I mówił, on nie rozumie, dlaczego wcześniej chciał mieć telefon z dużymi klawiszami, a bez ekraniku, jak teraz ma i wielkie klawisze, i duży ekran. No bo to dwa w jednym jest, prawda? I mu się to spodobało. To tak samo jest ze sztuczną inteligencją. Na początku na pewno są ludzie wycofani do tego, natomiast z czasem... Ja myślę... Ja nie wiem, co daje ten program, ten program Copilot, co on tam daje, jakie są pomocne rzeczy, ale jeżeli to są rzeczy, które czasami myślą za nas, czasami nam ustawiają. Nie wiem, jeżeli to jest asystent, nie wiem, czy to jest osobie prywatnej potrzebny, może bardziej w firmach, ale jeżeli to jest asystent użytkownika, to tak naprawdę on powinien..., powinien, ale czy to robi, to nie wiem, ale myśleć też o naszych wizytach, o pewnych

rzeczach. Ja korzystam na przykład i wpisuję sobie do telefonu rzeczy, które mam gdzieś tam zrobić za jakiś czas, żeby nie zapomnieć, żeby mi przypomniał telefon. Ale ja myślę, że jak są ludzie, którzy wpisują takie coś do kalendarza, to ten asystent, taka sztuczna inteligencja powinna ogarniać takie rzeczy, że to może być tak, że to będzie taka nasza sekretarka, która jest przy okazji, która jest z nami zawsze, która za nas myśli. A myślę, że tak naprawdę bardzo dużo ludziom takie sekretarki by się przydały, no ale trudno, żeby ktoś sobie każdy zatrudniał sekretarkę, prawda? A jeżeli jest jakiś program, który za nas myśli... Tylko trzeba umieć się oczywiście nim posługiwać, ale że to może być bardzo pomocne, więc jakby jestem otwarty i patrzę na razie z boku, nie jestem jakimś tam fanatykiem, żeby się tym podniecać, tak jak mój kolega, że on sobie jakieś obrazki tworzy. Bardzo dużo na portalach społecznościowych jest obrazków. No w tym najbardziej to ja przynajmniej to widzę. Może dzisiaj ze wszystkiego, ale widzę i to nie jest tak, że to są moje ulubione, ale te się rzucają w oczy. Jakieś takie fantastyczne, przegrzane z narodowościowymi, obrazy z flagami, z jakimiś takimi sytuacjami historycznymi, ale pokazanymi jakby tu i teraz, że to jest takie polskie takie coś. Są takie obrazy, to ja widziałem na przykład na portalu Jakiego, takiego polityka. Jakieś tam, coś z okazji, nie wiem z jakiej okazji, czy było z powstania, czy z czegoś, taki martyrologiczny obrazek, to sztuczna inteligencja na bank stworzyła, bo to nie stworzył... Normalny człowiek aż tak z fantazją by nie poszedł, a to było tak stworzone takie, takie ładne, takie, takie, no widać, że to sztuczne, ale takie ładne, takie, takie..., no taki obraz, żeby go pokazać. To nie aż tak, żeby mnie to tak podniecało, to nie do końca. Natomiast nie wiem, czy korzystam, bo może nieświadomie korzystam ze sztucznej inteligencji, może nawet o tym nie wiem. Ale jestem otwarty na nią. *G2_MM_S_WSN_M_O_6***

- Odpowiedzi respondentów z grupy ekspertów

*** No pozytywne ze względu na swoją formę i po prostu łatwość w używaniu, dostępie. No troszeczkę mnie przeraża wizja tego, co będzie za kilka lat ze względu na to, że jest to tak ogólnodostępne, że ludzie tego bardzo często używają, czasami po prostu nie pomyślą sami, nie chce im się szukać informacji, bo się rozleniwiają, więc na pewno będzie to duże ułatwienie, ale też w perspektywie przyszłości troszeczkę się boję. * G1_DiM_K_O_4***

*** Ja jestem dość nowoczesna, więc u mnie chyba najbardziej ciekawość, natomiast wiem, że są osoby, u których budzi wręcz strach, bo jeżeli ktoś tego nie używa na co dzień i zna to jako jakieś tam powiedzmy hasło, to czasami ludzie się tego boją i zastanawiają się, co to tak do końca jest. Czy to są jakieś roboty, które wkradną się w nasze życie, w naszą codzienność. Więc różne podejście jest do sztucznej inteligencji, wiadomo. *G1_NAU_K_O_2***

*** Ja jestem generalnie bardzo dużym zwolennikiem sztucznej inteligencji, wdrożenia jej w życie, aczkolwiek zawsze musimy pamiętać, że to jest tak jak posiadanie broni, a broń może być wykorzystywana w sposób legalny, świadomy, dla zapewnienia porządku, bezpieczeństwa, natomiast przez osoby, które będą chciały z tej broni skorzystać z sposób nielegalny dla wyrządzenia komuś krzywdy no również mają taką możliwość. Tak samo jest ze sztuczną inteligencją, czyli jeżeli wdrożono sztuczną inteligencję w porządek prawny, w systemy w państwie musimy ją dosyć świadomie wdrażać, to jest po pierwsze, ale i po drugie, musimy ją

ubrać w normy prawne, które będą odpowiednio sankcjonowały użycie takiej sztucznej inteligencji, żebyśmy nie doprowadzili do momentu, kiedy ktoś wykorzysta to, co robi sztuczna inteligencja przeciwko nam. Sztuczna inteligencja ma służyć nam, a nie być przeciwko nam. I taką fajną sytuację mogę tutaj powiedzieć, jaka mi przychodzi na myśl, zobaczmy, że sztuczną inteligencję możemy wykorzystać do chociażby do ukojenia pewnego bólu, np. osoby, która straciła bliskiego, tak, zauważmy, że ta sztuczna inteligencja, jeżeli ją prawidłowo zaprogramujemy, może zasymulować, pomóc takiej osobie, która czuje taki ból po utracie bliskiego, może mu pomóc pogodzić się z rzeczywistością i to jest ten dobry aspekt. A zły aspekt jest taki, kiedy ktoś sztuczną inteligencję wykorzysta w sposób no nieprawidłowy, przeciwko nam i sztuczna inteligencja np. doprowadzi do okradzenia pewnej osoby z jej finansów i pieniędzy. Dlatego tutaj najważniejsze dla mnie jest na pewno ubranie metod wdrożenia sztucznej inteligencji w normy prawne. (...) Więcej obaw. (...) No to są właśnie te obawy, tak jak mówiłam, jeżeli w sposób niekontrolowany wdrożono sztuczną inteligencję to w tym momencie ona posłuży zarówno hakerom, jak i przestępcom innego typu, innego rodzaju do wyrządzenia krzywdy, jeżeli nie będziemy jej kontrolować. Jeżeli ją będziemy kontrolować odpowiednio, no to w tym momencie przysłuży nam się do naszego rozwoju, bo społeczeństwo wykorzystując sztuczną inteligencję będzie jak najbardziej się rozwijało, będzie miało coraz większe umiejętności i coraz większe możliwości. Więc strony zawsze medalu są dwie. Jedna to jest dobra, druga strona to jest zła. Tylko od nas dzisiaj zależy, w którą stronę my pójdziemy, w którą stronę my zaczniemy wykorzystywać sztuczną inteligencję *G1_NAU_M_P_4***

*** Na początku, tak jak powiedziałam, dość sceptyczne. Zawsze wydawało mi się, że to musi być ktoś tak jak nawet wcześniej było, powiedzmy, na jednym, czy na drugich studiach musi być ten mentor, musi być profesor i to on jako ta osoba zaufana, przekazuje mi rzetelną i jasną informację dotyczącą różnych dziedzin, natomiast później sama sobie uświadomiłam, że chyba rzeczywiście, w tych czasach po prostu trzeba pójść dalej. Trzeba iść rzeczywiście o krok dalej i że chyba przyszedł właśnie właściwy czas na to, że pokazało się coś takiego zwał, jak zwał, podróznymi pewnie figuruje nazwami, sztuczna inteligencja. *G1_OŚW_K_P_8***

*** Mieszane. Z jednej strony ułatwia wiele rzeczy, łatwiej przeszukuje Internet, są narzędzia, które za mnie to robią i grupują mi pewne rzeczy, które mnie interesują, a z drugiej strony nie do końca wiadomo, w którym kierunku ta sztuczna inteligencja będzie się rozwijać. Możliwe, że będzie trochę różnych zawodów eliminowany, a możliwe, że powstaną nowe, więc ciężko się jednoznacznie wypowiedzieć na jej temat. Myślę, że w ogóle będzie wszędzie wykorzystywana, w każdej dziedzinie, czy to medycyna, czy to nauka, no prawo, wszędzie, wszędzie, wszędzie, już jest wykorzystywana praktycznie wszędzie, a tylko to będzie się rozwijać. *G1_DiM_K_O_6***

***Generalnie jeżeli chodzi o normalnego użytkownika, czyli taką osobę, która nie ma złych zamiarów, tylko chce wykorzystać ją właśnie po to, żeby ułatwić sobie pracę, to mam pozytywne odczucia. Natomiast ja mam już powiedzmy prawie 37 lat i troszeczkę inaczej na to patrzę. W wypadku na przykład mojego syna to jestem przerażona. Mam wrażenie, że te dzieci nie będą już wiedziały kompletnie nic. Skoro AI jest w stanie napisać wszystko, zrobić wszystko, oni równie

chętnie z tego korzystają. Jak te dzieci kiedyś mają zdać jakieś egzaminy? Jak oni kiedyś mają stać się specjalistami? Ja widzę nawet jak potrafią dzieciaki w tym momencie ściągać. Okulary z wyświetlaczem, zegarki. Ja nie wiem czy większość nauczycieli nawet jest w stanie się połączyć, jak te dzieci w tym momencie są w stanie wykorzystać właśnie elektronikę do tego, żeby sobie uprościć życie. Z jednej strony to dobrze, że sobie potrafią poradzić, z drugiej strony wiedzy z tego jakiejś nie uzyskują. To są dzieci teraz takie, które mam wrażenie, że prędzej będą w stanie napisać bardzo skomplikowane kody i gry, niż wbić jednego gwoździa. (...) Zgadza się. I tutaj ja mam na przykład takie obawy, że to będą osoby totalnie niezaradne życiowo. Zresztą to pokazuje już obecne społeczeństwo. Mnóstwo depresji u młodych ludzi, mnóstwo takich, bym powiedziała, że bardzo dziwnych zachowań. Mnóstwo albo odludków, albo czegoś, czego się nie spotykało kiedyś. Ja nie mówię, że się społeczeństwo nie rozwija, nie zmienia. My też chodziliśmy w szwedach, w dzwonach. Też mieliśmy swoje trendy, jakieś tam ubioru, wyglądu. Natomiast nie ubiór tu przeraża. Przeraża poziom intelektualny. Przeraża to, jak bardzo często na Facebooku pojawiają się filmiki, kiedy młodzi ludzie są pytani o podstawowe rzeczy związane nawet z ich krajem. Kiedy wybuchła pierwsza wojna światowa, bądź też o jakichś istotnych wydarzeniach, typu bitwa pod Grunwaldem. Coś, co by mi nie przyszło do głowy, że można nie wiedzieć. Jak można pomylić Piłsudskiego z Leninem i Stalinem? Bo miał wąsy? Przerażają, tak. Naprawdę przerażają. *G1+IT_K_P_1***

D. GENAI

Przedmiotem badania było także rozpoznawanie Generatywnej Sztucznej Inteligencji oraz rozumienie i definiowanie różnic pomiędzy Sztuczną Inteligencją a Generatywną Sztuczną inteligencją.

- Odpowiedzi respondentów z grupy ogólnej (społeczeństwo)

***Generatywna to jest chyba ta, która jest w stanie dostosować swoje odpowiedzi do potrzeb. Może nie, na odwrót. Sztuczna inteligencja korzysta jakby z suchych faktów zaczerpniętych z Internetu, gdzieś tam nie sprawdzając źródeł i rzetelności, a generatywna to jest taka już, która potrafi wytuskać to, co jest zweryfikowaną informacją bądź nie. (...) Znaczący to ja to mogę przedstawić na podstawie programu Chatu GPT. Na początku Chat GPT po zadaniu pytania wyciągał suche fakty, wyciągnięte gdzieś tam z Internetu, ze stron internetowych, a teraz jednak jest w stanie dokonywać researchu danych, które są poparte jakąś tam konkretną wiedzą.

*G2_DM_M_WW_K_O_5***

Nie, nie słyszałam, nie spotkałam się. [Moderator czyta definicję] Generatywny wg mnie następuje... Inaczej, w tym podstawowym to jest podsuwanie informacji, ale nieprzetwarzanie ich tak, aby fałszywe przekształcanie, tak jak jest w przypadku generatywnej. Dla mnie to jest taka różnica. Może to za mało, ale tak to czuję. *G2_MM_S_WW_K_P_1

Szczepze mówiąc nie spotkałam się z takim określeniem. Dlatego tak trudno mi powiedzieć. Czym ona się różni? [Moderator czyta definicję] Ten ChatGPT to powiedzmy, że się z tym spotkałam, ale nie rozkminiłam tego, że to jest różnica. Uważałam, że to jest powiedzmy to samo. *G2_MM_E_WW_K_P_10

***Nie, nie słyszałam tego pojęcia. [Moderator czyta definicję] Różni się pobieraniem danych, przetwarzaniem ich, czyli gen AI jest bardziej taki... Można by powiedzieć twórczy, kreatywny, że po prostu na podstawie pojedynczych jakichś haseł czy poleceń jest w stanie wytworzyć tekstu, a nie tylko polecić coś na podstawie tego, co już ma załadowane do swojej pamięci.

*G2_W_M_WSN_K_O_8***

Coś mi się obilo, nie wiem czy to jest sztuczna inteligencja, która może tworzyć coś, rozbudowywać taki sztuczny twór. Że ona będzie tworzyła coś, generowała. Tak mi się kojarzy, może Pani mi podpowie. (...) No tak. Ta sztuczna inteligencja, ta zwykła, to jest takie przydatne narzędzie, bo nie tworzy czegoś nowego, nie wymyśla cudów wianków, tylko po prostu na podstawie tego, co jest i prześledzenia bazy danych, pewne rzeczy tam może polecić czy zarekomendować. *G2_MM_WSN_M_O_9

Nie, szczerze to nie. [Moderator czyta definicję] Czyli ja mówiłem o GPT w takim razie, Chacie GPT bardziej, i to co mówiłem, nawet nie mając świadomości, że to jest generatywna sztuczna inteligencja. No to jak to jest to, to widzi Pani, ile o tym wiem. Wiem dużo, a nie wiedziałem, że to się tak nazywa. (...) Nie no, jeżeli Pani mi to przeczytała teraz, no to oczywiście, sztuczna inteligencja tworzy coś na podstawie tego, co jakby sobie sama zasysa z danych, które ma, natomiast Chat GPT tworzy coś z danych, które... Czyli... Ha, ha, ha. Tam było tak ładnie ujęte, że sztuczna inteligencja posługuje się tym, co..., danymi, które ściąga, które są zastane, natomiast Chat GPT tworzy modele, czyli modeluje jakieś rzeczy i z tego tworzy coś, czyli jakby to jest krok dalej, czyli sztuczna inteligencja to jest coś, co przetwarza dane zastane, czyli na przykład... To w Google'ach chyba się bardzo, bardzo... To jest chyba... To jest chyba sztuczna inteligencja bardzo używana, czyli na przykład, jeżeli ja dwa czy trzy razy wejść na jakąś stronę z jakąś rzeczą, która mnie interesuje, to potem przez najbliższe dwa tygodnie albo trzy dostaję non stop reklamy takich rzeczy, czyli oni to przetworzyli, że ja może kupię i jadę z koksem z różnymi rzeczami podobnymi. I myślę, że to sztuczna inteligencja robi. Natomiast Chat GPT no to jak najbardziej, czyli to jest to tworzenie takie, właśnie takich obrazów. I to są takie, czyli to jest coś, co się... Chat GPT to jest coś takiego, co tworzy różne rzeczy na podstawie tego, co dostanie, ale ona się uczy jeszcze. Czyli jakby, no tak jak człowiek, czyli nie przetwarza tylko i wyłącznie jakieś rzeczy, zastane i idzie jakby krok dalej. Tylko na podstawie nich uczy się i idzie jakby krok dalej. To może w ten sposób, czyli bardziej człowiecza jest, taka ludzka. Chat GPT bardziej ludzki jest, czyli generatywna sztuczna inteligencja jest taka bardziej do człowieka podobna. A sztuczna inteligencja sama w sobie to jest bardziej taka komputerowa. Tak po mojemu. O. Tak bym to ładnie nazwał. *G2_MM_S_WSN_M_O_6

- Odpowiedzi respondentów z grupy ekspertów

*** Jedna sztuczna inteligencja bardziej podaje informacje, druga bardziej będzie tworzyła jakieś nowe treści. * G1_DiM_K_O_4***

*** Z tego co ja dobrze kojarzę, to wydaje mi się, że to jest takie generowanie różnych treści. Że właśnie tak jak my wrzucamy sobie jakieś tam dane i ta sztuczna inteligencja nam je analizuje i przygotowuje jakąś zbiorczą analizę. To jest chyba ta generatywna. (...) A zwykła, no to chociażby nie wiem, wrzucam sobie jakiś krótki tekst po polsku. Chcę, żeby mi przetłumaczył na język przykładowo grecki. I to jest dla mnie zwykła sztuczna inteligencja. [Moderator czyta definicję] No to tak. Może nie do końca przytoczyłam to tak, jakby Pan tego chciał. Natomiast z tego co Pan tutaj przeczytał, to myślę, że tak to mniej więcej właśnie też rozumiem.

*G1_NAU_K_O_2***

*** No właśnie powiem szczerze, że nie. [Moderator czyta definicję] Rozumiem, ok. Powiem tak, jeżeli mówimy o samej sztucznej inteligencji, to w tym momencie rozumiemy formę odtwórczą, tak, a jeżeli mówimy o generatywnej sztucznej inteligencji to jest jednak w jakikolwiek sposób danie możliwości wytworzenia czegoś nowego, zupełnie nowego. Tylko pytanie zasadnicze moje jest takie, czy będziemy jeszcze mogli mówić o tym, jeżeli wdrożymy fizycznie generatywną sztuczną inteligencję o tym, kto jest właścicielem intelektualnym danej pracy naukowej, danego dzieła, danego filmu, tak, czy będziemy w stanie jeszcze wtedy oczywiście określić, że ktoś, kto wyprodukował dany obraz, jest jego faktycznie autorem, czy być może to właśnie zostało wykonane przez sztuczną inteligencję. I co w takim przypadku? Ja już na to pytanie nie odpowiem. (...) No tak, no rekomendacja filmu bazuje na pewnych przemyśleniach, przeglądzie, wyciągnięcia wniosków z tego, co lubimy, co chcemy, tak, no i to jest jak gdyby forma bardziej odtwórcza, tak, no bo jednak wiemy jakie człowiek ma zainteresowania. I teraz mamy 2 aspekty bezpieczeństwa, bo jeżeli ktoś w Internecie będzie chciał przeanalizować to, jakie my mamy preferencje, to zaczyna o nas zbierać bardzo wrażliwe dane, tak, do czego one mogą służyć to jest oczywiście, trzeba, to jest oczywiście inna sprawa, trzeba odpowiednio zadbać o bezpieczeństwo tych danych. Natomiast jeżeli chodzi o generatywną sztuczną inteligencję, ja tutaj rozumiem ją pod takim pojęciem, że on tak naprawdę nie przeprowadza analityki tego, co my potrzebujemy, tylko na bieżąco tak, jak człowiek, tak, zaczyna nas oceniać na podstawie tego, co w danej chwili doświadczamy, tak, czyli nie profiluje naszej osoby, a w zasadzie podpowiada coś, co może być zupełnie czymś innym niż my tego potrzebujemy.

*G1_NAU_M_P_4***

*** Generatywnej? Nie. [Moderator czyta definicję] Tak, z tego korzystam, ale nie wiedziałam, że się to tak nazywa. (...) Tak, tak, korzystam. Korzystam zarówno z czatu GPT, to właśnie przy m.in. pisaniu kodów. Korzystałam przy pisaniu wypracowań, korzystałam przy wyszukiwaniu jakichś specjalistycznych treści związanych właśnie z określoną na przykład technologią, bo bardziej tutaj mówię o przemyśle, czyli wspomagających moją pracę. Korzystam w momencie na przykład, kiedy potrzebne mi są bardzo skomplikowane formuły, na przykład w Excelu. Nie potrafię sobie z nimi poradzić, bo coś na przykład mnie blokuje, coś mi się nie udaje. Tak że tak.

Jeżeli się tylko da, to staram się ułatwiać sobie pracę poprzez właśnie czata GPT, bądź też inne wyszukiwania. *G1+IT_K_P_1***

*** No to jest tutaj inteligencja, która pozwala wytwarzać coś, co tak naprawdę nie istnieje, aktualnie, że tak powiem, gdzieś tam w świecie i tak dalej, ale generatywna no to coś, co powstaje z naszej wyobraźni, tak? Czyli na przykład chcemy mieć obraz dajmy na to, no powiedzmy, już sobie jakiegoś z prezydentów, który jest w towarzystwie niedźwiedzi, no i ta sztuczna inteligencja może wygenerować tego prezydenta w towarzystwie niedźwiedzi i może na przykład, nie wiem, z tymi niedźwiedziami pić piwo. [Moderator dopytuje: A taka zwykła sztuczna inteligencja? Jej ograniczenia?] No to jest taka, w której... Znaczą ograniczenia, no to tak jak powiedziałem, to sztuczna inteligencja, która działa na podstawie zebranych informacji już przez innych użytkowników i ma wyćwiczony swój model na podstawie przekazanych informacji przez innych ludzi, i on się sugeruje tym, co zostało już tak naprawdę mu przekazane, ale nie tworzy nic nowego, czego tak naprawdę, co tak naprawdę nie istnieje. *G1_IT_M_P_1***

*** Jest mi to pojęcie obce w sensie nazewnictwa, natomiast ja to kojarzę właśnie z tym Chatem GPT, czyli z czymś co tworzy nowe treści, co wygeneruje. (...) Wydaje mi się, że ta zwykła sztuczna inteligencja, to są tylko takie mniejsze rozwiązania, które wspomagają to co już istnieje. Ja to w ten sposób rozumiem, być może jestem w błędzie. [Moderator czyta definicję] Czyli to dokładnie to o czym mówiłam. (...) generatywna tworzy, a ta zwykła klasyczna, wspomaga, jakby analizuje dane, żeby wspomóc narzędzie, z którym współpracuje. (...) R: Jak mamy na przykład jakiś filtr jeżeli chodzi o korespondencje, na przykład na poczcie mailowej albo reklamy, że filtr po prostu analizują nasze preferencje i puszczają po prostu tylko to, co może nas faktycznie zainteresować. Albo blokuje te treści, których na przykład nie chcemy. *G1_OŚW_K_O_6***

UŻYTKOWANIE AI

Celem kolejnego bloku pytań było pozyskanie informacji na temat wykorzystywania Sztucznej Inteligencji.

A. KORZYSTANIE Z AI

Badacze pytali respondentów, czy i w jaki sposób korzystają z narzędzi Sztucznej Inteligencji oraz jakie czerpią z tego korzyści.

- Odpowiedzi respondentów z grupy ogólnej (społeczeństwo)

*** Tak. (...) Bezpłatne. (...) A jakoś tak szkoda mi pieniędzy na płatne, a ta bezpłatna na ten moment jest w stanie zaspokoić moje potrzeby. Może gdybym wykorzystywała zawodowo w jakimś tam szerszym stopniu to zdecydowałabym się na ten pakiet płatny, ale ja mam też z

pracy zapewnione odpowiednie narzędzia, więc dla mnie to jest tylko ułatwienie ta sztuczną inteligencją. *G2_DM_M_WW_K_O_5***

*** Głównie w pracy. Przyspiesza mi to proces tworzenia sprawdzianów, czy proces w sumie edukacji i pomaga, że tak powiem młodzieży zobrazować pewne rzeczy. (...) Bezpłatne to wiadomo typu chat GPT, pierwotne rzeczy, które mają pomóc. A gdzieś gdzie muszę zapłacić typu platformy masteringowe czy tak jak powiedziała aplikacja czy program jakby z tego wydawnictwa, który wspomaga mi to, ta dodatkowe jest płatne, ale tak jak mówię to jest koszt, który ja ponoszę niewielki, bo to na początku roku są jakieś tam promocji i tak dalej, ale które mocno przyspiesza mi pracę i pomagam, że tak powiem, inaczej ma wpływ na pewne rzeczy, a nie tylko tak powiem na jakieś takie żargonowe słowa z podręczników i suchą wiedzę.

*G2_DM_M_WW_M_P_14***

*** No to, z którego korzystałam, było bezpłatne, ale być może istnieją jakieś płatne. To aż tak bardzo w to nie wnikałam jeszcze. (...) Ja się trochę tego boję, nie znam tego, nie mam w ogóle wiedzy w tym zakresie, nie wiem do czego to można używać. Raczej jest to w mojej głowie taki negatywny aspekt niż pozytywny. *G2_DM_S_WW_K_P_8***

*** Na tą chwilę tak. Myślę, że ja też korzystam z tej sztucznej inteligencji czasami bardzo nieświadomie, tak? Że po prostu się z nią spotykam na co dzień nawet nie mając do końca pojęcia, że to coś może być zrobione przez sztuczną inteligencję. (...) Bezpłatnej. (...) Jakby nie widzę potrzeby opłacania. No jakby nie jest mi ona tak niezbędna do życia, żebym ja musiała opłacać. Wiem, że ta bezpłatna wersja rzeczywiście gdzieś tam w pewnym momencie się zakończyła i te dane nie są aktualizowane, bo nawet rozmawiałam ze sztuczną, Chatem GPT kilka dni temu i on mi po prostu otwarcie odpowiedział, że on mi nie może odpowiedzieć na to pytanie, dlatego że on nie jest zaktualizowany i on nie ma takich informacji z zeszłego roku.

*G2_DM_S_WSN_K_O_9***

*** Pewnie... No z tego Chatu GPT się zdarzyło. (...) Bezpłatne. (...) No jeszcze nie miałem takiej potrzeby, żeby z tych płatnych korzystać. Natomiast jeżeli zajdzie taka potrzeba no to wydaje mi się, że to jest dobra inwestycja i wtedy skorzystam. *G2_DM_M_WW_M_O_4***

*** To znaczy nie do końca z niego korzystałam, bo sobie ściągnęłam, tak jakby przerobiło mi. Zostałam na tym etapie, że przerobiło mi zdjęcie, ale nic więcej. Ani tego zdjęcia nie wykorzystałam, ale to było właśnie chyba przez sztuczną inteligencję, a nie przez tą „G AI” czy jakkolwiek to się nazywa. To tylko w ten sposób, ale później nie użyłam tego zdjęcia, bo tak tylko bardziej z ciekawości sobie to ściągnęłam. (...) Nie korzystałam, ale jakoś nie miałam takiej własnej potrzeby. No ale myślę, że w przyszłości, planując jakiś taki wyjazd, który może nie jest dla mnie oczywisty i tak jak takie, powiedzmy, trzydniowy wyjazd mogę sobie zorganizować i zaplanować jakieś tam zwiedzanie, to już na dłuższą podróż typu do Azji czy tam nie wiem do Ameryki, no to chętnie bym skorzystała. Ale obecnie nie miałam jakby takiej potrzeby.

*G2_DM_M_WW_K_P_3***

- Odpowiedzi respondentów z grupy ekspertów

*** Poza pracą raczej... No to co mówiłam, ale to jest takie korzystanie dla ułatwienia sobie codzienności. Natomiast nie korzystam z tego jakoś tak dużo. No w pracy korzystam zdecydowanie więcej. *G1_NAU_K_O_2***

*** No właśnie, nie korzystałam z tego, jeżeli on tutaj generuje jakieś teksty i odpowiada, to generalnie wiem, że młodzież chyba z takiego czatu korzysta, bo tam wiem, że u siostry chyba dzieci z takiego czatu korzystały. Natomiast ja osobiście z tego nie korzystałam. (...) No jakby nie miałam takiej potrzeby. Nie było mi tak nigdy w życiu ani prywatnym, ani W firmie potrzebne i dlatego pewnie nie korzystałam. *G1_MED_K_P_7***

*** Właściwie to korzystam, tak jak mówiłam, chociażby ten podstawowy taki, jeżeli chodzi o rutynową, codzienną higienę, czyli szczoteczka do zębów. Korzystam z aplikacji takiej, no z wyszukiwarki, chociażby, internetowej. Z samochodu, który też w bardzo wielu przypadkach to prowadzenie samochodu jest jakoś tam wspomagane i rzeczywiście to ułatwia mi jazdę. W branży medycznej to w pracy korzystam, chociażby z takich systemów ciągłego monitorowania glikemii, gdzie rzeczywiście ten pacjent ma taki sensor, nosi go na ciele i w sposób ciągły dokonuje się wówczas pomiaru jego glikemii w krwi. My na ekranie komputera widzimy w gabinecie później np. trzymiesięczne wykresy, jak to wyglądało, bo to jest wszystko zapisane i telefon komórkowy, aplikacja w telefonie komórkowym, kompatybilna, chociażby z tym sensorem, ona zbiera te informacje, wykresów tych poziomów glikemii w krwi tego pacjenta, więc z tego ostatnio bardzo często w pracy korzystam. (...) Płatne. Szczoteczka, samochód to może nie, bo to jakoś jednorazowy zakup itd. Natomiast jeżeli w pracy chodzi, teraz to, czym się zajmuję, jeżeli chodzi o diabetologię ostatnio, to te sensory to są płatne urządzenia jednak i rzeczywiście jest to koszt kilkuset złotych tak miesięcznie dla tego pacjenta, ale są bardzo pomocne. (...) Przede wszystkim ułatwia mi takie codzienne funkcjonowanie. Wspomaga moją pracę, zapewnia mi lepsze bezpieczeństwo, jeżeli chodzi, chociażby o takie rutynowe czynności, jak ta szczoteczka do zębów, czyli ta moja branża też stomatologiczna. To jednak nie oszukujmy się, ta rutyna codzienna to jest jednak zbiór nawyków i my czasem myślimy, że to jest jakiś efekt przemyślanych naszych decyzji, ale to jest wszystko zbiór nawyków i rzeczywiście ja, branża stomatologiczna, która bardzo zwraca uwagę, chociażby na higienę jamy ustnej, po zastosowaniu takich szczoteczek z aplikacją na telefon, okazywało się, że pewne miejsca rutynowo pomijam, jeżeli chodzi o jakieś powierzchnie zębów i na ekranie telefonu otrzymałam od razu informację zwrotną, że rzeczywiście był to taki nawyk. I robiłam to kompletnie nieświadomie, że rzeczywiście pomijam jakieś miejsca, jeżeli chodzi o codzienną higienę jamy ustnej. Jeżeli chodzi o samochód, to również bardzo mi pomaga, bo mogę tam sobie ustawić np. prędkość, z jaką chcę jechać i zaprogramować w samochodzie. A jeżeli chodzi teraz o tę pracę w diabetologii, to rzeczywiście bardzo ułatwia monitorowanie pacjenta. Takie narzędzia z tą sztuczną inteligencją, które pomagają nam sprawdzać, czy ten pacjent, chociażby stosuje się do zaleceń w domu, bo my widzimy później na ekranie telefonu czy też na ekranie komputera i jak on tam działał, jeżeli chodzi o tą, czy to dietę, czy stosowanie leków w domu, więc są to dla

mnie bardzo pomocne narzędzia, które ułatwiają pracę. Chociażby w tej stomatologii z takimi szczoteczkami, które mają tę aplikację i sztuczną inteligencję, aplikację na telefon, która zbiera dane z ostatnich 6 miesięcy, jak ten pacjent wraca do mnie po 6 miesiącach na wizytę, to ja widzę na ekranie jego telefonu, czy on np. codziennie szczotkował zęby, tak jak mu mówiłam, czyli 2 razy dziennie przez 2 minuty, dlatego że te dane są zbierane, czy omijał pewne miejsca, te, na które ja zwracałam uwagę. Czyli dla mnie np. taka sztuczna inteligencja, wszystkie aplikacje, to jest przedłużenie tych moich zaleceń, mojego głosu, moich rekomendacji, które ja pacjentowi daję np. w gabinecie stomatologicznym, no i czy on mnie słuchał, czy nie. I ja to wtedy wszystko widzę, więc dla mnie jest to bardzo pomocne narzędzie też, jeżeli chodzi o kontrolę w pracy, chociażby wyników mojego pacjenta, tego, czy się stosował do moich zaleceń. *G1_MED_K_O_8***

*** Głównie bezpłatne. (...) Zdaję sobie sprawę, że narzędzia płatne na pewno są bardziej rozbudowane, aczkolwiek wcale nie muszą być tak. Czasami jest tak, że nazwijmy to, programy dodatkowe, żeby ktoś miał dobrą, jakby to powiedzieć? Dobrze to przemyślał i program jest bezpłatny, to czasami zawiera po prostu... (...) Generalnie korzyści są takie, że jak już mówiłem, po wielu godzinach programowania taki program wyłapie takie najprostsze błędy, które czasami się wkradną, tak samo czeskie błędy, czeski błąd. Czasami zapomni się gdzieś dodać ukośnika, kropki, przecinka. To są rzeczy, przez które po prostu program nie będzie funkcjonował, ale jednak AI złapie i wyszuka, choć też używamy czasami programu [ns 00:11:08-00:11:09] do takich bardzo prostych programów, nazwijmy to, bardziej bazy programu, żeby już nie pisać go od zera. *G1_IT_M_O_5***

*** No czasami korzystam z Chata GPT, korzystam z Perplexity i korzystam z generatorów do grafik typu Leonardo IA, no i próbowałam jeszcze jakieś z filmami, ale już to jest płatne teraz. (...) Z bezpłatnych. (...) Z jednej strony, żeby sobie przyspieszyć pracę i skoro są dostępne bezpłatne to jakby jeszcze nie widzę sensu, żeby za to płacić skoro to ma mi przyspieszyć, to samo mogę zrobić jakby w czasie swojej pracy, więc bez sensu jakby przeznaczać na to jakieś środki, aż tyle nie zarabiamy. [śmiech] *G1_DiM_K_O_6***

*** Częściej też się jednak zdarza w tej pracy, ale w życiu prywatnym, jak próbuje na szybko wyszukać jakiejś informacji, to zazwyczaj też to jest jakaś forma jakiejś tutaj inteligencji, jakiś czat GPT, bo moim zdaniem te informacje są tam przekazywane w bardziej prosty sposób, niż jakby się to wpisało w Internet i wyjdzie cała definicja z Wikipedii, gdzie jest pochodzenie tego słowa i tak dalej, więc w sferze takiego życia prywatnego również jest wykorzystywana. *G1_DiM_K_O_4***

B. NIEKORZYSTAJĄCY Z AI (WARUNKI WEJŚCIA)

W przypadku osób, które nie korzystają z takich rozwiązań, badacze pytali także o to, czy chcieliby zacząć to robić oraz czego potrzebują żeby zacząć korzystać z takich narzędzi.

- Odpowiedzi respondentów z grupy ogólnej (społeczeństwo)

*** Czy bym potrzebowała czegoś? No może jakbym nie mogła znaleźć takiej informacji w Internecie, no to wtedy bym zapytała ten chat o pomoc, o jakąś poradę.

*G2_DM_M_WW_K_P_3***

***No na pewno jakieś takiej edukacji, która by sprawiła, że ja bym zaznaczyła pozytywne aspekty tej sztucznej inteligencji. (...) Nie wiem, do czego one miałyby służyć. W sensie, jakby no nie wiem co miałyby się... Jakby, ja na tyle nie znam tej sztucznej inteligencji, że nie wiem, co ona mogłaby sprawić, jak to ulepszyć moje życie, żebym ja faktycznie z tego korzystała, więc jakby ja [ns 00:11:55] korzystałam. Czuję się w tym zakresie no niewydukowana po prostu.

*G2_DM_S_WW_K_P_8***

Ja jestem znakiem zodiaku wodnik, mnie jakby namówić do czegoś, jest to bardzo trudno. Jak ja nie czuję potrzeby, to można na głowie stanąć i ja tego nie zrobię. I to jest m.in. to, że nie mam potrzeby, nie czuję potrzeby, może tak. Nie czuję potrzeby, żeby zacząć korzystać i zastanawiam się, do czego ja mógłbym ją wykorzystywać. Nie tworzę żadnych martyrologicznych obrazów z biało-czerwonymi flagami, które aż wałę po oczach, no bo to dla tych spod znaku Kaczyńskiego bym zostawił te narodowościowe wszystkie twory, więc nie ma takiej potrzeby, natomiast no nie wiem, być może Chat GPT stworzyłby wierszyk, potrafiłby stworzyć..., potrafiłby jakąś piosenkę..., pewnie też by stworzył. Nie interesuje mnie to, więc nie mam potrzeby, jakby dlatego nie korzystam. *G2_MM_S_WSN_M_O_6

Chciałabym, bo że tak powiem nie wszystko to co się wyczyta tutaj z tych informacji, to nie jest tak do końca zrozumiałe i jak powiedzmy ktoś wytłumaczy jak to jak z tego korzystać to jest zawsze łatwiej. *G2_MM_E_WW_K_P_10

Ja w swojej działalności, tak to nazwijmy, nie widzę takich potrzeb, nie mam potrzeby, żeby szukać jakichś rozwiązań. Tzn. rozwiązań na tak szeroką jakąś skalę, że sztuczna inteligencja miałyby się w to włączyć. Ja miałabym, założmy, traktowałabym ją jak specjalistę. Przy czym wiadomo było zawsze, że jeżeli był jakiś problem do rozwiązania, tworzone były zespoły ludzkie, które próbowały to zagadnienie rozwiązać. Natomiast w przypadku teraźniejszych czasów można to załatwić poprzez sztuczną inteligencję, która ma większe możliwości, jeśli chodzi o gromadzenie faktów, no ale ta działalność jest już wtedy płatna, według mnie. Natomiast ja w tym, co robię, co jest moim hobby, co obserwuję w Internecie, ja nie mam takiej potrzeby i nie mam takich wielkich zagadnień do rozwiązywania. *G2_MM_S_WW_K_P_1

***No na pewno jakieś takiej edukacji, która by sprawiła, że ja bym zaznaczyła pozytywne aspekty tej sztucznej inteligencji. (...) Nie wiem, do czego one miałyby służyć. W sensie, jakby no nie wiem co miałyby się... Jakby, ja na tyle nie znam tej sztucznej inteligencji, że nie wiem, co ona mogłaby sprawić, jak to ulepszyć moje życie, żebym ja faktycznie z tego korzystała, więc jakby ja korzystałam. Czuję się w tym zakresie no niewydukowana po prostu. (...) No na pewno powinna być, no na pewno powinna być właśnie w tym zakresie warsztaty takie edukujące, ale przedstawiane może przez ludzi, powiedzmy, takich zaufanych, tak? Budzących zaufanie po prostu. Żeby była jakaś edukacja w tym zakresie, żeby też może były jakieś artykuły o tym, jakieś

powiedzmy filmiki edukacyjne na YouTube gdzieś, które by po prostu no sprawiły, że zobaczymy pozytywne aspekt tej działki. *G2_DM_S_WW_K_P_8***

- Odpowiedzi respondentów z grupy ekspertów

*** Kwestia finansowa zawsze gdzieś tam z tyłu jest, ale jeżeli program jest ileś warty i byłby warty w takim sensie, że po prostu faktycznie dawałby tą moc przerobową, zwiększałoby to, że np. nie wiem, ten szkielet byłby bogatszy w detale, ten szkielet byłby po prostu taki dokładniejszy z tym, co już opisaliśmy i byłoby mniej już przy tym pracy, to na pewno jest to gdzieś do zastanowienia się. *G1_IT_M_O_5***

*** Na ten moment nie mam potrzeby. (...) Musiałbym mieć potrzebę, czyli musiałoby się coś takiego wydarzyć, żeby ta potrzeba powstała. Na ten dzień dzisiejszy nie widzę sytuacji, w której informacje, którą pozyskam, albo coś, co pozyskam dzięki sztucznej inteligencji, czy tej generatywnej sztucznej inteligencji, będzie dla mnie wartością. *G1_ROL_M_P_3***

*** Nie wiem, chyba nie. Na ten moment nie. (...) Jeśli będzie mi to do czegoś potrzebne, np. może w jakiejś innej pracy czy gdzieś, to jeśli byłaby taka potrzeba, to myślę, że tak, ale na ten moment nie jest mi ona potrzebna. *G1_PRZE_M_P_9***

*** Nie do końca (...) Bo uważam, że jednak wiedza książkowa i wyuczona jest lepsza niż taka sztuczna. *G1_PRZE_M_P_9***

*** No generalnie trudno mi powiedzieć, musiałabym po prostu zobaczyć, jak to faktycznie funkcjonuje i do czego bym to wykorzystywała, czy byłoby mi to do czegokolwiek potrzebne. Jeżeli tak to jak najbardziej. (...) No, jeżeli to byłoby mi przydatne, jakby w moim życiu i w mojej pracy, to jak najbardziej tak mogę taki abonament ponosić zależy właśnie do czego to byłoby mi przydatne. Chciałabym po prostu to zobaczyć czy to ma sens. Bo jeżeli miałabym płacić abonament i powiedzmy nie korzystać z tego albo korzystać nie wiem dwa razy do roku to zupełnie mija mi się to z celem. *G1_MED_K_P_7***

C. OPŁATY ZA KORZYSTANIE Z AI

Przedmiotem analizy była także gotowość badanych do ponosić indywidualne koszty (np. miesięczny abonament) za korzystanie z narzędzi AI.

- Odpowiedzi respondentów z grupy ogólnej (społeczeństwo)

***Ona mi nie jest potrzebna. Ja podejrzewam, że płatną wersję wykorzystują, założymy, jakieś zespoły badawcze czy producenci do rozwiązania najrozmaitszych problemów i za to rozwiązywanie problemów ponoszą odpowiednie opłaty. Natomiast w moim przypadku i

właściwie bardzo wielu ludzi nie jest potrzebna aż tak zaawansowana pomoc w rozwiązywaniu jakichś zagadnień *G2_MM_S_WW_K_P_1***

Jeżeli byłoby mi to potrzebne do pracy, to pewnie tak. (...) Nie wiem co będzie powiedzmy za tydzień, za miesiąc, ale na tą chwilę tak. *G2_MM_E_WW_K_P_10

***Wydaje mi się, że w przypadku np.... Mogę mówić o tym, w czym pracuję, w tym biurze podatkowym. Natomiast są biura podatkowe, które prowadzą znacznie bardziej skomplikowane struktury, w tym Spółki z o.o., fundacje jakieś i tam są często problemy prawne czy podatkowe, które są dość mocno skomplikowane, trudne do interpretacji i wydaje mi się, że tutaj sztuczna inteligencja byłaby bardzo potrzebna. No i oczywiście przez rozwiązywanie takich spraw potrzebna by była, nazwijmy ją jakąś płacnością miesięczną. coś na tej zasadzie.

*G2_MM_S_WW_K_P_1***

*** Jakby no nie mam takiej potrzeby tutaj. No jakby nawet nigdy się nad tym nie zastanowiłam, żebym sobie musiała opłacić. (...) No przede wszystkim ja bym musiała mieć potrzebę. Tak naprawdę nawet nie wiem, jaka to jest opłata. Może to jest na tyle niewielka, że jakby nie byłoby to też dla mnie problemem, natomiast no nie mam takiej potrzeby. No nie wiem, wydaje mi się, że musiałoby się coś wydarzyć, żebym potrzebowała na już, nie miałabym innego wyjścia i wtedy bym po prostu zapłaciła, tak? *G2_DM_S_WSN_K_O_9***

*** Powiem tak jeśli by to dało mi jakiś większe korzyści, w zasadzie do pracy i nie byłyby to jakieś kolosalne koszty to myślę, że mógłbym ponosić. *G2_DM_M_WW_M_P_14***

*** No myślę, że tak. Jak to będzie bardzo potrzebne to myślę, że zainwestuje.

*G2_DM_M_WW_M_O_4***

*** Mam płatne subskrypcje. Są to serwisy streamingowe, telewizyjne. No prywatnie korzystam jeszcze z Siri do wyręczania mnie w jakichś tam krótkich, codziennych rzeczach typu wyznaczenie mi trasy przejazdu, bo dużo jeżdżę samochodem. (...) Siri jest bezpłatne. (...) No i jeszcze mamy teraz nowe laptopy firmowe z Lenovo i tam jest Copilot.

*G2_DM_M_WW_K_O_5***

- Odpowiedzi respondentów z grupy ekspertów

*** Jeśli będzie mi to do czegoś potrzebne, np. może w jakiejś innej pracy czy gdzieś, to jeśli byłaby taka potrzeba, to myślę, że tak, ale na ten moment nie jest mi ona potrzebna.

*G1_PRZE_M_P_9***

*** Jeżeli tak byłoby mi przydatne i pomocne, to myślę, że tak, ale na pewno nie w jakimś dużym koście, czyli no w jakiejś takiej przystępnej cenie. *G1_PRZE_K_O_12***

*** Wie Pani co, gdybym pewnie więcej korzystał w celach służbowych czy w celach prywatnych to pewnie bym to rozważył. Na ten moment nie jest mi to w mojej pracy ani w obrębie moich

zainteresowań jakby potrzebne, żeby ten bardziej zaawansowany poziom mieć

*G1_OSW_M_P_5***

*** Tak, jeżeli to byłaby naprawdę niska kwota, bo jakby jest tak dużo różnych bezpłatnych narzędzi, że prędzej poszukam czegoś nowego niż zapłacę za to, z czego obecnie korzystam, bo jest naprawdę dużo tych narzędzi. *G1_DiM_K_O_6***

*** W sensie ja osobiście używam wersję płatnej, ale jest to też forma, gdzie nie trzeba za to płacić. No oczywiście jak się zapłaci, to są lepsze warunki i używanie Canvy do tworzenia projektów, jest tam tego dużo więcej i odnośnika do GPT, z tego co wiem, w wersji bezpłatnej są tam jakieś ograniczenia odnośnie jakichś tam pytań, więc ja używam tej wersji płatnej. (...) najczęściej jednak wolę sobie zapłacić i mieć dostęp do większej po prostu ilości różnych platform, czy to właśnie jest związane z jakimiś tam... sztuczną inteligencją, czy po prostu jeśli chodzi o jakieś takie platformy do oglądania filmów, to przyznam się, że mam tego po prostu multum, no bo jest to ułatwienie życie, a często nie jest jakiś spory wydatek. *G1_DiM_K_O_4***

D. WYKORZYSTANIE AI W FIRMACH/ORGANIZACJACH

W kwestionariuszu znalazło się także pytanie skierowane tylko do grupy menadżerów/ wyższych urzędników, o to, czy w ich firmie/organizacji wykorzystywana jest Sztuczna Inteligencja.

- Odpowiedzi respondentów z grupy ogólnej (społeczeństwo)

*** Znaczący wydaje mi się, że to nie jest świadomy wybór mojej korporacji. W sensie, że nie padło na te laptopy ze względu na tę sztuczną inteligencję tylko te laptopy same w sobie mają takie parametry wewnętrzne, które sprzyjają pracy korporacyjnej po prostu.

*G2_DM_M_WW_K_O_5***

*** Akurat w tej firmie, w której w tej chwili pracuję tak naprawdę nie mam pojęcia, bo ja pracuję w sklepie, tak? Jest to sieć sklepów, więc ja się ograniczam do mojego sklepu. Natomiast no obstawiam, że na pewno w centrali, w całym tym centrum logistycznym, w magazynie na pewno jest wprowadzona sztuczna inteligencja. Nie wierzę, że nie. Każda firma już w tej chwili jakby ułatwia sobie życie, tak? *G2_DM_S_WSN_K_O_9***

No raczej tylko ja korzystam z tego, bo przykładowo jak coś mówiłem murarzowi to raczej mu sztuczna inteligencja nie pomoże w pracy fizycznej. *G2_W_S_WW_M_P_6

Po pierwsze, nie ma tutaj osoby, która by jakby знаła te aspekty, takie pozytywne tej sztucznej inteligencji i która by nam w jakiś sposób pokazała, że korzystanie z tego jest, powiedzmy, korzystne, tak? Że, nie wiem, no mi się też wydaje, że jakby ludzie trochę uciekają od tej sztucznej inteligencji, bo ona docelowo prawdopodobnie zabierze wielu osobom pracę. Więc myślę, że nie korzysta się tutaj z tego, dlatego że no nie ma, nie ma edukacji wystarczającej w tym zakresie. *G2_DM_S_WW_K_P_8

*** Raczej korzystają. Bo to mówię, to pomaga. (...) Nie, no to jest ogólnie, jak wchodzę na portal, gdzie się liczy to popularne OC, no to wszędzie są te boty. Każdy z agentów, który ma wejście na swój portal, ma do tego dostęp. *G2_MM_S_WSN_K_P_13***

*** Jeszcze nie. (...) Powiem tak, że szczerze mówiąc to na 100% nie powiem, bo my nie wykorzystywaliśmy do obróbki dokumentów. Natomiast rzeczoznawcy w urzędzie patentowym być może korzystali, bo przecież muszą sprawdzić czy dany wniosek o patent był wykorzystywany gdzieś zarejestrowany. Może oni z tego korzystali, także nie potrafię jednoznacznie na to pytanie odpowiedzieć. *G2_MM_E_WW_K_P_10***

- Odpowiedzi respondentów z grupy ekspertów

*** Jeżeli chodzi właśnie do używania tych opisów to jak najbardziej kilkoro pracowników używa. (...) Na chwilę obecną to nie mamy takich większych potrzeb, więc nie. (...) Odgórny jakby nakaz. Tak jak mówiłam wcześniej, że mi kolega to pokazał, który może bardziej tam wykorzystuje tą prywatnie. Ale po prostu, żeby dla potrzeb firmy, żebyśmy my korzystali z tego to pod kątem takim właśnie, że to jest szybciej się robi te opisy i może ten opis jest taki profesjonalny bardziej. (...) Firma może nie traci, ale mówię tak, jak jeżeli chodzi o człowieka, to na pewno to, że człowiek tak nie myśli w 100%, bo wie, że maszyna za niego myśli. W sensie komputer czy ta sztuczna inteligencja i nie musi się też za bardzo wysilać. Także nie wiem do czego to będzie dążyło w przyszłości jeżeli chodzi o nasze dzieci, czy jeżeli na przykład, nie wiem, nagle braknie Internetu, to czy oni sobie poradzą z jakimiś prostymi rzeczami, które na co dzień mają kontakt z nimi? *G1_PRZE_K_O_12***

*** Nie. (...) Bo moja firma zajmuje się obszarem, który na ten moment nie wymaga aż takiego zaawansowania nowych technologii i dlatego nie używamy na co dzień sztucznej inteligencji, a jeżeli używają pracownicy na co dzień w swojej pracy to na pewno dlatego, żeby się bardziej przygotować do swoich zadań. *G1_OSW_M_P_5***

*** Nie, akurat u mnie, nie. (...) Dlatego, że ja akurat pracuję w takiej branży, że nie potrzebuję tego wykorzystywać. I nigdy jakby nie potrzebowałam. Natomiast z tego właśnie co mówię, to słyszałam o młodziży, że oni chyba takie coś mają zainstalowane i po prostu korzystali na zajęcia z czegoś takiego, żeby sobie pomóc. *G1_MED_K_P_7***

*** Jak najbardziej. I w stomatologii również. (...) I tutaj też firmy, które są producentami danych rozwiązań czy to szczoteczki do zębów, czy to jakieś programy, które będą analizowały, chociażby zdjęcia radiologiczne. Również informowali o korzyściach, benefitach płynących z zastosowania takich rozwiązań, więc była to i potrzeba, ale też taka potrzeba wynikająca z obserwacji pacjentów, czyli tego, z czym mają problem, jeżeli chodzi chociażby o problemy z jamą ustną, to wiemy, że i próchnica, i zapalenie przyzębia to są choroby cywilizacyjne, więc rzeczywiście, jeżeli sztuczna inteligencja, czyli takie aplikacje, kompatybilne ze szczoteczką do zębów mogłyby wspomóc tego pacjenta, zmotywować go niejako do regularności dbania o higienę, to wszyscy uznaliśmy, że jest to świetne rozwiązanie i warto wprowadzić w swojej

praktyce. Jeżeli chodzi chociażby o diabetologię, to jest to też odgórnie troszeczkę uregulowane, ponieważ takie systemy ciągłego monitorowania glikemii zostały wprowadzone odgórnie przez Ministerstwo Zdrowia, czyli u takich pacjentów, którzy mają cukrzycę, u takich pacjentów, u których występują stany zagrożenia życia związane z niedocukrzeniem np. i mają nieświadomość tego niedocukrzenia, bo tak też może być, że nie mają takich objawów typowych przepowiadających jakiś stan zagrożenia życia, typu nie jest im duszno, słabo, nie drżą im ręce, bo mają nieświadomość już obniżenia cukru, tylko nagle w momencie tracą przytomność. Więc właśnie u takich pacjentów z nieświadomością zbyt niskich poziomów glikemii, u pacjentów z cukrzycą typu pierwszego, u młodych osób, to ministerstwo zdrowia zarekomendowało, że należy wprowadzić takie systemy ciągłego monitorowania glikemii. Więc to trochę też z potrzeby wynikało i zostało później narzucone odgórnie przez Ministerstwo zdrowia, jeżeli chodzi tutaj o tą moją pracę i dziedzinę. *G1_MED_K_O_8***

*** Nie wiem, chyba jest, nie wiem, jeżeli w pracy wyszukujemy sobie coś, no ale tak, żeby jakoś szerzej ją stosować, to chyba nie. (...) Nie wiem, no tak w pracy, no to tak jak mówię, no ja to akurat Perplexity mi po prostu ułatwia przeszukiwanie sieci, jest bardziej skuteczne niż Google, ale nie wiem czy to można nazwać, no Staszek wiem, że muzykę sobie generuje jakoś z użyciem sztucznej inteligencji, ale to są takie indywidualne jakieś potrzeby. *G1_DiM_K_O_6***

*** Powiem panu, czasami jest to po prostu nagminne, czasami się mniej z tego korzysta. Zazwyczaj korzystamy, tak kilka razy w tygodniu co najmniej, jest to takie narzędzie bardziej pomocnicze, bym powiedziała, więc no, wykorzystuje się to w miarę często. (...) Bardziej to wyszło w ten sposób, że czas GPT wchodził, każdy chciał zobaczyć, wykorzystać, zweryfikować jakieś informacje, sprawdzić, czy to działa, czy nie no i teraz jest to jako takie narzędzie pomocnicze, bo jest to po prostu proste w formie. * G1_DiM_K_O_4***

OBSZARY, W KTÓRYCH WIDĄĆ WPŁYW AI

Celem tego bloku było poznanie obszarów, w jakich respondenci widzą wpływ Sztucznej Inteligencji.

A. WPŁYW AI NA ŻYCIE CODZIENNE

Badacze pytali respondentów o to, czy zauważyli w swoim życiu codziennym jakieś zmiany spowodowane rozwojem i upowszechnieniem narzędzi Sztucznej Inteligencji.

- Odpowiedzi respondentów z grupy ogólnej (społeczeństwo)

***No wydaje mi się, że jeżeli chodzi o sztuczną inteligencję, to bardzo to widać w mediach społecznościowych, w marketingu i w wiadomościach. I też jest ten temat bardzo obecnie w takich kręgach politycznych i społecznych no i na pewno w edukacji. Wydaje mi się w ogóle, że

to jest dosyć istotny temat pod kątem edukacji. No, ale to tak ostatnio wybrzmiewa.

*G2_W_M_WSN_K_O_8***

No to są na przykład grafiki, które obserwuję często na stronach internetowych. To już nie są... No bo to się zauważa, tak? Że na przykład jakaś grafika jest stworzona przez sztuczną inteligencję, a nie wygenerował jej człowiek, tak? To jest jakaś tam unifikacja tych grafik. No może pod tym względem, tak? Tej estetyki, tego odczucia estetycznego. A może na przykład też czasem jak się czyta jakieś artykuły na stronach internetowych to niekiedy widać, że tworzyła je sztuczna inteligencja, a nie człowiek. Ktoś tam po prostu poszedł na łatwiznę i że to mu przygotował Chat GPT. *G2_DM_S_WW_M_O_7

No to w Internecie jest bardzo dużo teraz takich, nie wiem. Internet się zachłusnął takimi filmikami, że wyglądają na realne, a są awykonalne w życiu. (...) Bardzo dużo jest. Ostatnio gdzieś mi się właśnie tam przemknęło. Jak raz weszłam i zobaczyłam to, to teraz mi to się wszędzie pojawia. Na te, co mają Mam talent. Wychodzi na przykład starsza babuszka, taka ledwo stojąca i przemienia się w tygrysa. Wielkiego, stojącego na dwóch łapach tygrysa. Pięknie to wygląda, ale przecież wiemy, że to jest nierealne. Nie, żadna iluzja to nie jest, to jest typowa grafika. *G2_MM_S_WSN_K_P_13

***No ja nie zauważyłam. Nie. (...) Nie, w codziennym funkcjonowaniu ja tego nie widzę poza właśnie takimi jakimiś prostymi aspektami typu właśnie przerabianie zdjęć. A tak to nie.

*G2_DM_S_WW_K_P_8***

Właśnie wydaje mi się, że to co mnie trochę tak zaskakuje, to jest to, że na przykład jak gdzieś tam widzę właśnie ogłoszenia o pracę, to tworzenie treści z użyciem sztucznej inteligencji. Teoretycznie wydaje mi się, że to nie jest złe, bo gdzieś tam może pomóc, ale jest to trochę przerażające. *G2_DM_S_WW_K_P_7

Zauważyłam, jeżeli chodzi o takie moje codzienne życie to bardzo zauważyłam to u mojego dziecka na przykład. On jest w szkole średniej i oni w tej chwili bardzo wszyscy idą na łatwiznę. Sztuczna inteligencja odrabia za nich zadania domowe, pisze za nich wypracowania. Myślę, że tacy młodzi najwięcej z tego korzystają. *G2_DM_S_WSN_K_O_9

***W życiu, że tak powiem prywatnym nie zauważam. Na pewno w zawodowym nie ukrywam, że jest to widoczne. Chociaż tak jak by pracuje w szkolnictwie, więc tam wiele nowinek i to w kwestii funduszu później przychodzi i czas oczekiwania na pewne rzeczy mi się wydłuża, jak chociażby wspomniane przez media laptopy dla nauczycieli, te rzutniki, tablice teraz i tak dalej. Z mocnym opóźnieniem, że tak powiem wchodzi, ale jest to widoczne.

*G2_DM_M_WW_M_P_14***

*** Nie. To znaczy, jeżeli chodzi o moim życiu codziennym, no to nie zauważyłam takiej otaczającej rzeczywistości, no to też jakoś w moim otoczeniu, no to też nie zauważyłam, żeby jakkolwiek to wpłynęło na życie moje czy moich znajomych. No to na chwilę obecną to nie

zauważyłam, ale tyle co słyszałam, że po prostu niektórzy korzystają z tych czatów również w celach zawodowych, żeby jakoś ułatwić sobie pracę. *G2_DM_M_WW_K_P_3***

- Odpowiedzi respondentów z grupy ekspertów

*** Zmiany to jest przyspieszenie dynamiki, bo tak jak już mówiłem, tak, ale z drugiej strony cały czas my jako państwo polskie doświadczamy dużej liczby incydentów, bezpieczeństwa, które właśnie również są generowane przez sztuczną inteligencję. Więc ta dynamika nie jest tylko w postaci dobrych zmian, ale również tych negatywnych. *G1_NAU_M_P_4***

Zauważam, że jeżeli na przykład oglądam sobie jakieś filmy na Netflixie, to jeżeli się zajawię na jakiś tam temat, na jakąś tematykę, to później podpowiada mi tylko i wyłącznie taką, co jest trochę irytujące. Bo bardzo często jestem szufladkowana. Może to jest drobna zmiana, natomiast w nawigacji zaczęła do mnie mówić sztuczna inteligencja, co mnie też nieco irytuje. Bo Hołowczyc jednak miał bardzo przyjemny głosy, a ta sztuczna gdzieś do mnie nie przemówiła. *G1_NAU_K_O_2

Że tak powiem średnio, bo aż tak dużo może z tej sztucznej inteligencji nie korzystała, więc jeżeli to faktycznie miałoby, no w jakiś sposób zmienić moje życie tutaj, że, no nie wiem, musiałabym, powiedzmy, mniej pracować, tak jak mówiłam, powiedzmy o tym branży farmaceutycznej, że byłby ten robot i jakby w jakiś sposób wpłynęłoby to na moje życie, to jak najbardziej bym to zauważyła, ale do tej pory to jakby takie sporadyczne miałam tutaj doświadczenia z tą sztuczną inteligencją. Więc nie zauważyłam jakiś takich wielkich zmian w życiu. Na pewno jakby to było bardziej tutaj, u mnie wdrożone, że tak powiem, to na pewno bym to zauważyła. *G1_MED_K_P_7

Mi się wydaje, że nawet, jeżeli mówimy o takiej prostej rzeczy, jak badanie samochodu, no to sztuczna inteligencja w moim samochodzie osobiście działa, analizuje to, co się dzieje przed nią i unika jakichś kolizji i tak dalej, więc dobrze działa to... *G1_IT_M_O_7

Czy w życiu codziennym? Może w życiu codziennym jeszcze nie. Jeżeli chyba chodzi tylko o jakieś właśnie korzystanie z aplikacji, to tak, ale pod kątem bardziej takim właśnie obsługa sklepu, obsługa infolinii. To się zdarza już w niektórych przypadkach. Natomiast stricte chyba nie. Albo nie zwróciłam na to uwagi. Ewentualnie może jakiś przykład? *G1+IT_K_P_1

No to np. jest coraz więcej takich botów sztucznej inteligencji na infoliniach czy to, nie wiem, jakichś komórkowych i no zamiast rozmawiać z człowiekiem, rozmawia się często z botem, więc to jest taka pierwsza rzecz. Nie wiem, no jeszcze nie zauważyłam jakichś takich zmian, które gdzieś na mnie oddziałują. Na pewno widzę w przestrzeni dużo wygenerowanych przez sztuczną inteligencję grafik, no więc pewnie graficy tutaj mają troszeczkę trudniej, no chyba że sami z niej korzystają. Momento, uno momento... Co tam jeszcze? No ale jeszcze np. nie wiem, w jakiś usługach medycznych, żeby, nie wiem, jakoś szybciej coś załatwić jeszcze nie zauważyłam takich zmian, no ale funkcjonuję w trochę mniejszą ośrodku miejskim, więc jeszcze to nie jest tak wykorzystywane, myślę jak, że w większych, nie wiem. *G1_DiM_K_O_6

W życiu codziennym wydaje mi się, że to widać. Co większa, nawet osoby starsze w wieku mojej mamy zaczynają używać sztucznej inteligencji i ostatnio właśnie byłam w szoku, bo zaczyna mówić do telefonu, od razu potrafi znajdować jakieś informacje, więc na pewno jest to zauważalne, że to sztuczna inteligencja po prostu funkcjonuje już praktycznie na co dzień. (...) I jest to zauważalne też wśród młodych osób, zwłaszcza. No i jak to wpływa na społeczeństwo? Z jednej strony pozytywnie, bo większość osób jednak chce pozyskać jakieś informacje, przez to jakby douczy się tego, czego nie wie. Z drugiej strony często jest to wykorzystywane w pracy, też właśnie wykorzystują to osoby młode, które się uczą, przez co po prostu same się nie uczą, tylko wklejają dane zadanie, od razu mają je zrobione, więc tutaj... * G1_DiM_K_O_4

B. INNE OBSZARY WPŁYWU AI

W dalszej kolejności badacze pytali o to jakich obszarach respondenci widzą wpływ Sztucznej Inteligencji i jakiego rodzaju jest to wpływ.

- Odpowiedzi respondentów z grupy ogólnej (społeczeństwo)

***Wyda mi się, że dostrzegam tutaj działania. (...) Na przykład w sytuacji inwazji na Ukrainie były bardzo dużo fejk newsów i one się bardzo szybko rozprzestrzeniały w mediach społecznościowych. Też dużo jakichś sztucznych grafik, które wtedy po prostu wpływały i no, i to napędzało strasznie społecznie. (...) Myślę, że widzę i i to dużo. Może niekoniecznie sama go doświadczam, ale na pewno odbije się to i powoli już zaczyna się odbijać na rynku w kolejnych latach, restrukturyzacja się troszkę dzieje i też firmy, które mają pieniądze, powoli zaczynają wdrażać ten model takiego supportu w stylu AI i uważam akurat, że to jest bardzo fajne, bo dużo takiej manualnej pracy jest przekierowywanych na sztuczną inteligencję i wiadomo, że powinien tym zarządzać człowiek, ale też po prostu wydaje mi się, że wtedy to ryzyko błędów takich bardzo po prostu się zmniejsza. Właśnie jakieś takie... wyciek danych czy po prostu nie wiem, źle przygotowany raport. No to wtedy wydaje mi się, że sztuczna inteligencja faktycznie może pomóc. (...) Że widzę tutaj pozytywny i negatywny, na pewno przykre jest to, że wraz z AI możemy się spodziewać jakiegoś właśnie takiego, no, powiedzmy wprost, jakichś takich masowych zwolnień w niektórych obszarach, ale też wydaje mi się, że może się rozwinąć wiele dobrego, wiele po prostu opcji pójdzie do przodu. (...) Nauka... Tutaj wydaje mi się, że bardzo wpływa. No powiedziales nauka, nauka i teraz nie wiem (...) No to wydaje mi się, że tutaj jak najbardziej i pod kątem tej rewolucji komputerowej, którą już przeszliśmy i której skutki widzimy nawet teraz, więc to jest jakiś taki pozytywny krok do przodu. No nie wiem, być może kiedyś przedstawimy jej wersje wydarzeń i to nie będzie wcale takie pozytywne, ale na razie wydaje mi się, że to może być bardzo rozwijająca kwestia. (...) No i tutaj przeważa na mój pozytywny... Pozytywne nastawienie się kończy, bo uważam, że jeżeli chodzi o edukację i oświatę, to już teraz mamy troszkę przestarzały system i na przykład brakuje chyba takiej nauki z tego, w jaki sposób przygotować się na tę rewolucję związaną ze sztuczną inteligencją. Teraz po prostu korzystamy sobie z tego troszkę bezwiednie, nie jesteśmy w stanie weryfikować na przykład wiedzy, która

jest nam serwowana i na pewno po prostu dzieci będą z tego korzystać, nie da się tego ukryć i dobrze by było, żeby wiedziały, w jaki sposób robić to i odpowiedzialnie, i bezpiecznie, i po prostu z głową i tak, żeby się jeszcze tego nauczyć i móc faktycznie mądrze z tego korzystać w przyszłości. (...) No i wydaje mi się, że tutaj znowu ten wpływ jest i jest dostrzegalny. Czy on jest dobry? Nie wiem. Nie wydaje mi się tak szczerze, bo...i pod kątem takim twórczym (...) pracy sztucznej inteligencji jest jakieś takie według mnie nie ok, że ten czynnik twórczy i twórczego pisania jest bardzo ważny, ale też pod kątem właśnie niebezpieczeństwa w szerzeniu nieprawdziwych informacji. I tutaj jedna rzecz, która wydaje mi się pozytywna, to na przykład jakaś taka, jakiś taki ewentualny szybszy research jest możliwy do napisania jakichś artykułów czy prac, ale żeby był właśnie robiony świadomie i żeby weryfikować źródła, które są serwowane przez wyszukiwarki. *G2_W_M_WSN_K_O_8***

***Obszar administracja. Urzędy państwowe i samorządowe (...) myślę, że tutaj jakieś korzystanie z tego, biorąc pod uwagę, że większość tych rzeczy już teraz możemy załatwiać online, tak? Natomiast ja tutaj widzę wpływ COVID-u na to, że oni jakoś tak rozwinęli się bardziej i nie jest to takie archaiczne już teraz, że wszystko trzeba iść tam, załatwić, że można się umówić i tak naprawdę wszystko robimy z poziomu domu, tak? Więc no z pewnością. No to takie zmiany są na pewno pozytywne, natomiast warto się tu zastanowić, czy w takich miejscach, w administracji, tak? Czy nasze dane są bezpieczne, tak? (...) No w obszarze rynku pracy tak naprawdę ta sztuczna inteligencja spowoduje tylko tyle, że zatrudnienie będzie coraz mniejsze, tak? (...) Czyli ten wpływ jest na pewno bardzo negatywny, bo w tych wszystkich firmach właśnie czy produkcyjnych czy myślę, że w takich firmach, które zajmują się... Gdzie jakby człowiek był potrzebny do analizy jakichś danych, w tej chwili może to analizować sztuczna inteligencja, tak? (...) Więc no wszyscy mówią o tym głośno, że sztuczna inteligencja zastępuje człowieka. Na razie nie wszędzie, ale w większości tak. (...) No tutaj na pewno i tutaj na pewno ten wpływ sztucznej inteligencji na pewno jest bardzo duży, jeżeli mówimy o jakichś operacjach, o jakichś takich narzędziach, z których oni korzystają. Natomiast tutaj czy ona zastąpi człowieka do końca? Myślę, że nie. Boję się tego, że kiedyś rzeczywiście będzie nas diagnozował bot przez telefon, tak? Bo tak też się może stać, natomiast te wszystkie rzeczy, które są jeżeli chodzi o wyposażenie szpitali, to wszystko jest obsługiwane jakby technologią, no to na pewno tutaj ma ogromny wpływ. (...) Tak, o rolnictwie też wspominałam. W rolnictwie na pewno tutaj ta sztuczna inteligencja to są jakieś tam pewnie, nie wiem, uprawy, które są monitorowane. To wszystko się dzieje teraz jakby zdalnie, tak? Ale mówimy o jakichś takich dużych zakładach rolniczych, a nie o małym rolniku, który ma kombajn i... Albo konia jeszcze. (...) No sztuczna inteligencja tak naprawdę potrafi zrobić wszystko, tak? Tu chodzi o tą analizę danych, którą ona potrafi zrobić, więc w tej dziedzinie nauki czy nawet jakichś wyliczeń, takich rzeczy no to to nie wierzę, żeby nie miała wpływu i myślę, że jest to pozytywny wpływ. (...) Edukacja i oświata (...) Z pewnością ma, natomiast zastanawiam się, czy ma pozytywny, bo korzystając właśnie z tych narzędzi, jeżeli chodzi o edukację to my po prostu przestajemy myśleć. Nasze dzieci w tej chwili uczą się dużo mniej niż my uczyliśmy się kilka lat temu, pomimo że by się wydawało, że mają x-set przedmiotów no to tak nie do końca działa, tak? My musieliśmy się po prostu nauczyć. My musieliśmy się skupić na tym. My, żeby otrzymać

informacje musieliśmy iść do biblioteki. Nawet nie wiem, czy biblioteka teraz działa w szkole na przykład. (...) dziennikarstwo i media (...) z pewnością, bo przecież te wszystkie reklamy, które są produkowane to już też głośno się o tym mówi, że już też w większość produkuje to sztuczna inteligencja. *G2_DM_S_WSN_K_O_9***

Jeśli chodzi o zarządzanie administracyjne? (...) Nie wiem, przerost administracji jest, był i będzie pewnie. Człowieka się nie da zastąpić może tylko w jakimś małym zakresie, gdzie rzeczywiście są jakieś tam proste sprawy, ale jeżeli będą jakieś takie bardziej skomplikowane, to wydaje mi się, że nie (...) Jeśli chodzi o poszukiwanie pracy to jak najbardziej, bo to zbiera oferty pod konkretne wymogi i oferty można łatwo, że tak powiem, uzyskać. (...) Czy w medycynie? (...) Powiedzmy że w wyszukiwaniu terminów dostępnych badań, tak to też ułatwia. Jest a w medycynie jeszcze teraz mi przyszło do głowy, że jeżeli dzwoni się po receptę, to też można już tam ze sztuczną inteligencją rozmawiać i ona to ponowne recepty wypisuje, tam zgłasza do realizacji. (...) Sztuczna inteligencja w rolnictwie. (...) Przewidywanie pogody. (...) No tak, bo jeśli chodzi tam o zastosowanie w rolnictwie, tam jakiś środków chemicznych, czy coś to jest chyba, też może tak proponować, że tak taką chemię, taką chemię, takie opryski, takie odżywki. (...) W nauce to chyba każdemu się przyda, nawet do pisania prac magisterskich. (...) W nauce myślę, że tak bo jeśli chodzi o, tak mi przyszło do głowy, jakiś tam zasób obliczeniowy czy coś czy jakieś tam tak jak pani mówiła, ta generatywna mogłaby być zastosowana do wyciągania jakichś wniosków. (...) (...) Dziennikarze już nie muszą nawet myśleć, tylko po prostu zapodadzą temat i mają gotowy artykuł. *G2_MM_E_WW_K_P_10

***W obszarze całościowo. Ja widzę wpływ w polityce. No bo poprzez sztuczną inteligencję można tworzyć niestworzone rzeczy, wyrzucać, załóżmy politykom. No takie coś, co może narobić dużego zamieszania, jeżeli nie jest odpowiednio sprawdzone. (...) Raczej negatywne, dlatego że w tej chwili działalność człowieka właśnie w polityce polega na tym, żeby robić zamieszanie, a nie żeby sprawy, różnych problemów w polityce. Głównie jest to jednak robienie zamieszania. To tyle, jeśli chodzi o politykę. Natomiast mogłaby też dużo zdziałać w ekonomii, tak myślę. Dlatego że zawsze sprawa, którą bada człowiek, jest skażona jakimś subiektywizmem nie obiektywizmem, na pewno. Ja nie mówię, że jest to w dużym procencie, ale według mnie, jeżeli badacz ekonomista przywiązał się do swojej teorii, to wyciąga te wnioski, które mu odpowiadają, czy te problemy, które pasują do jego koncepcji, a tamte drugie, nie że świadomie fałszował, on po prostu no taki wpływ mózgu pewnie jest, że wybiera to, co jest dla niego odpowiednie, interesujące. Natomiast sztuczna inteligencja w tym przypadku mogłaby być w tym przypadku źródłem obiektywnym. (...) I to pomóc w różnych sprawach ekonomicznych. Chociażby pomóc, wrzucam, w Polsce z działalności NPB. Tu to jest skala kraju całego, prawda? Ewentualnie jeszcze, o co w tej chwili mi przyszło do głowy, że sztuczna inteligencja mogłaby pomóc. Każdy kraj na pewno ma jakiś, nazwijmy to centralny swój bank. I teraz sztuczna inteligencja znacznie prędzej i podejrzewam, że znacznie szerzej potrafiłaby porównać banki centralne różnych państw. Czym to się różni, co jest korzystna, co nie. I tu też wpływ byłby na jakąś szerszą skalę. (...) W tej chwili nie widzę, ale wydaje mi się, że jest dużo w tym do zrobienia, bo załóżmy w administracji, no są w administracji, są wprowadzone różne,

może nie ustawy, bo to nie ta skala, ale różne rozporządzenia i teraz wprowadzający to rozporządzenie nie ma pewności, jak to może być ocenione przez tych, których to dotyczy. Bo nie ma takich metod badawczych. Powiedzmy, urzędnik, który pracuje w urzędzie miejskim, nie ma takich metod. Natomiast sztuczna inteligencja ułatwiłaby mu ocenę jeszcze zanim to rozporządzenie zostaje wprowadzone w ocenie tego rozporządzenia przez mieszkańców. Tu na pewno byłaby bardzo potrzebna. (...) To znaczy, ja nie widzę, bo nie jest mi to niezbędne, ale znowuż podkreślam też na etapie planowania, bo ciągle się czyta, że jest w Polsce małe bardzo bezrobocie, jednocześnie są zamykane z różnych względów, nawet już nie mówię o małych firmach, ale duże firmy, w wiadomościach czytamy, że zamknięta jakaś od lat istniejąca fabryka i teraz ocena ego, ocena, ewentualna pomoc, bo ocena sama do niczego służąca, to po co. Albo chociażby sztuczna Inteligencja, która byłaby jakoś włączona... Chociażby ciągle się mówi, takimi dużymi słowami rekonstrukcja górnictwa. I tutaj wydaje mi się, że mogłaby dużo pomóc takim tworzeniem obiektywnych, rzetelnych kanałów działalności. Tak mi się wydaje, bo mózg człowieka, który jest potężny, ale pewnych rzeczy nie da rady tak szeroko, także globalnie jakoś podsumować, nie da możliwości takiej. (...) O medycynie, sztuczna inteligencja? Robot, który bierze udział. Ja wiem, że na zewnątrz człowiek kieruje tym robotem. Przeczytałam wczoraj takie bardzo fajne, jak nazwijmy to, sformułowanie. Dotyczyło ono nieposłuszeństwa u psów zresztą. To było określone czy ważne nieposłuszeństwo. Chodziło o to, że np. prowadząc jakąś operację, wewnątrz, bez sztucznej ingerencji człowiek z zewnątrz nawet patrząc oczywiście na ekran komputera, widzi to taki i tak. Robot prowadzi tę operację wewnątrz i w pewnym momencie człowiek mu daje polecenie wykonania takiego i takiego zabiegu. I w tym momencie włącza się to nieposłuszeństwo, ponieważ dzięki sztucznej inteligencji robot to widzi inaczej niż człowiek i nie robi tego, co mu człowiek poleca. Poza tym potrafi narzucić cały tok tych działań medycznych, czego człowiek, nie będąc w środku, nie widząc tego tak jak widzi robot, może tak lepiej przeprowadzać dany zabieg. Może ja to widzę tak trochę, wie pan, jakby to określili, trochę za szeroko, za bardzo wierząc, że może tak kiedyś być, ale ja to tak widzę. (...) Rolnictwo. To też ciekawe może być. Ostatnio czytałam, że może zaprzestaniemy jakichś ze względów na... Nie, jeszcze inaczej. Ponieważ klimat się zmienia i pewna działalność człowieka nie może polegać na tym, że usiłujemy klimat zmienić do siebie, my musimy się zmienić do klimatu i w związku z tym np. czytałam o tym, że są pewne różnice w tym, jak drzewa, do jakiego wieku drzewa odpowiednio zagospodarują dwutlenek węgla wydzielając tlen. Bo jest tam jakaś górna granica, przy czym jest to u różnych drzew różnie. Oprócz tego dochodzi do tego, przynajmniej w naszym wypadku, że pewne drzewa z różnych względów przesuwają się, jak gdyby terytorialnie, schodzą z tych terenów, na których kiedyś były. I w sumie jest tych danych tak dużo do tego, żeby wykorzystać, to jest jedno zagadnienie tylko, ale żeby wykorzystać chociażby sposób, ilość, jakość, różność gatunków tych drzew po to, aby pewne warunki, chociażby wody jakoś uprawniać. Człowiek sobie z tym sam nie poradzi, według mnie, bo jest za dużo danych i za dużo przeciwwskazań i wskazań. Tutaj właśnie może pomóc sztuczna inteligencja. Takich zagadnień w rolnictwie jest bardzo dużo, a on jest z kolei wszystkie pozwalają nam, aby nie przeciwdziałać tylko aby się dostosować, może w ten sposób, dostosować. Bo owszem, naukowcy też nad tym pracują, ale tak jak mówię, pomoc sztucznej inteligencji może być bardzo pomocna (...)

Pozytywnie, no chyba że trafi się akurat ktoś, kto będzie chciał narobić zamieszanie i tam stworzy niby naukowca, który danym zagadnieniem się zajmuje, ale nieistniejącego, bo to sztuczna inteligencja może wygenerować. I powiedzmy, bo tutaj trochę wiedzy mam. Przy ocenie odpowiednio różnego zagadnienia poza literaturą w przyznawaniu Nagrody Nobla i innych nagród poważnych, może taka sztucznie wygenerowana osoba lub jakiś w cudzystowie „kawalarz” coś takiego wymyślić i stworzyć odpowiednią otoczkę, to można robić zamieszanie. Natomiast w takiej normalnej pracy może to być tylko pomocne, bo dużo znowuż danych. (...) Edukacja, oświata. No pewnie też. Dlatego, że nazwijmy to dzieci, młodzież, jeśli chodzi o sposób przyswajania wiedzy, przy tym natłoku potwornym informacji, który się nas leje non stop, ten sposób edukacji musi być inny. Człowiekowi trudno jest jak najlepszą formę, nawet zespołowo, wymyślić. Tu może pomóc sztuczna inteligencja. (...) Dziennikarstwo i media, dość dobra strona i zła. Dobra, że znowuż zbiór informacji, szeroka baza. A zła natomiast, że może kreować, nazwijmy, sztucznego dziennikarza, który będzie znajdował różne informacje. Część będzie informacji prawdziwych, część informacji może być specjalnie jakichś nieprawdziwych no i tłoczenie nam, nawet podświadomie różnych informacji, które niby ten dziennikarz wyłapał. To może być różnie, np. dobrze i źle. *G2_MM_S_WW_K_P_1***

Ja powiem tak, że pozytywne dla mnie jest to, że zupełnie inaczej mogę spojrzeć na kwestie zawodowe, prowadzenie zajęć, pomaga mi to szybciej stworzyć prezentację, jakoś inaczej na to spojrzeć, już nie mówiąc, że samo stworzenie testu zajmuje mi dużo mniej czasu, niż zajmowało poprzednie, gdzie sam próbowałam i wymyślałam pytania, a on tutaj mniej więcej sam stwarza mi i daje możliwość wybrania tego, co być może sam to bym wpadł, ale dużo czasu by mi to zajęło. Natomiast w kwestii zagrożeń, ja jestem dość sceptyczny do tego, bo tak jak mówiłem, jestem zdania, że my po to mamy rozum, żeby go też używać, możemy się wspomagać czymś, a nie korzystać głównie z tego. I głównym tak jakby zagrożeniem dla mnie, dla szkolnictwa jest to, że nie widzę u siebie, tylko u nauczyciela z innego przedmiotu, który zadawał jak jeszcze można było zadawać prace domowe czy jakieś wypracowanie i zadał po prostu młodzieży i okazało się, że na 20 osób koło 15 po prostu skorzystało z czatu GPT, albo jakieś po prostu z pierwszych lepszych stron internetowych na zasadzie, bo jak wiemy czat GPT ma też możliwości, jeśli wrzucimy fragment i zapytamy się czy on to napisał, odpowie, że tak, że on to stworzył na przykład i okazało się właśnie mówię, że jakieś zagrożenie, że tam młodzież w wielu przypadkach nie myśli w ogóle, nie czytając tego, po prostu skopiowała, nie czytając tego w ogóle i po tym jak się zapytał o co chodzi, w ogóle co żeśmy napisali to nie wiedzą. I takie zagrożenie mówię, że to jest takie za bardzo wykorzystywanie. To ma wspomóc proces edukacji i wiedzy i myślenia, a nie zastąpić, bo później się okazuje, że nie ma prądu, to sklepy są pozamykane, bo już kasy nie działają na przykład, ale mojej świętej pamięci babcia jak pracowała w sklepie mówiła, że i prąd nie prąd nie był, kartka była, wszystko pisali ręcznie i wszystko szło. Także tak jak mówię ma to swoje plusy i minusy. *G2_DM_M_WW_M_P_14

***No to tyle, to już właśnie też odnośnie tego przykładu... Boże, o tym co wcześniej mówiłam, no to po prostu osoby prowadzące audycje radiowe, to było chyba Radio Krakowskie, no to też zostali, znaczy pewnie nie wszyscy, ale prowadzący program zostali zastąpieni przez sztuczną

inteligencję. Ostatnio też w wiadomościach gdzieś tam słyszałam, że ten Pan, który był głosem na Google Maps, no to też stracił pracę właśnie i jego osoba została zastąpiona sztuczną inteligencją. No to takie przykłady, o których słyszałam z mediów, a jeżeli chodzi o takie moje życie i tam moich znajomych, to ja nie słyszałam, żeby ktoś został zastąpiony przez sztuczną inteligencję, więc bardziej wydaje mi się, że to chodzi o takie medialne może zawody. (...) Jeżeli chodzi o administrację publiczną, to wydaje mi się, że tutaj jednak praca człowieka jest niezbędna i tutaj akurat bym nie zauważyła. Też pracuję w administracji publicznej i tak jak u siebie w instytucie, to nie zauważyłam, żeby to miało jakikolwiek wpływ. (...) No wydaje mi się, że może mieć wpływ. No nie wiem. Wydaje mi się, że..., ja akurat tego nie korzystam, ale że mogą ludzie po prostu na zasadzie tak jak sobie można, powiedzmy, sprawdzić na co się choruje, podając w Google'ach objawy jakiejś choroby, tego co przeżywamy, no to powiedzmy, to mogłoby, może zastępować taką teleporadę. Że po prostu wpisujesz, że masz kaszel, nie wiem, jakiś tam zatłoczony nos i na tej podstawie ta sztuczna inteligencja podpowiada, co ci może dolegać, ale to tylko tak bardziej domysły, a nie jakaś informacja, o której słyszałam. (...) No to wydaje mi się, że akurat w tej branży to najbardziej może wpływać, bo też takie, no nie wiem. Tak jakby programiści, wydaje mi się, że mogą przez to tracić pracę, bo ta sztuczna inteligencja sama może sobie jakieś tam kody generować i może już ta osoba nie być potrzebna, która tworzy, nie wiem, jakieś algorytmy, czy tam, no nie bardzo wiem, w ogóle jak to określić, ale że w tej dziedzinie myślę, że najczęściej mogą, może ta sztuczna inteligencja wpływać na zatrudnienie, ale również na rozwój tej branży. (...) Troszkę ciężko mi się odnieść, bo też nie pracuję w takiej technologii, tak bardzo nie mam znajomych, którzy w tym pracują, ale tak na pierwsze skojarzenie bym stwierdziła, że to ma pozytywny wpływ. (...) To wydaje mi się, że... Nie wydaje mi się, żeby ta sztuczna inteligencja miała wpływ na rolnictwo, a jeżeli miałyby mieć wpływ, to uważam, że byłoby to negatywne, no bo to by była jakby... Może jakaś ingerencja w takie rzeczy, do których w ogóle bym nie..., których bym nie utożsamiała ze sztuczną inteligencją. Że rolnictwo to bardziej sobie wyobrażam tak, że po prostu to są zbiory tych warzyw, owoców, zboża, wszystkich tych produktów rolnych, a nie widziałabym tutaj tej sztucznej inteligencji, chyba że po prostu jakoś łatwo by się programowało maszyny (...) No to wydaje mi się, że pozytywny... Mogłoby... Kurczę, tak teraz myślę, że nauka, no to... No mogłoby mieć to pozytywny wpływ. Ale właśnie nie wiem za bardzo dlaczego. Może dlatego, że łatwiej by było dojść do pewnych wniosków, powiedzmy, że tam osoby z kwalifikacjami, nie wiem, nad czymś dumają i myślą, a tu rzeczywiście ta sztuczna inteligencja według swoich algorytmów szybciej by doszła do tych wniosków, które ludziom więcej czasu zajmuje. Zajmują (...) To myślę, że mogłoby mieć to pozytywny wpływ, bo młodzi ludzie bardziej są przystosowani do takich nowych technologii i w ten sposób jakoś łatwiej mogliby się uczyć, może łatwiej by to im przychodziło, jakby to było w taki sposób przekazany dla nich, bo też wyobrażam sobie, że to by było dostosowane do tych kategorii wiekowych, również dla studentów. Myślę, że to wszystko łatwiej by szło i ta nauka byłaby łatwiej przyswajalna. Można by było też się zagłębiać w jakieś konkretne dziedziny. (...) No to tutaj na tym przykładzie, o którym wcześniej mówiłam, to uważam, że to ma wpływ i ten wpływ jest akurat negatywny. I tutaj ten przykład z tym..., Boże, z

tym wywiadem, który był przygotowany przez sztuczną inteligencję z osobą, która już nie żyła, to uważam, że to wprowadza w błąd. I uważam, że to nie jest dobre. *G2_DM_M_WW_K_P_3***

- Odpowiedzi respondentów z grupy ekspertów

*** W życiu prywatnym no ja w zasadzie jestem zadowolony z tego, że jest wykorzystywana sztuczna inteligencja, aczkolwiek w pewnym ograniczonym stopniu, bo jakby nie zauważam tutaj żadnych korzyści z wdrożenia sztucznej inteligencji u mnie, tak, w moim życiu prywatnym. (...) W szerszym spojrzeniu to tak, jak mówiłem, na pewno sztuczna inteligencja służy do tworzenia fake newsów, które w Internecie są rozpowszechniane i to głównie tutaj właśnie mamy ten wpływ społeczny, gdzie ludzie, którzy nie posiadają umiejętności krytycznego myślenia, no niestety będą takim informacjom ufali, będą takie informacje postrzegali jako jedyne prawdziwe. I dzisiaj nawet patrząc na chociażby informacje, które płyną nam z telewizji ja osobiście się zastanawiam, czy na pewno we wszystko powinienem wierzyć, to, co widzę, to, co słyszę, czy naprawdę to tak jest, czy informacje, które do mnie spływają z drugiego końca świata, czy one są na pewno prawdziwe i czy przypadkiem gdzieś nie doszło do ich manipulacji w postaci właśnie wprowadzenia przez sztuczną inteligencję jakiegoś działania, które jest prawdopodobne, że tak mogło powstać, ale niekoniecznie w danym miejscu powstało, w miejscu się zdarzyło. (...) U mnie osobiście jeszcze ma wpływ taki, że ja jestem, tak, jak mówiłem wcześniej, jestem informatykiem, tak, który sobie uruchomił własne, autorskie rozwiązanie zarządzania automatyzacją w domu, no i sztuczna inteligencja i tu troszeczkę podpowiada. *G1_NAU_M_P_4***

***Oddziaływanie pozytywne, to jest to co powiedziałam. Takie ułatwienie i przyspieszenie pracy. (...) No to analiza danych przede wszystkim. My głównie korzystamy właśnie z tej analizy danych statystycznych przeróżnych. Wrzucamy różne dane, już nie wdawajmy się w szczegóły, które są nam potrzebne w pracy na co dzień. I mamy po prostu w krótkim czasie przeprowadzone w doskonały sposób przeróżne analizy, które są nam później w pracy potrzebne. Więc jakby nie skupiamy się tak bardzo na przygotowywaniu tych wszystkich raportów, analiz. Tylko po prostu możemy poświęcić czas na analizowanie i przewidywanie tego, co może nastąpić w naszej działalności. (...) To, to był ten pozytywny, ale widzę też negatywny, który jakby nie dotyczy mnie. (...) Natomiast wiem, że jeżeli osoby pracują przy analizie jakichś danych albo osoby pracują przy pisaniu, tworzeniu różnego rodzaju treści, to jakby ten rynek powoli jest wypierany przez sztuczną inteligencję. Czyli osoby muszą się w jakiś tam sposób przebranżawiać i tak dalej. Nie wszyscy są oczywiście na to gotowi, więc tutaj ludzie tracą źródło dochodu i to jest jednak trochę problem. Wiadomo, że z jednej strony super, że mamy sztuczną inteligencję, która nam ułatwia życie, natomiast nie do końca tutaj może brany jest pod uwagę ten aspekt ludzki, gdzie człowiek po prostu zwyczajnie jest zastępowany przez tę sztuczną inteligencję i jakby musi się odnaleźć na nowo na tym rynku pracy, jeżeli robił to przez ostatnie lata. Nie wiem na ile urzędy państwowe korzystają. Wydaje mi się, że to są takie instytucje dość hermetyczne i tam to chyba jeszcze nie do końca dotarło. Jeżeli zaczną z tego korzystać, to pewnie im też to ułatwi życie. Natomiast wydaje mi się, że tam podchodzą do tego z taką dużą

dozą niepewności i nieufności, więc wydaje mi się, że raczej tam się jeszcze nie korzysta z takich rozwiązań. Na szczeblu państwowym być może tak, ale na takich mniejszych szczeblach typu urzędy, nie wiem, miasta na przykład, to no nie sądzę z tego, co przynajmniej słyszałam. (...) W medycynie myślę, że bardzo mocno ułatwia, chociażby analiza wyników badań. Jakby ostatnio jest taka tendencja i bardzo dobrze, że podchodzi się tak holistycznie jednak do kwestii medycznych, więc jeżeli człowiek ma jakieś problemy zdrowotne i lekarz szuka przyczyny, i ma jakby badania od trzech różnych specjalistów, to myślę, że to mocno ułatwia sprawę, żeby postawić mu diagnozę. I myślę, że ten czas stawiania diagnozy się skraca. (...) Technologia IT, no to temat rzeka po prostu. Tutaj to sztuczna inteligencja ma ogromny wpływ na wszystko i w technologiach IT jest wykorzystywana już tak naprawdę na co dzień i na pewno bardzo mocno ułatwia pracę w tej branży. (...) Rolnictwo. No tutaj wydaje mi się, że jeśli chodzi o takie gospodarstwa rolne, takie duże, z prawdziwego zdarzenia, jakieś nowoczesne, to też na pewno ta sztuczna inteligencja jest wykorzystywana, chociażby do prowadzenia jakichś płodozmianów, czy stosowania jakichś nawozów, mieszanek, to tutaj na pewno. I myślę, że też jakby ułatwia życie. (...) Nauka, no to bardzo szeroki temat. W nauce na pewno jest wykorzystywana sztuczna inteligencja od podstawówki już teraz, po szczeble profesorskie, więc wydaje mi się, że w nauce sztuczna inteligencja bardzo mocno wkradła się w codzienność i bardzo mocno ją ułatwiła też (...): Edukacja i oświata - no to tutaj nie będę się znowu powtarzać, no bo to tak samo jak w nauce. Natomiast wydaje mi się, że uczniowie, którzy często są jakby bystrzejsi od nauczycieli, jeśli chodzi o jakieś takie technologie nowoczesne - w łatwy sposób teraz mogą tego nauczyciela oszukać, bo chociażby odrabianie prac domowych, może teraz nie do końca są te prace domowe, chociaż ja nie mam dzieci, to się aż tak dobrze w tym nie orientuję, ale jeżeli ktoś ma zadaną pracę domową, ma napisać wypracowanie, czy nawet rozwiązać jakieś zadania, to wrzuca to pewnie w sztuczną inteligencję i w pięć minut ma to zrobione. Więc wydaje mi się, że jeżeli ktoś potrafi jakoś tam kombinować to dzieciakowi to ułatwia życie, natomiast te piątki, które zbiera dzięki tej sztucznej inteligencji nie do końca odpowiadają jego wiedzy, co potem pewnie wychodzi na egzaminie, więc no tutaj to akurat bym była ostrożna. (...) Dziennikarstwo i media to właśnie ten temat, o którym mówiłam, że niestety ludzie zaczynają być zastępowani przez sztuczną inteligencję. I tutaj akurat powiedziałabym, że to jest negatywny wpływ, ponieważ słowo pisane jednak przez człowieka jest dla mnie jakieś takie bardziej cenne, niż takie słowo stworzone przez sztuczną inteligencję. Przede wszystkim też nowe zawody są coraz mocniej wypierane i jeszcze trochę ich pewnie zanikną, jeżeli sztuczna inteligencja będzie się rozwijać w takim tempie. *G1_NAU_K_O_2***

No właśnie, tak jak pani mówiła, medycyna farmacja, w jakich obszarach? No, myślę, że tak naprawdę w każdej branży. No te branże techniczne też nie wiem no tak, myślę teraz o tych, powiedzmy samochodach, to akurat taki znajomy pracuje w branży jest inżynierem i pracuje w branży, oni tam akurat Solaris te autobusy tworzą i też wiem, że na zasadach tego on takie projekty robił stricte, żeby to zautomatyzować. Więc myślę, że w każdej tu komunikacja i właśnie ta medycyna, farmacja, także w każdej, gdzie da się po prostu coś zautomatyzować, żeby ułatwić ludziom pracę. *G1_MED_K_P_7

***Tak, administracja, rynek pracy. Tak. Transport, jakaś nawigacja. Takie rzeczy. (...) Ostatnio słyszałam, jeżeli chodzi o dziennikarstwo, o media, że jakieś takie mniej skomplikowane zbieranie informacji i pisanie artykułów, to można zlecić sztucznej inteligencji.

*G1_MED_K_O_8***

Na pewno jeśli chodzi o support line, czyli mówimy tutaj na przykład, jeśli chodzi o nasze podwórko i też to, że my jesteśmy przyzwyczajeni do tego, że dzwoniemy na infolinię albo piszemy na czacie, czyli na przykład dajmy na to, jest jakaś firma – dostawca energii elektrycznej, gdzie te czaty kiedyś były obsadzone przez realnych ludzi i oni nam pomagali live, tak, i rozmawialiśmy z realną osobą. No i sztuczna inteligencja, że tak powiem, zastąpiła tych ludzi, żeby oni odpowiadali, no to z wiadomych względów tak, no bo to jest obniżenie kosztów, mniej pracowników i, że tak powiem, taka automatyzacja, nie? To w takich przypadkach. No to jeszcze chociażby też z samymi telefonami jest tak, że kiedyś była... kiedyś pobór energii zgłaszało się przez telefon, też była druga osoba po drugiej stronie słuchawki i spisywała do systemu cały odczyt tej energii elektrycznej, a teraz wystarczy powiedzieć i te wszystkie narzędzia odczytują głosowo nasze pobory, wszystkie te cyfry, które powiemy, bo trzeba powiedzieć to głośno i wyraźnie. No i głównie na tym, tak? No wszystkie te czaty, infolinie, no powoli zamieniają się w robotów, tak? No już ci ludzie nie są tak w 100% potrzebni, a przynajmniej nie ma potrzeby aż takiego nakładu ludzi, jaki był kiedyś, tak? *G1_IT_M_P_1

***No właśnie tutaj się spotkałam na przykład z IKEA. To mnie zaskoczyła. To jest z jednej strony fajne, z drugiej strony w pewnym momencie to jeżeli mamy problem inny, niż powiedzmy ona ma zakodowany w tym momencie, no to już się gubi i wkurza. Bo mamy wtedy wrażenie, że rozmawiam ze ścianą, a rozmawiam z czatem GPT. I on nie rozumie o co ja pytam, zależnie od sformułowań oczywiście. Co jeszcze? (...) Przepraszam, że tak powiem, ale wchodząc do naszego urzędu ja widzę brak inteligencji, a nie sztuczną inteligencję. Bo może jakby zastąpili sztuczną inteligencją to by szło szybciej. (...) Zdecydowanie jest to sposób na usprawnienie pracy, bo jeżeli ktoś ma się trzymać określonych ram, reguł i procedur - to idąc do urzędu, gdzie w jednym pokoju odwołują to co powiedzieli w drugim, to może by się im przydała sztuczna inteligencja. (...) Szczerze mówiąc nie wiem. Każda branża rządzi się swoimi prawami. Na pewno jeżeli ja wykorzystuję w pracy, wykorzystują to również inne branże. Jeżeli chodzi o sztuczną technologię, no to tutaj to jestem pewna, że w wielu dziedzinach takich jak na pewno call center jakieś czy właśnie obsługa klientów poprzez czaty GPT, czy właśnie automaty z którymi rozmawiamy - to na pewno występuje. Gdzie jeszcze? Tego nie wiem. (...) W (...) technologiach IT (...) To takie właśnie wspomaganie się w pracy, jak najbardziej. Z tym, że do jakiego stopnia stosują inne firmy to trudno mi już powiedzieć. (...) Rolnictwo (...) myślę, że tak, że może być wykorzystywana. Przy dużych uprawach. Ja nie mówię o małych uprawach. Przecież wiemy o tym, że są już na tyle scyfryzowane przedsiębiorstwa tak jakby rolne, bo to się inaczej nie da nazwać. To nie jest już małe przedsiębiorstwo, tylko wielohektarowe uprawy, gdzie nie potrzeba nawet kierowcy do tego traktora. Tylko są sterowane zdalnie. Więc jeżeli chodzi o opryski, drony i inne rzeczy - na pewno. (...) Oczywiście, artykuły. Może tak, ciężko jest - tak jak troszeczkę z piosenkami. Nadal hitami są covery z poprzednich lat. Ile nut, ile typów

muzyki są w stanie wymyślić autorzy nowych. Bardzo często kręci się to zawsze wokół jednego. Jeżeli przeczytamy dziesięć artykułów, nie wiem, dotyczących, nie wiem, pomp ciepła - oni nie odkrywają koła na nowo. Jest to tekst, tylko troszeczkę inaczej ubrany. Technologia jest, założmy, technologia jest jedna, dwie, trzy dla danej branży. Dla danego np. urządzenia. I oni nie opiszą tego na miliard różnych sposobów. Nie zmieniają tych technologii, bo to są trzy technologie. Opiszą to po prostu w inny sposób. Więc na pewno w takich dziedzinach będzie ułatwiało to pracę również takim osobom jak dziennikarze, jak osoby piszące artykuły różnego rodzaju. Tak że myślę, że na pewno. *G1+IT_K_P_1***

***No np., tak, już są dostępne narzędzia czy to do obróbki dźwiękowej, są co, no do tych graficznych rzeczy. Myślę, że to może ułatwić wielu takim grafikom pracę, no i jednocześnie im zagraża, tak, jeżeli firma sobie stwierdzi, że chce ciąć koszty i się oprzeć na tych narzędziach, no nie wiem. (...) Aha. Rynek pracy, no jakby są takie różne tam badania, że sztuczna inteligencja gdzieś tam zlikwiduje jakiś duży procent zawodów, ale tutaj tego nie dostrzegam, nie wiem czy wyszukiwanie pracy z użyciem sztucznej inteligencji, chyba nie, ale np. potrafi podpowiedzieć jak sobie, jak się rozwijać, w sensie, jeżeli wrzucimy zapytanie dotyczące tego, jakie, nie wiem, wybrać studia podyplomowe no to takie jakieś Chaty GPT, czy coś w tym stylu, są w stanie podpowiedzieć jaki wybrać kierunek, nie wiem, podyplomowy albo no takie proste jakieś rzeczy. Co tam jeszcze? Medycyna, no to tak, jak mówiłam, jest wykorzystywana i myślę, że to jest z korzyścią dla pacjenta. (...) Tak, też, no są te drony do skanowania pól, czyli robią zdjęcia i sprawdzają, gdzie są jakieś zapalne punkty i sobie później właśnie z użyciem jakiegoś algorytmu są w stanie to przeskanować i zastosować, nie wiem, jakiś środek ochrony roślin tylko punktowo, a nie na całe pole. Czyli tutaj też, tylko nie wiem czy na ile to jest sztuczna inteligencja, a na ile tam są jakieś takie proste maszynowe algorytmy. No dobra, powiedzmy to też sztuczna inteligencja. Rolnictwo. No policja chyba jeszcze nie korzysta ze sztucznej inteligencji, chociaż kto wie. (...) Na pewno nauczyciele są zachęcani, żeby przygotowywać lekcje z wykorzystaniem sztucznej inteligencji, np. takie zindywidualizowane, że jeżeli, nie wiem, uczeń ma jakieś dysfunkcje, nie wiem, jakiś autyzm albo coś w tym stylu, no to są w stanie z wykorzystaniem sztucznej inteligencji przygotować lekcje taką spersonalizowaną. Wiem, że coś takiego już jest. No uczniowie korzystają, piszą różne wypracowania, to raczej chyba jest coś negatywnego. Chociaż tak jak rozmawiałam z uczniami, też tam do jakiegoś programu, to oni mało korzystają z Chata GPT, to nie jest aż takie powszechne jak nam się wydaje.

*G1_DiM_K_O_6***

C. NIEPOŻĄDANE OBSZARY WYKORZYSTANIA AI

Badanych pytano także o to, czy są jakieś obszary, w których Sztuczna Inteligencja jeszcze nie jest używana, a powinna być wykorzystywana.

- Odpowiedzi respondentów z grupy ogólnej (społeczeństwo)

Nie, chyba nie. Chyba nie. *G2_MM_S_WSN_M_O_6

Powiem tak, może nie tyle nie powinna, co należy bardzo dokładnie się przyjrzeć, jak głęboko może ingerować, na przykład wymiar sprawiedliwości. Bo wiadomo, że wszystko się tam opiera na literze prawa i tak dalej, z tym, że jeżeli by to przejęła sztuczna inteligencja, co jest bardzo prawdopodobne, no to wyłączy się ten taki ludzki aspekt, ten czynnik ludzki, empatię, która jest związana właśnie z postrzeganiem danej sytuacji przez człowieka. Na przykład, taki jakiś przykład podam. Widzi Pani, że po drugiej stronie ulicy ktoś tam atakuje kobietę. Na przykład ja mężczyzna widzę, że ktoś atakuje, to naturalnym odruchem jest po prostu pobiec i zapobiec temu w jakiś sposób. No, ale na przeszkodzie stoi czerwone światło i powiedzmy sprawa trafia do sądu. I jeżeli sztuczna inteligencja będzie się literalnie trzymała właśnie prawa i tych przepisów prawa, no to ja zostanę ukarany, bo złamałem prawo. Sędzia być może by inaczej do tego podszedł, bo by jednak uwzględnił ten czynnik ludzki, że co prawda złamałem, popełniłem jakieś tam działanie niezgodne z prawem, ale moją intencją było to, żeby powiedzmy pomóc kobiecie i żeby jakoś zadziałać po to, żeby komuś pomóc, uratować zdrowie, życie - kto wie co tam jeszcze. A podejrzewam, że właśnie jeżeli wszystko oddamy sztucznej inteligencji, to będzie sytuacja zerojedynkowa. Złamałeś prawo, to musisz ponieść konsekwencje. *G2_MM_WSN_M_O_9

Tak, myślę, że tam, gdzie jest taka praca dosyć kreatywna, mniej polegająca na analizie jakichś danych, takich matematycznych, logicznych, to powinno być bardziej ludzi w tych obszarach niż maszyn. *G2_W_M_WSN_K_P_1

: No taka pierwsza rzecz, która mi przychodzi, to wydaje mi się, że na przykład jak było wykorzystywanie sztucznej inteligencji przez analitykę w wyborach prezydenckich, czyli takie no totalnie nieetyczne zbieranie danych i wykorzystywanie ich, żeby ugrać coś. No to wtedy... no to jest po prostu oszukiwanie i wykorzystywanie po prostu informacji, na które ludzie nie zgadzali się, by były udostępniane.. To jest na pewno, czyli właśnie wydaje mi się, że w ogóle wszystkie obszary życia w momencie, w którym nie wyrażamy na coś świadomej zgody, no to nie powinno być to wykorzystywane przeciwko nas i to się równa też na przykład jeżeli chodzi o marketing, czyli jeżeli firma oddaje po prostu nasze dane po to, żebyśmy więcej kupowali, no to już w sobie jest nieetyczne pomimo tego, że nie wiem, możemy uznać, że to wcale nie jest aż tak szkodliwe, ale z drugiej strony nawet ta możliwość, żeby się wycofać z czegoś, jest według mnie bardzo ważna. *G2_W_M_WSN_K_O_8

Tak, ale teraz żeby mi coś do głowy przyszło. Praktycznie jest wszechobecna, ale trudno teraz tak mi, że tak powiem zweryfikować, w jakich bym nie chciała, żeby ta sztuczna inteligencja była zastosowana. Nie wiem, nie odpowiem na to pytanie. *G2_MM_E_WW_K_P_10

***Tzn. sztuczna inteligencja może nie tak, że nie powinna być wykorzystywana, ale nie powinna być w sposób niewłaściwy wykorzystywana. (...) Zafałszowywanie rzeczywistości i to realnej, ale także nazwijmy i społecznej, to tak można pokierować. (...) Raczej bezpieczeństwa. Bo etyczne,

no nauka się nie kieruje taki zagadnieniami, czy coś etyczne, czy coś nieetycznie. Tak że raczej bezpieczeństwa, to na pewno. (...) *G2_MM_S_WW_K_P_1***

Tam, gdzie są psychologiczne jakieś sprawy dotyczące człowieka, może tylko działać zbiorczo. Natomiast tak w sensie dosłownym, tutaj nie może nic wynieść, ponieważ to jest sztuczna inteligencja i nie wiem, wydaje mi się, że nie może się zachowywać, nie wydaje mi się, na pewno, ona nie może się zachowywać jak mózg człowieka i w związku z tym wydaje mi się, że nie powinna tutaj w ogóle ingerować. *G2_MM_S_WW_K_P_1

- Odpowiedzi respondentów z grupy ekspertów

Ciężko jest mi powiedzieć, ponieważ ja myślę, że ona już wszelkie dziedziny jakby przejęła we władanie w mniejszym bądź w większym stopniu. *G1_OŚW_K_O_6

***Obszary tam, gdzie bezpieczeństwo nasze jako bezpieczeństwo jednostki jest najważniejsze, czyli np. nie chciałbym, żeby sztuczna inteligencja wprowadzała do analizy np. moich zachowań, gdzie chodzę, co robię, z kim się spotykam, w jaki sposób żyję, jakie mam przepływy finansowe, tak, nie chciałbym na pewno wykorzystania jej w służbach specjalnych, w organach ścigania, bo uważam, że to by była zbyt duża ingerencja w wolność obywatela.

*G1_NAU_M_P_4***

To myślę, że właśnie jeśli chodzi o to dziennikarstwo i media, no to tutaj sztuczna inteligencja wypiera tych ludzi i tak nie do końca powinno być, a z drugiej strony nie do końca da się też tego uniknąć, więc to jest taki dysonans trochę. Jeśli chodzi oświatę, to nauczycielom pewnie to ułatwia życie, natomiast myślę, że za bardzo ułatwia życie uczniom, zwłaszcza na tym niższym stopniu edukacji, bo dzieciaki przez to wydaje mi się, że będą jeszcze bardziej niedouczzone, niż są, bo będą korzystać z sztucznej inteligencji zamiast się uczyć. *G1_NAU_K_O_2

Względem obszarów, o które zostały wcześniej przedstawione... (...) No to wydaje mi się, że medycyna. (...) No medycyna to jest miejsce, gdzie nie powinno być błędów, moim zdaniem. Bo tutaj waży się życie ludzkie, czy tam nawet zwierzęce, tak, bo mówimy, że medycyna, to też jest weterynaria. I no nie ma tutaj miejsca na jakieś eksperymenty ze sztuczną inteligencją i może się uda, może się nie uda, no bo tutaj na szali mamy ludzkie życie i może to nawet nie jednej osoby, tylko grupy osób. Czy powiedzmy, że są osoby, które mają raka, a tych osób jest miliony. I no nie możemy... Wydaje mi się, że nie można, nie, że nie możemy, nie można stawiać życia osób ze schorzeniem na rzecz sztucznej inteligencji, że my akurat przetestujemy, uda się albo się nie uda, no bo to jest jednak ludzkie życie, tak. *G1_IT_M_P_1

***Generalnie patrząc na całokształt tego dokąd zmierzamy, to nie odetniemy w tym momencie młodych ludzi od technologii, bo nie nadążyliby za tym światem. Czy nie powinna być wykorzystywana? No w psychologii na pewno. Aczkolwiek analiza rzeczowa, a subiektywna ocena przez lekarza na przykład może wspomagać. Al nie ma uczuć. Al nie ma, że tak powiem, żadnych... To, co wprowadzimy, to jest tak jak w matematyce. Przynajmniej dla mnie. Jeżeli mamy określone normy, reguły i zasady, on się będzie tym kierował. Wszystko co jest poza,

będzie traktował jako takie niezrozumiałe dla siebie. Myślę, że tutaj ciężko jest bardzo to rozgraniczyć. Myślę, że w wielu obszarach wręcz przydałoby się, choćby nawet nie wiem, przy analizie danych, w każdym aspekcie, nawet sądownictwie, analizie wniosków składanych różnego rodzaju. Jeżeli spełnia określone warunki, to powinno stanowić narzędzie pomocy na przykład przy podejmowaniu decyzji. Natomiast mimo wszystko do weryfikacji, nie do samodzielnego działania. *G1+IT_K_P_1***

No właśnie, myślę, że przydałoby się w tej legislacji, czyli żeby przyspieszyć sprawy sądowe, to żeby nakarmić sztuczną inteligencję dużą dawką przepisów i żeby przyspieszała pracę prawnikom, ale nie tak, że sama sobie odpowiada na jakieś tam wyzwania, tylko żeby oni współpracowali, korzystali z tego, nie bali się. To myślę, że tu i policja też powinna lepiej się przeszkolić, żeby, nie wiem, na monitoring potrafić szybciej odnaleźć tych różnych złodziejasków, żeby potrafić połączyć wiele systemów tak, żeby skuteczniej jakichś przestępców znaleźć, bo myślę, że z tego nie korzystają a to by się przydało. *G1_DiM_K_O_6

No spore kontrowersje wzbudziło zwolnienie dziennikarzy w radiu w Krakowie i zastąpienie tylko właśnie jakimś tam botem, sztuczną inteligencją, więc tak, myślę, że w takich obszarach, gdzie potrzebna jest ludzka jakaś moralna decyzja albo wybór, no to powinno zawsze to zostać do rozstrzygnięcia dla człowieka, nie tak, że w ogóle rezygnować z tej sztucznej inteligencji, tylko żeby ten ostatni głos należał do człowieka, czyli, nie wiem, sędziowie mogą jakoś wykorzystywać też sobie sztuczną inteligencję, żeby przeszukać bazę związaną z różnymi rozstrzygnięciami w kraju różnych spraw sądowych, ale ich ostateczna decyzja powinna być jednak no ludzka, tak? Czyli no nie wiem, czy tu jednoznacznie, wiesz, tak da się odpowiedzieć. *G1_DiM_K_O_6

D. POŻĄDANE OBSZARY WYKORZYSTANIA AI

Badacze ustalali także, czy w ocenie badanych są jakieś obszary, w których Sztuczna Inteligencja nie powinna być wykorzystywana.

- Odpowiedzi respondentów z grupy ogólnej (społeczeństwo)

W jakim obszarze powinna być? Muszę się chwilę zastanowić, szczerze mówiąc. (...)[cisza] Szczerze nie wiem, czy jest jakakolwiek branża, czy... w której mogłaby być, a nie ma w tym momencie. Wydaje mi się, że to już kilka lat jest, tak, więc do tych najpotrzebniejszych po prostu targetów dotarła. *G2_W_WW_M_O_5

Ciężkie pytanie. Myślę, że w każdym mogłaby być więcej wykorzystywana, może tak powiem. Bo ma ona w większości, no poza tym bezpieczeństwem, to ma ona w większości faktycznie ten wpływ pozytywny. Skraca gdzieś tam ten czas pracy człowieka. *G2_W_M_WSN_M_O_2

Nie słyszałam. Nie wiem, teraz nic mi nie przechodzi. Wydaje mi się, że dosyć w każdym gdzieś tam obszarze można by było wykorzystać. *G2_W_M_WSN_K_P_1

No to wydaje mi się, że pomimo wszystko szkoła, ale nie na zasadzie żeby... Właśnie na zasadzie, żeby o tej sztucznej inteligencji mówić i żeby edukować, czyli żeby mówić, jakie wiążą się z tym zagrożenia, ale też jakie wiążą się z tym szanse, żeby to nie był po prostu temat, który młodzież musi sama rozwijać, więc fajnie by było, żeby to było nazwane i żeby było wsparcie w tym, w jakiś sposób świadomie używać narzędzi. *G2_W_M_WSN_K_O_8

Ja wiem... Już ona jest tak wszechobecna. Czy mogłaby gdzieś być wykorzystywana? No wszędzie jest technologia i wszędzie w zasadzie tam, gdzie jest technologia, tam jest i ona wykorzystywana. Pewnie nie będzie wykorzystywana w jakichś takich klasztorach, miejscach zamkniętych, które z reguły troszeczkę z tego życia społecznego są wykluczone. Ale tak wszędzie, gdzie jest cywilizacja, no to myślę, że już wszędzie jest ta sztuczna inteligencja. Gdzieżby się nie... *G2_MM_WSN_M_O_9

***Wie Pani co, wydaje mi się, że... Znaczy, nie wiem, czy jest wykorzystywana, czy nie jest, ale powinna być na pewno, to we wszelkiego rodzaju służbach, ale nie mówię o takich służbach typu krokodyle, które łapią ciężarówki, albo drogówka, która łapie pijanych, albo trzeźwych, albo nie łapie, albo jak mu się uda. Tylko bardziej w służbach specjalnych, tudzież w Policji, ale w kryminalnych, czyli dajmy na to, jak są profilerzy, którzy profilują zabójcę, którzy na podstawie różnych rzeczy są w stanie stworzyć nie obraz może twarzy, natomiast obraz jakby takiej osoby, która..., jakiegoś dewianta, wariata, który robi bardzo straszne rzeczy, to myślę, że w takich dziedzinach powinna być wykorzystywana sztuczna inteligencja, bo ona musi być pomocna. Czyli gdzieś przy szpiegowaniu, przy czymś takim, przy takich rzeczach, które... Znaczy, ja nie wiem, czy można by się tym sugerować, natomiast patrząc na to, co taka sztuczna inteligencja by wytworzyła, jakbyśmy coś chcieli osiągnąć, to też jakby może nie podpirać się tym, ale zobaczyć, co wymyśliłby za nas komputer. To tak. Nie wiem, czy jest, myślę, że jest, tylko się o tym nie mówi. Ale to w takich sytuacjach powinna być wykorzystywana.

*G2_MM_S_WSN_M_O_6***

- Odpowiedzi respondentów z grupy ekspertów

***Myślę, że w produkcji jest jeszcze mało tej sztucznej inteligencji, że produkując jakieś materiały i tak dalej moglibyśmy więcej się opierać na sztucznej inteligencji.

*G1_ROL_M_O_2***

Myślę. Gdzie powinna być wykorzystywana, a nie jest. Myślę, że można by ją wykorzystywać w księgowości. Nie wiem, czy jest wykorzystywana, czy nie, ale w większości przypadków wydaje mi się, że tam mogłaby być wykorzystywana. To, nie wiem, albo do sprawdzania, albo do uzupełniania, a potem i tak człowiek by to sprawdził. Też tylko pozwolić. Ale gdzie mogłaby być wykorzystywana? Nie wiem, jak jest wykorzystywanie sztucznej inteligencji do projektowania tego budynku. Może to byłoby miejsce, gdzie mogłaby się wykazać, wiadomo, samym projektowaniem, a później trzeba zrobić i tak plany, to w tym momencie bym raczej bym wolął zaufać człowiekowi, który to sprawdził, się pod tym podpisał, niż pozwolić na to wszystko komputerowi. *G1_PRZE_M_P_10

***No to wydaje mi się, że ta administracja, że w urzędach na przykład też łatwiej by było nie obracać tymi tonami papierów, tylko właśnie korzystać z sztucznej inteligencji. Natomiast jakby to miało wyglądać, no nie wiem, ja nie do końca znam specyfikę ich pracy, ale wydaje mi się, że gdyby takie właśnie dość hermetyczne miejsca bardziej się na to otworzyły, to też można by było ułatwić życie i tym pracownikom, i osobom, które tam po coś do tego urzędu przychodzą.

*G1_NAU_K_O_2***

Nie wiem, jak jest w pozostałych obszarach, naprawdę. Czy takie elementy jak na przykład prawo i sąd, czy używają do analizy na przykład danych, tego nie wiem. To jest akurat taki obszar, gdzie nie potrafię powiedzieć czy są używane, czy nie. *G1+IT_K_P_1

No właśnie, myślę, że przydałoby się w tej legislacji, czyli żeby przyspieszyć sprawy sądowe, to żeby nakarmić sztuczną inteligencję dużą dawką przepisów i żeby przyspieszała pracę prawnikom, ale nie tak, że sama sobie odpowiada na jakieś tam wyzwania, tylko żeby oni współpracowali, korzystali z tego, nie bali się. To myślę, że tu i policja też powinna lepiej się przeszkolić, żeby, nie wiem, na monitoring potrafić szybciej odnaleźć tych różnych złodziejasków, żeby potrafić połączyć wiele systemów tak, żeby skuteczniej jakichś przestępców znaleźć, bo myślę, że z tego nie korzystają a to by się przydało. *G1_DiM_K_O_6

E. ZAUFANIE DO AI

Obszarem badania było także zaufanie do narzędzi Sztucznej Inteligencji. Respondentom wyświetlono tekst informacji wygenerowanej przez ChatGPT oraz zapytano, czy byliby skłonni uwierzyć w taką informację.

Treść informacji do wyświetlenia respondentom: „Nowa Huta, jedna z najbardziej charakterystycznych dzielnic Krakowa, zmagą się z poważnym problemem smogu, który codziennie zatruwa powietrze. Z danych uzyskanych z lokalnych badań wynika, że aż 62% mieszkańców tej dzielnicy wciąż używa pieców tzw. "kopciuchów", które są głównym źródłem szkodliwych substancji w powietrzu. W ciągu ostatnich trzech lat stężenie pyłów zawieszonych PM10 wzrosło o 18%, co powoduje liczne przypadki chorób układu oddechowego wśród mieszkańców. Co gorsza, z raportu Małopolskiego Inspektoratu Ochrony Środowiska wynika, że 43% gospodarstw domowych w Nowej Hucie nie wymieniło jeszcze starych pieców, mimo dostępnych programów dofinansowań.”

- Odpowiedzi respondentów z grupy ogólnej (społeczeństwo)

***To znaczy, ja powiem szczerze, jak tak go słucham i czytałem go, no to jak dla mnie, to jest tekst, który ma, że tak powiem, chyba przedstawić założenia nowego ładu. Usuwanie pieców gazowych i w ogóle, bo wydaje mi się, że Nowa Huta i Kraków, no to z tego tekstu wynika, że głównie to zanieczyszczenia właśnie z tych pieców gazowych znaczy, pieców węglowych, wynikają i braku wymiany tych węgla. A nie chce mi się wierzyć, że tak powiem, że to jest główne założenie. No bo jak Nową Hutę, to jest dzielnica też przemysłowa, więc tam jest dużo fabryk i to już gdzieś czytałem, jakieś tam dane parę lat temu, ale myślę, że no raczej będą aktualne, że

największym, że tak powiem, smrodorupcą, że tak powiemy, jest komunikacja miejska i samochody w Krakowie, więc to jest to, było na pierwszym miejscu. Na drugim dopiero były te piece, na trzecim były te fabryki i inne rzeczy, więc jak dla mnie, mówię, bo tam jest po prostu, ktoś próbuje zmanipulować, chyba zmanipulować ludziom, przedstawić jeden tok myślenia tak. Na zasadzie wymieńcie piece, bo one są złe, one głównie zanieczyszczają powietrze i choroby układu oddechowego już związane są z wielu innych przypadków. A większym, chyba że tak powiem, truciцеlem w kwestii tych piecyków jest chyba nawet miasto Żywiec, z tego co wiem. Nawet jeszcze większe niż Kraków, a nie jest to miasto, tylko de facto po prostu wioska.

*G2_DM_M_WW_M_P_14***

: No, byłabym, aczkolwiek nowa huta wydaje mi się, że w sensie, no tam jest program akurat chyba też "czyste powietrze" i są jakieś obostrzenia, więc musiałabym to sprawdzić po prostu, bo nie wiem. No Kraków, akurat, znaczy wiem, że jest tam też okropny smog, ale jakieś chyba akurat w tym mieście były dosyć rygorystyczne obostrzenia i chyba do któregoś roku miały być całkowicie wymienione kopciuchy, więc nie wiem. (...) Bo w Krakowie jest duży smog cały czas i ciężko tam się oddycha i nie wiem no, akurat mieszkalam w Krakowie i raz do roku, albo 2 razy do roku, traciłam głos, jak się okazywało, było to spowodowane smogiem. *G2_DM_S_WW_K_P_7

***No dużo danych, że tak powiem i... Podejrzewam, że gdzieś tam jest pewnie haczyk, jakieś przeinaczenie, tak? Bo rozmawialiśmy o sztucznej inteligencji, więc być może... Teraz się tak zastanawiam głośno, że być może pisała to sztuczna inteligencja, gdzieś tam popełniła błąd w tym tekście. Natomiast no mówię, dużo danych, Nowa Huta, Kraków, kojarzy mi się, że Kraków to jest taka jakby niecka, gdzie spływają zanieczyszczenia z Górnego Śląska, więc jakby mając to na uwadze to jestem w stanie uwierzyć, że mają problemy ze smogiem.

*G2_DM_S_WW_M_O_7***

Dotyczy to Krakowa, dość intensywnie było. Wydaje mi się chyba nie, dlatego, że jak czytam informacje to krakowski smog, przecież to nie jest na zasadzie jednej dzielnicy, ale całości miasta, znacznie się zmniejszył, więc wydaje mi się, że chyba jest to niesprawdzone i nieprawdziwe. *G2_MM_S_WW_K_P_1

***Tak (...) Bo tak naprawdę informacja o tym, że w Krakowie jest smog przewija się w mediach od kilku lat i każdorazowo, kiedy zaczyna się sezon zimy słyszymy o tym, jaki mamy smog i ten Kraków gdzieś tam się przewija, więc tak. Byłabym w stanie w to uwierzyć.

*G2_DM_S_WSN_K_O_9***

Po przeczytaniu samego tekstu nie (...) No sprawdziłabym, czy ten procentowy udział faktycznie jest poparty jakimiś badaniami. (...) Nie, ja sprawdzam treści, które czytam. Zwłaszcza takie, które mają wzbudzić we mnie jakiś niepokój. *G2_DM_M_WW_K_O_5

- Odpowiedzi respondentów z grupy ekspertów

Wie pan co, wydaje mi się, że te wartości, które są tam podane, one są po prostu zbyt duże. Ja rozumiem, że Nowa Huta to jest taka, powiedzmy, przemysłowa dzielnica Krakowa w związku z tym te normy gdzieś tam smogowym bywają przekroczone i myślę, że bywają przekroczone dość często. Natomiast wiem, że Kraków ma bardzo restrykcyjne prawo, jeżeli chodzi o emisję i że tam bardzo dbają o to, żeby jednak te piece były wymieniane sukcesywnie. Być może gdzieś tam te dane, biorą pod uwagę większą część Małopolski, nie tylko Kraków. Natomiast wydaje mi się, że są po prostu przesadzone. *G1_OŚW_K_O_6

Gdybym w ogóle nie posiadała wiedzy na ten temat, to pewnie tak. Natomiast niestety albo i stety posiadam. Wiem, że Kraków już kilka lat temu jako jedno z pierwszych miast wprowadził zakaz używania pieców i wiem, że to im się super sprawdziło. Pewnie jest tam smog, bo siłą rzeczy jest to duże miasto. Natomiast nie jestem skłonna uwierzyć, że w Nowej Hucie tyle gospodarstw nie wymieniło pieców. Poza tym znam też trochę te dzielnice i wiem, że tam są przecież głównie mieszkania wielorodzinne, mało jest tam domów, więc dla mnie ta informacja niestety raczej mija się z prawdą. *G1_NAU_K_O_2

Może być wiarygodne, że jakby o po prostu to. Ale czy ja bym w tą uwierzyła? No trudno mi powiedzieć, bo ja raczej Jestem taka pesymistyczna, żeby w coś uwierzyć, więc trudno mi powiedzieć, raczej, bym dopytywała, szukała, rozważała, czy to faktycznie jest wiarygodna informacja. *G1_MED_K_P_7

Tak. (...) Przedstawiała dane takie twarde i składnie napisana, tak. Z sensem. *G1_MED_K_O_8

Tak. (...) Bo te informacje już jakiś czas temu pojawiały się w mediach, w wiadomościach, wydarzeniach, więc tak, byłbym skłonny w to uwierzyć. *G1_IT_M_O_7

Byłbym w stanie w to uwierzyć, gdyby nie to, że wiem, że w aktualnym momencie Kraków już nie jest aż tak zatruty, jeśli chodzi o miejscowość, bo ostatnimi czasy jakość powietrza w Krakowie jest nawet całkiem niezła. Np. patrząc z perspektywy ostatnich kilku lat, widzę, tzw. smog z Krakowa był częstym miejscem na memy czy żarty, ale w aktualnym momencie Kraków się stał w miarę czysty. *G1_IT_M_O_5

No, są podane różne procenty, ale bez podania źródła, więc dla mnie to jest trochę słabe, bo nie ma ani jakby, znaczy no ja bym sprawdziła jeszcze w jakimś źródle, tak, dla mnie to nie jest wiarygodne, bo nie ma źródła. (...) Według dostępnych danych no to jakich danych? Czy Eurostat czy coś, nie, zawsze się podaje. (...) No to powiedzmy, że tak pót na pót, jakbym szybko czytała, to bym mogła się dać, byłabym w stanie uwierzyć, że to dziennikarz napisał, o, może tak. *G1_DiM_K_O_6

- **Czy generalnie masz zaufanie do narzędzi AI, takie jak pokazane przed chwilą, czy też innych?** *[na początku nie sugerujemy, pozwalamy na swobodną wypowiedź]*
 - Odpowiedzi respondentów z grupy ogólnej (społeczeństwo)

Ja powiem tak, może mam ograniczone zaufanie. Dlatego też mówiłam o posiadaniu zasobu własnej wiedzy. Zresztą pani wspomniała, że bazowało się kiedyś na książkach, teraz tylko bazuje się na Internecie, a Internet wszystko przyjmie. Jeśli chodzi o to środowisko, to też trochę się interesuje i jak tak porównuję sobie gdzie są te czujniki zainstalowane, które badają ilość dwutlenku węgla w Polsce, a w innych krajach to ja się nie dziwię, że u nas jest taki smog. Bo są głównie w centrach miast zainstalowane. *G2_MM_E_WW_K_P_10

Właśnie tutaj bym się kierował, właśnie zawsze zasada ograniczonego zaufania, że wszystko co chat GPT wypłuwa jest po prostu bardziej jakiś tam danych, które przeanalizował, nie wiemy jakie to były dane, więc najlepiej jeżeli przyjmujemy się, że cokolwiek, może być nieprawdą to sprawdzić, bo mówię zasada ograniczonego zaufania. No i w tym momencie nawet bym powiedział, że trochę widać, że to jest wygenerowane przez chat GPT, bo to jest bardzo napisane w taki sposób, który AI jak generuje tekst, bez użytecznych zdań, tak bardzo konkretnie. *G2_MM_M_WSN_M_O_3

Znaczący, sama forma przekazu sprawia, że miałabym właśnie większe zaufanie do takiego przekazu, bo jest to jakby tak dosyć profesjonalnie napisane, podające dużo danych, dane procentowe, więc mam wrażenie, nic z tego nie sprawiłoby, że zaczęłabym się zastanawiać, czy to nie jest czasem jakaś nieprawdziwa informacja. Poza tym, co wcześniej mówiłam, że duża wartość procentowa samego tego. *G2_MM_M_WW_K_O_2

No nie, no ja powiedziałem, że nie powinno być używane w ogóle do pisania artykułów. Więc jeżeli to jest podpisane imieniem i nazwiskiem, no to to jakby nierzetelny dziennikarz to zrobił czy ktokolwiek. Natomiast jeżeli by to było napisane, że to jest Chat GPT stworzył czy AI stworzyło, no to to w ogóle się tego nie powinno czytać, bo to jest głupota. Więc nie mam. Ale nikt nie poda, jakie to jest źródło, bo to powinno być źródło też podane, według... Bo to jest takie wyrwane z kontekstu i... Więc do takich rzeczy nie mam na pewno. *G2_MM_S_WSN_M_O_6

Tak jak Pani powiedziałam, że sztuczna inteligencja może historię na nowo napisać i to absolutnie nie. Ja w tej chwili powiem Pani, że coraz mniej zaczynam wierzyć we wszystkie informacje, które się pokazują, bo jest obawa, że to jest stworzone powiedzmy na potrzeby właśnie tej sztucznej inteligencji. Ktoś sobie zażyczył, żeby taki wynik wyszedł. Tak samo jak to wie Pani, te wszystkie sondaże przedwyborcze, gdzie później się okazuje, że to była jedna wielka ściema. Więc ja patrzę na to wszystko z przymrużeniem oka i na tego typu informacje też. Wie Pani co? Jest takie powiedzenie - mniej wiesz dłużej żyjesz. Coś w tym jest. Nie ma co się bombardować tymi informacjami. Wie Pani co? Ja naprawdę współczuję tym dzieciakom, które uległy propagandzie z tego ostatniego pokolenia. Jak postuchałem tych wypowiedzi tych dziewczyn, które są załamane, bo wydaje mi się, że one nie przeżyją, bo zaraz planeta sptonie, bo wody zabraknie. Proszę Pani, 70% powierzchni ziemi to jest woda. Jak wody może zabraknąć? Woda zmienia stan skupienia i powraca z powrotem. To jest w ogóle jakaś historia nie z tej ziemi. Jeżeli powiedzmy będzie trudniej ją wydobyć spod ziemi, to w tej chwili technologia pozwala na to, żeby tę wodę przetwarzać. To jest w ogóle kolejny absurd, który nam się teraz wciska. *G2_MM_WSN_M_O_9

***: I tak, i nie. (...) Po pierwsze, ja nie mam narzędzi, które mogłyby chociaż częściowo sprawdzić te dane. Być może ci, którzy są problemem zainteresowani, chociażby władze Krakowa, oni mogliby to w jakiś tam sposób sprawdzić. Nie jest to w ich przypadku aż takim problemem, a ja nie mam takich narzędzi i właśnie dlatego patrzę na to raczej sceptycznie.

*G2_MM_S_WW_K_P_1***

- Odpowiedzi respondentów z grupy ekspertów

***To zaufanie tak, ale ograniczone. I że korzystać tak, ale jeżeli tak to jest, patrzeć, obserwować. Tak, więc tak bym powiedział, że korzystać, ale obserwować i pilnować.

*G1_PRZE_M_P_10***

Generalnie mam zaufanie, aczkolwiek uważam, że jeśli się coś generuje, zawsze warto sprawdzać, czy no gdzieś się ten chat nie pomylił, bo często jest taki problem, że wpisujemy złe jakąś frazę bądź damy złe zapytanie i od razu możemy dostać po prostu złą odpowiedź, która wydaje się dla nas prawdziwa, więc zawsze przede wszystkim trzeba sprawdzać te teksty, które się otrzyma. * G1_DiM_K_O_4

Nie, to raczej nie mam zaufania. (...) Raczej rzetelną dla mnie informacją jest przekazywana informacja bezpośrednio od człowieka. *G1_ROL_M_O_2

Nie mam. (...) To było jakby gdzieś te informacje skąd są podane. Z tego co ja wiem, tej bazy danych do sztucznej inteligencji nie tworzy jakby dana organizacja, tylko ona bierze dane z ogólnie powszechnego internetu. A patrząc na Facebooka, Instagrama, 30% postów czy nawet więcej to są fejki. I teraz jeśli sztuczna inteligencja z tego się uczy, to raczej samo sobie odpowiada, że uczy się. *G1_PRZE_M_P_11

Nie, nie mam zaufania. (...) Ale uwierzyłem, bo tak jak mówię, ciężko jest odróżnić. Teraz jednak jest doskonała w tym, co robi ta sztuczna inteligencja. (...) Nie mam zaufania, bo boję się po prostu przyszłości z tą sztuczną inteligencją, że może być wykorzystywana gdzieś później w jakichś wojnach. Że świat po prostu może zejść w złą stronę przez tą sztuczną inteligencję, bo po prostu będzie wszystko na wyciągnięcie ręki i łatwiejsze. *G1_PRZE_M_P_9

Znaczący ja powiem takie 50 x 50. (...) Dlatego, bo właśnie nieraz są takie tematy, że ta sztuczna inteligencja może być tak jakby, powiedzmy jakiś tekst napisany, że niby się wydaje wiarygodny, ale tak po głębszym zastanowieniu, to nieraz można się domyślać. Albo nawet otoczeniu tak na co dzień, że może tworzyć jakieś zamieszanie, może tworzyć jakieś dezinformacje. *G1_PRZE_K_O_12

REGULACJE

Celem tego bloku, było poznanie opinii badanych na temat tego, czy Sztuczna Inteligencja powinna być regulowana oraz w jakim zakresie.

A. POTRZEBA REGULOWANIA WYKORZYSTANIA AI

W pierwszej kolejności badacze skoncentrowali się na tym, czy kwestie wykorzystania Sztucznej Inteligencji powinny być regulowane prawnie przez Państwo.

- Odpowiedzi respondentów z grupy ogólnej (społeczeństwo)

Nie w każdym zakresie. (...) Na przykład nie wiem w administracji publicznej czy coś, za coś co odpowiada państwo, takie kwestie, to wiadomo, że to powinno być regulowane prawnie, bo to jest istotne. Ale no nie w każdym zakresie, na przykład użytku prywatnych firm prywatne firmy, jeśli chcą używać te AI to nie powinny podlegać, nie powinno być sterowane przez państwo pod tym względem. *G2_MM_M_WW_K_O_2

Uważam że zdecydowanie tak, ponieważ największym jakby takim tematem, który powinien być poruszony to czy to, co wypływa AI faktycznie jest do użytku tylko dla tej osoby, czy to jest jakby nagle, jakby, czy to ta osoba ta posiada tą ideę. Po to jest jakby wzięte z tak naprawdę z dzieł innych ludzi, które sobie wrzucili coś do internetu i to jest bardzo ciężki temat, który uważam, że jest najważniejszym, jeżeli chodzi o prawne rzeczy związane z AI, czyli prawa autorskie właśnie. *G2_MM_M_WSN_M_O_3

No może tak, zresztą, chyba tak miało być też, że właśnie kiedy ktoś tworzy grafikę, jakąś za pomocą AI i tak dalej, no to właśnie o tym też informuje, no bo też, no bo prawda jest taka, że, no nie wiem, sztuczna inteligencja, może być jak Word kiedyś dla nas, czyli nie wiem, tak jakby jakieś maszyna, a później przyszedł Word, w którym piszemy i no nie wiem, taka sztuczna inteligencja, czyli ten chat, jeżeli nie wiem, piszemy artykuł i prosimy, żeby nie wiem, go zredagował, ale to my jesteśmy jakby autorami i my dostarczamy te informacje, no to nie uważam, żeby to było złe, bo to jest jak trochę tak jak trochę asystent i nie wiem, możemy sobie jakoś tam ułatwić pracę, ale to jest właśnie kwestia chyba też tego, bo jak ktoś coś napisze, za ktoś no nie wiem, ciężko to jakoś. *G2_DM_S_WW_K_P_7

Nie. Już państwo reguluje wszystko. (...) No może w jakimś tam obszarze administracji gdzieś tam. Tam może być, powinny być wykorzystywane, natomiast powinno być to jakoś regulowane w takim obszarze, który jest ogólny dla wszystkich, natomiast jeśli chodzi o jakichś przedsiębiorców prywatnych, spółki – no nie przesadzajmy, tak? Nasze państwo tak naprawdę już miesza się do wszystkiego, nam zakazuje, zabrania, jeszcze by to miało regulować... Nie. To już by była lekka przesada. *G2_DM_S_WSN_K_O_9

No to zdecydowanie mi się wydaje, że to powinno być regulowane prawnie, no bo w przypadku, kiedy taka sztuczna inteligencja wygeneruje taką treść, to może mogą być to jakieś totalne głupoty wprowadzające w błąd i mogą siać dezinformację. Więc to powinno być jakoś zweryfikowane i jeżeli przez państwo, to może tak jak wczoraj rozmawialiśmy o tej instytucji NASK, no to może przez ten NASK i Ministerstwo Cyfryzacji. *G2_DM_M_WW_K_P_3

Myślę, że w tym momencie jeszcze nie jest ona na tyle jakoś właśnie czy kontrowersyjna, czy nie wpływa na może takie najważniejsze rzeczy dotyczące właśnie, decyzyjne, tak, żeby ktokolwiek w to ingerował. Takie jest moje zdanie w tym momencie. *G2_W_WW_M_O_5

Myślę, że tak. (...) Na pewno edukacja i szkolnictwo. (...) Nie zabraniałabym korzystać, ale regulowałabym to przepisami, czyli uczymy, jak wykorzystywać narzędzia, ale nie odrabiamy na tym zadań domowych, nie piszemy na tym prac licencjackiej, magisterskiej i tak dalej. Chociaż z tego, co wiem to aktualnie uczelnie są wyposażone w narzędzia, które weryfikują źródło tekstu pisanego – czy ono jest wygenerowane przez sztuczną inteligencję czy faktycznie są to słowa pisane przez ludzi realnie. *G2_DM_M_WW_K_O_5

- Odpowiedzi respondentów z grupy ekspertów

Nie, może wykorzystania nie, ale jakąś pieczę, opiekę nad tą sztuczną inteligencją powinien ktoś sprawować. *G1_PRZE_M_P_11

Na pewno jakieś regulacje powinny być wprowadzone. Głównie chodzi o ochronę właśnie przed tymi treściami nieprawdziwymi i przed rozpowszechnianiem takich treści nieprawdziwych. To powinno być w jakiś sposób [ns 00:32:30]. Rozpowszechnianie takich nieprawdziwych treści, które zostały stworzone właśnie tak za pomocą sztucznej inteligencji. *G1_OŚW_K_O_6

Z czasem, myślę, że będą musiały być, ale to będzie niezwykle trudne właśnie, jak zapisać te kwestie związane z tymi chociażby deep fake'ami. Co będzie filmem, co będzie pastiszem, a co będzie już dezinformacją i deep fake'm. No będzie to naprawdę bardzo trudne, ale oczywiście tak, powinni. Każdy powinien mieć świadomość, że jeżeli będzie wykorzystywał AI do czegoś złego to... Nawet jeżeli nie do kradzieży, a do wzbudzenia niepokojów, lęków czy do okłamywania, oszukiwania no to będzie się musiał liczyć z konsekwencjami prawnymi. Powinien. *G1_OSW_M_P_5

Teoretycznie powiedziałabym, że tak. Ale praktycznie jak by to miało być? Myślę, że to jest trochę nie do ogarnięcia. *G1_NAU_K_O_2

Zależy gdzie. (...) Jeśli chodzi o samo dziennikarstwo na przykład, dajmy na to dziennikarstwo, to wydaje mi się, że powinna być regulowana. Aktualnie chyba nawet trochę jest. I mówię tutaj o tych rzeczach, znaczy o sytuacjach, które miały miejsce kilka lat temu, czyli pisanie prac magisterskich z użyciem AI. No bo wiadomo, AI wypływa w swoim języku, gdzie czasami osoba, która ma z tym styczność, to wie już, czy zostało coś napisane przez AI, czy nie, bez względu na to... *G1_IT_M_P_1

***Generalnie ciężko by to było zrobić. Z jednej strony może i tak, ale z drugiej strony jest mnóstwo państw oprócz Polski, które tego nie robią. Więc dlaczego my mamy mieć obostrzenia? To jest tak jak pomiędzy Chinami, Stanami Zjednoczonymi, a zieloną wyspą, którą jest Europa. Pozostałe państwa... Wymieniłam dwa, ale generalnie zielona wyspa Europa ma

być pro, eko, a w pozostałych krajach można robić, co się chce. Tam się przemysł rozwija, a u nas pada. Tutaj się zamyka fabryki, a otworzą się w Stanach, bo mamy ekopolitykę. Więc nie wiem, czy jest to dobry pomysł, żeby ograniczać np. Polsce możliwości, które dostaną inne kraje. *G1+IT_K_P_1***

Tak, uważam, że powinno być to regulowane prawnie. Tak jak się powołujemy na przykład czasami na dany cytat z czegoś bądź używamy nie wiem, jakiejś danej książki, cokolwiek, często to wypisujemy, więc uważam, że wykorzystanie czatu GPT też powinna być wypisana po prostu na końcu w jakichś tam pracach. * G1_DiM_K_O_4

B. ZAKRES REGULACJI

Osoby, które poparły potrzebę prawnego regulowania wykorzystywania AI, badacze dopytywali o to jakie dokładnie kwestie powinny być regulowane, w jakich obszarach i dlaczego.

- Odpowiedzi respondentów z grupy ogólnej (społeczeństwo)

Dostępność jakby podczas nauki i też jakaś taka analiza, do czego je faktycznie używają uczniowie? Czy do tego, żeby się uczyć, czy do tego, żeby coś ściągnąć? (...) kwestie wykorzystywania AI, sztucznej inteligencji w bezpieczeństwie cyfrowym (...) To wszystko zależy jakby, z której wersji korzystamy może? Czy z którego oprogramowania i czy ona faktycznie jest uniwersalna, taka, że każdego popiera, czy ma jakieś taki swój schemat? Swój cel, który chce osiągnąć i małymi krokami poprzez zafalszowanie informacji, czy przedstawianie swoich poglądów może kogoś urazić. (...) Ochrona prywatności (...) Mogłaby być, ale, no też, na przeglądarkach internetowych są jednak takie wszystkie zabezpieczenia i wiadomo, że każdy poda jakieś hasło czy do konta czy do innego konta, to jednak zawsze może te dane stracić, że nie jesteśmy w stanie nad tym nawet zapanować, czy te hasło będzie zapisane, czy nie będzie zapisane. (...) Ochrona danych osobowych (...) Prawnienie powinno być regulowane. (...) Bo jednak jest to taki czuły punkt człowieka no i jakiś ktoś by takie dane mógł ukraść, to mógłby narobić wiele problemów. * (...) Kwestia praw autorskich (...) jak najbardziej, bo każdy ma swoje prawa autorskie i no nie można czegoś pobrać czy skopiować, to jest czyjaś prywatność (...) Regulacje rynku, na przykład koncesje, preferencje podmiotów funkcjonujących w Unii Europejskiej, jawność kapitału, takie dane o firmach, o rynku, o podmiotach (...) Też to ktoś powinien nadzorować, chyba że to działa na takiej zasadzie, że jest to jakiś schemat, ona czytuje dane i daje jakby z nich... sprawa dodania. *G2_W_M_WSN_M_O_11

***Kwestie własności intelektualnej, własności artystycznej, jakieś takie formy artystyczne. To powinno być chronione. Głównie te obszary, jakaś własność naukowa, bo w tej chwili sztuczna bierze sobie wszystko co chce i sobie tworzy co chce. (...) O tym też mówiłem, że można powiedzmy, wejdzie Pani na profil kogoś kogo Pani nie lubi. Ściągnie Pani z jego profilu zdjęcie, przerobi je w taki sposób jakiś kompromitujący i wrzuci do jego znajomych. I on w sumie nie ma możliwości jakoś dochodzić do swoich praw. Ktoś to zrobił, nie wiadomo kto, nie wiadomo jak. Sztuczna inteligencja przerobiła fotografię. Teraz to są takie śmieszne te filmy z politykami, ale

oni to są osobami publicznymi, więc wiedzą na co się narażają. Natomiast można to zrobić z każdą osobą. Każdy jest zagrożony w tej chwili. Ktoś kto Pani nie lubi, zrobi Pani jakieś świństwo. I to będzie nie do odróżnienia. *G2_MM_WSN_M_O_9***

***No mówię Pan mi, jeżeli będzie to używane do pisania artykułów i puszczanie do ciemnego ludu, który wszystko kupi, jak mawiał klasyk, to nie powinno być wykorzystywane, bo ciemny lud kupi wszystko. Normalny człowiek by takich bzdur nie napisał, że tu 62, tam coś tam, tylko by napisał trochę inaczej. Tak mi się wydaje. Ja bym to napisał na pewno inaczej. (...) Natomiast, no ale znowu zabronić. Im będzie bardziej zabronione, tym... Jak można ograniczyć korzystanie ze sztucznej inteligencji, dajmy na to, w mediach? No jak? Co? No nie da się. To można... Jak ktoś komuś powinien nie korzystać, to tak jak dzieckiem jest – „nie wolno”, no to jeszcze prędzej pójdzie to zrobić. To tak samo jest, no. To powinno być w dobrym tonie nieużywanie sztucznej inteligencji do pisania artykułów i wysyłania tego do ludzi, natomiast no tego się nie ograniczy, nie da się tego..., w jakikolwiek sposób nie da się, niczym się nie da tego ograniczyć.

*G2_MM_S_WSN_M_O_6***

Jakie kwestie prawne? No na pewno powinno być to regulowane pod kątem jakiejś działalności. To znaczy, jeżeli by była, czy jest jakaś aplikacja związana z tą sztuczną inteligencją, to to w zakresie działania tej sztucznej inteligencji, żeby to po prostu też miało jakieś obszary prawne powodujące to, że można egzekwować coś od, powiedzmy, od działania tej aplikacji, tak? To znaczy, jeżeli coś w wyniku tej aplikacji komuś by się stało, no to żeby po prostu móc mieć jakieś roszczenia. *G2_DM_S_WW_K_P_8

Jednak bezpieczeństwo. Mając dane, można wpływać na bezpieczeństwo i to tak szeroko pojęte. Bo założmy, bo nawet [ns 00:54:44] bezpieczeństwo od zdrady, szpiegowania jednego państwa przez drugie. Mając te dane można wpływać odpowiednio, chociażby na gospodarkę danego kraju, na jego bezpieczeństwo, chociażby wojskowe. Te dane powinny być pod kontrolą. Już nie mówię o wpływie na ludzi, mieszkańców danego kraju. Nie wiem, to powinno być, ale szalenie skomplikowane zabezpieczenie tych wszystkich danych i niewykorzystywania ich, powiem, w niecnym jakichś działaniach. *G2_MM_S_WW_K_P_1

Już wspominałem, że to nie jest tak, że sama sztuczna inteligencja ma takie rzeczy robić tylko pod kontrolą człowieka. Nie widzę takiej opcji, że sama sztuczna inteligencja będzie spełniała za bezpieczeństwo narodowe czy moje bezpieczeństwo konta bankowego i innych rzeczy. *G2_DM_M_WW_M_P_14

- Odpowiedzi respondentów z grupy ekspertów

***Bezpieczeństwo cyfrowe (...) No tutaj myślę, że sztuczna inteligencja mogłaby tylko pomóc. (...) Ponieważ dużo szybciej sprawdzi i efektywniej mogłaby zabezpieczać. (...) Ochrona prywatności. (...) W tej dziedzinie tak samo. Myślę, że tutaj jeżeli chodzi o ochronę prywatności to mogłaby zareagować dużo szybciej niż zareagowałby człowiek (...) Ochrona danych osobowych (...) Również tak samo (...) Prawa autorskie (...) No tutaj tak samo też, również. Jak

najbardziej (...) Jeżeli chodzi o regulacje rynku (...) myślę, że w tej kwestii to raczej tutaj sztuczna inteligencja niewiele miałaby do roboty (...) Moim zdaniem na tą chwilę jeszcze nie.

*G1_ROL_M_O_2*** (...)

Powinna być jakaś instytucja, która by za to odpowiadała, żeby nie stało się to niebezpieczne dla dzieci, różnych tam przemysłów i tak dalej. (...) Bardziej bym powiedział właśnie w służbach naukowych, w ogóle w jakiejś edukacji i tak dalej, żeby te dane były w jakikolwiek sposób weryfikowane. *G1_PRZE_M_P_11

***Nie wiem, nie mam zdania. Aż tak głęboko nie interesowałem się tematem.

*G1_PRZE_M_P_11***

No bo nawet ten tekst, który Pan teraz przytoczył - jaki państwo może mieć wpływ na to, że ktoś sobie wygeneruje... Tak naprawdę nawet ciężko jest tutaj znaleźć jakiegoś winnego, prawda? Bo ktoś sobie na zlecenie wygeneruje taki tekst, który jest nieprawdą. No i co dalej? Myślę, że bardzo trudno byłoby to weryfikować. Natomiast jeśli chodzi o obszary typu, nie wiem, nauka czy medycyna przede wszystkim, no to tutaj powinno być to jakoś regulowane. Ale nie do końca się też na tym znam. Być może są jakieś narzędzia, które pozwoliłyby to regulować, żeby dla dobra człowieka nie... No można by było na przykład też człowieka wprowadzić w błąd, jeśli chodzi o jego stan zdrowia. Chociażby, więc tutaj to powinno być jakoś ściśle i jasno doprecyzowane. Ale jak to zrobić, no to niestety nie wiem. *G1_NAU_K_O_2

No jeśli chodzi, to wydaje mi się, że tutaj edukacja, tak, no bo edukacja ma na celu edukowanie, tak, ma na celu rozwój. (...) No wydaje mi się, że tak, bo to jednak jawność jakiegoś kapitału i tak dalej, to jest kwestia... Raczej nie powinna to być, nie powinno być to udostępniane w świat, tak? Tak jak powiedziałem, sztuczna inteligencja się uczy na podstawie tego, co napisze jej człowiek, więc te informacje, no nie jesteśmy pewni, czy one będą wykorzystane, czy nie. Wydaje mi się, że tutaj regulacje powinny być, ale to jest kwestia też samoświadomości tego wszystkiego, nie? (...) Na pewno dane osobowe. (...) Prawa autorskie zdecydowanie, bo no jednak, jeżeli ktoś sobie rości prawa autorskie, no to jest autorem czegoś, tak? Nie powinno być to w żaden sposób, że tak powiem, udostępniane przez sztuczną inteligencję i tak dalej *G1_IT_M_P_1

*** Tam, gdzie jest naruszane np. prawo. Tam, gdzie jest naruszana godność lub prawa innego człowieka. Tam, gdzie są naruszone patenty, bądź też prawa autorskie. Tam oczywiście powinno być to regulowane poprzez blokadę dostępu np. *G1+IT_K_P_1***

***Jakie obszary? Wydaje mi się, że każdy, bo jeśli chodzi o zazwyczaj jakieś wykorzystanie jakieś literatury, to tą literaturę po prostu podajemy, to czemu mamy nie podać czata GPT, gdzie też nam wygenerował czasami więcej nawet, niż połowę pracy. (...) W sensie moim zdaniem jeśli bezpieczeństwa cyfrowe używałoby czatu GT bądź też sztucznej inteligencji, no to jakby to jest obszar, który ma nas właśnie uważam przed tym chronić, więc po prostu byłoby to dla mnie niefajne, gdyby został tam chat po prostu użyty, tak krótko mówiąc. (...) Wydaje mi się, że tak

odnośnie tej ochrony prywatności ze względu na to, że no jest to Internet, bardzo często w tym jakieś wycieki informacji. I też nie powinien być używany czat GPT. (...) Tak, nawiązałam właśnie do tego obszaru, że sztuczna inteligencja nie powinna być wykorzystywana do ochrony danych osobowych. (...) Akurat uważam, że nie, bo jeśli chodzi o kwestię praw autorskich, czat GPT jest w stanie wymyśleć to samo, co człowiek i często na przykład były bodajże jakieś tam maszyny, które sprawdzały, czy coś zostało napisane przez czat GPT i w momencie, kiedy napisało się Ala ma kota, po pokazywało chyba tam 100%, że to zostało właśnie utworzone przez czat GPT, gdzie to jest nieprawda, bo każdy sobie wymyśleć zdanie „Ala ma kota”, jest to zdanie bardzo często w książkach po prostu od pierwszej podstawówki i uważam, że nie powinno być to w jakiś tam sposób regulowane. (...) Regulacje rynku, koncesje, preferencje podmiotów Unii Europejskiej, jawność kapitału. (...) Moim zdaniem akurat ta sztuczna inteligencja mogłaby zadziałać. (...) Z pewnymi ograniczeniami, ale tak. * G1_DiM_K_O_4***

C. INSTYTUCJA ZARZĄDZAJĄCA AI

Kończąc kwestię regulacji prawnych, badacze pytali o to, czy ktoś powinien być „szefem od AI” w Polsce, a jeśli tak, to kto lub jaka instytucja powinna pełnić tę rolę.

- Odpowiedzi respondentów z grupy ogólnej (społeczeństwo)

Albo istniejące już na przykład Ministerstwo Cyfryzacji albo mogliby powołać jakieś inne osobne ministerstwo od bezpieczeństwa. *G2_DM_M_WW_K_O_5

Ja myślę, że taka komórka powinna być w Ministerstwie Cyfryzacji. Chyba mamy Ministerstwo Cyfryzacji. *G2_MM_M_WSN_K_O_12

Instytucja to jak najbardziej. Przykładowo PAN. Taka instytucja, myślę, że w miarę powinna takim czymś powiedzieć zarządzać, żeby nie wymknęło się spod kontroli jakiegось, żeby nie szkodziło społeczeństwu. Myślę, że jakieś osoby, które mają jakieś autorytety pod tym względem, czyli PAN, czy jakieś tak Instytut polski, jakiś taki, który by się tym zajmował. *G2_W_S_WW_M_P_6

Tak, wydaje mi się, że powinien być taki główny, że tak powiem urząd, który powinien mieć jakby taki dział, że tak powiem, zajmujący się właśnie tą sztuczną inteligencją. (...) No NASK jest, że tak powiem taki, który odpowiada w ogóle za regulacje, jeśli chodzi o internet z tego, co kojarzę. (...) Oni powinni, że tak powiem, być na nich, powinni stworzyć taki dział, który powinni wziąć i wprowadzać takie regulacje, sprawdzać to, kontrolować. *G2_W_S_WSN_M_O_4

Na przykład, podam na przykład taką osobę, jak Sławomir Mentzen. Jego podam. Bo on jeżeli chodzi o prawo, różne rzeczy podatkowe czy prawne, to jest akurat ekspertem, więc on jest ogólnie ekspertem od prawa podatkowego, więc myślę, że akurat jeżeli chodzi o takie funkcje związane z bezpieczeństwem państwa, to jak najbardziej. *G2_W_WW_M_O_5

Nie to, że szef, to musi być jakieś całe gremium, bo co to znaczy szef od sztucznej inteligencji? Wszędzie gdzie jest jeden szef albo jedna instytucja i to jeszcze gdzie zasiadają powiedzmy członkowie z jednej partii, to będą forsowali swoje racje. To musi być takie gremium ludzi o niesamowitej etyce. Osoby, które cieszą się dużym zaufaniem, dużym właśnie tym poziomem etycznym i one mogą oceniać, ale gdzie takich znaleźć proszę Pani? Ja już nie widzę. Teraz już każdy w zasadzie zawód jest skompromitowany. *G2_MM_WSN_M_O_9

- Odpowiedzi respondentów z grupy ekspertów

Tak do końca nie. Każdy ma swoje projekty, każdy tworzy coś innego i jakby szefem każdy może być jakby od swojego projektu. Według mnie którego tworzy, bo każdy się zna na swojej branży, na swojej działce. Podejrzewam, że też tak jest jak wszędzie, że ktoś idzie w jednym kierunku i się w tym specjalizuje i jakby tworzy. Szefem jakby wszystkiego to chyba, że obejmie to, że to zmierzy na takim etapie, że po prostu sztuczna inteligencja będzie już wszędzie i że powstanie jakiś urząd stricte właśnie, który zajmie się tą sztuką inteligentną i ktoś będzie tym kimś stricte zarządzał, siedział nad tym, po prostu miał swoją funkcję jak to będzie na tyle zautomatyzowane. A w takim przypadku jak jest teraz to jakby gdzieś tam każdy koordynuje swoje rzeczy i jakby próbuję często otrzymać dofinansowanie na to, jeżeli tworzy jakieś projekty. Każdy zajmuje się swoim projektem, a jeżeli to będzie faktycznie na takim etapie i będzie stworzony urząd, który będzie się tym zajmował, to jak najbardziej. *G1_MED_K_P_7

Nie wiem. (...) Jest... Mamy Ministerstwo Cyfryzacji, mamy resorty bezpieczeństwa. Mi się wydaje, że tutaj na tym styku powinien powstać jakiś zespół, w randze, powiedzmy, no nie wiem, resortu, który łączyłby uprawnienia tych poszczególnych instytucji. I taki zespół tematyczny, który byłby, powiedzmy, podlegałby, nie wiem, premierowi i zajmowałby się właśnie we wszystkich obszarach tą tematyką. *G1_NAU_M_O_3

Myślę, że jakieś służby wewnętrzne. Coś na pokrój jak w naszej policji. Jakiś pewnie wydział... Jak są wydziały do cyberprzestępczości i tym podobnych rzeczy to myślę, że tutaj ta piecza powinna być sprawowana. (...) Myślę, że to są rzetelne służby, które po prostu wiedziałyby, jak się tym zająć i jakie zagrożenie to stwarza. No a jeżeli jest jakiegokolwiek zagrożenie to zawsze interweniują służby, a nie podmioty zewnętrzne. *G1_ROL_M_O_2

Na pewno powinno być coś rządowego, gdzie na pewno by jakoś mogło weryfikować i badać w ogóle bezpieczeństwo sztucznej inteligencji ogólnie w Polsce czy ogólnie na świecie. I powinny te, jakieś tam powiedzmy te ministerstwo powinno mieć jakąś tam komunikację z innymi ministerstwami, które by się tym zajmowały, żeby mogły po prostu jakieś takie dodatkowe zagrożenia przedstawiać innym i przede wszystkim sobie, ewentualnie coś blokować, tak? (...) No wydaje mi się, że tak, ministerstwo, no na pewno tutaj by było, trzeba by było zebrać dziesiątki ludzi, które mogłyby działać z tym, bo jedna osoba nie jest w stanie... *G1_IT_M_P_1

Ciężko mi powiedzieć. Dlatego, że... Może inaczej. Kierownik czy szef, ale do spraw bezpieczeństwa. Do spraw bezpieczeństwa związanego ze sztuczną inteligencją, tak. Natomiast nie bardzo, tak jak powiedziałam, jestem za tym, żeby ktoś ograniczał w Polsce dostęp do AI, a inne kraje mogą z tego korzystać. (...) Wydaje mi się, że tutaj to nie powinno się opierać na jednej osobie. Tylko powinien to być zespół specjalistów. Coś takiego jak zarząd, w którym znajduje się np. 3-4 głównych specjalistów. Zarówno od strony policji, jakiejś cyberprzestępczości, czy przestępczości zorganizowanej. Muszą się znajdować na pewno osoby, które przede wszystkim mają doświadczenie z informatyką, z AI. Co mi po panu ministrze, który się zajmował kiedyś rolnictwem, a teraz będzie szefem AI? Nie, to musi być osoba, która doskonale wie i jest specjalistą jeżeli chodzi o informatykę, infrastrukturę technologiczną, o właśnie programowanie, o wszelkiego rodzaju te strefy związane z IT. *G1+IT_K_P_1

Wydaje mi się, że powinien być pewny dział, który się tą sztuczną inteligencją zajmuje, skoro ona jest teraz tak powszechna. (...) Bardziej powinna zostać stworzona jakaś instytucja, skoro mamy na przykład różne instytucje dotyczące edukacji, ochrony i tak dalej, no to powinna być też jakaś instytucja zajmująca się sztuczną inteligencją i wpływem na społeczeństwo też na pracy i tak dalej, bo za niedługo niektóre osoby mogą po prostu skończyć bez pracy, tak jak na przykład było po wielkiej rewolucji przemysłowej i nagle maszyny te zaczęły istnieć, też ludzie tracili pracę, więc powinna być jakaś taka większa ochrona, więc powinna zostać stworzona jakaś instytucja. * G1_DiM_K_O_4

DŁUGOTERMINOWE PERSPEKTYWY

Celem ostatniego bloku pytań było poznanie opinii respondentów na temat przyszłości, w odniesieniu do wpływu Sztucznej Inteligencji. Zadanie tych pytań miało charakter opcjonalny, zależny od tego, ile czasu zostało na przeprowadzenie wywiadu, a w razie konieczności można było potraktować go skrótowo.

A. ROZWÓJ SZTUCZNEJ INTELIGENCJI (AI - NADZIEJE, CZY RACZEJ OBAWY?)

Badanych pytano wprost, czy sztuczna inteligencja i jej rozwój budzi w nich nadzieje czy obawy.

- Odpowiedzi respondentów z grupy ogólnej (społeczeństwo)

*** Według mnie nadzieje, no bo jednak jest to system, który się cały czas rozwija. Mówię, pozwala gdzieś tam szybciej diagnozować niektóre schorzenia, pozwala łatwiej tworzyć. G2_DM_S_WW_M_O_7***

*** Ja myślę, że to jest trochę takie, też się trochę równoważy, że to takie pół na pół, bo wydaje mi się, że w wielu przypadkach może nam pomóc sztuczna inteligencja, ułatwić życie i naprawdę może spowodować dużo dobrych rzeczy, ale tak jak mówiłam wcześniej, boję się

straty pracy. Chyba przede wszystkim tego, że w pewnych kwestiach może nas ta sztuczna inteligencja zastąpić. *G2_DM_S_WW_K_P_7***

*** No ja mam tutaj takie mieszane uczucia, bo z jednej strony jakby to jest taka nadzieja na to, że nasze życie będzie coraz łatwiejsze, tak? Czyli będzie nam łatwiej jakby funkcjonować, wyszukiwać informacje. No teraz te nasze dzieci, no mówię, z jednej strony one przestają myśleć, ale z drugiej strony im jest naprawdę dużo łatwiej niż było nam, tak? *G2_DM_S_WSN_K_O_9***

*** Dla mnie obawę, że tak powiem, bo tak jak mówię o tym bezrobociu, że tak powiem wzroście u ludzi. Bo jak maszyna coraz więcej będzie używana i inteligencja to człowiek będzie coraz mniej potrzebny, a gdzie ten człowiek tą pracę znajdzie. *G2_DM_M_WW_M_P_14***

*** Coraz częściej myślę o tym, że obawy, że to może mieć negatywny również wpływ na nasze życie. I o ile czasem są jakieś takie fajne funkcje, no to czasem sobie myślę, że to może właśnie wprowadzić jakieś dezinformacje, wprowadzenie w błąd. No to wydaje mi się, że trochę budzi we mnie obawy. *G2_DM_M_WW_K_P_3***

*** Personalnie obaw we mnie nie zbudza, bo mnie w żaden sposób nie zagraża, ale zdaję sobie sprawę z tego, że jest w stanie w dużym stopniu wyprzeć pierwiastek ludzki z wielu obszarów zawodowych. *G2_DM_M_WW_K_O_5***

- Odpowiedzi respondentów z grupy ekspertów

*** No właśnie - widzi Pan - na początku rozmowy wydawało mi się, że bardziej nadzieje. Bo ja też wykorzystuję ją w taki sposób, który mi bardzo ułatwia życie i pomaga. Natomiast tak jak Pan teraz mówi o tej ochronie danych, o tych różnych kwestiach - to już jednak budzi we mnie takie obawy, taki trochę lęk o to jak to będzie wyglądało w przyszłości i czy rzeczywiście będziemy bezpieczni. *G1_NAU_K_O_2***

*** Bardziej, że tak powiem... no pół na pół, bym powiedziała, bo z jednej strony nadzieję właśnie, tak jak mówiłam, że będzie można jakoś inaczej żyć. Tego czasu będziemy mieli więcej, bo tych ludzi kompetentnych do pracy jest coraz mniej. Społeczeństwo się pozmieniało. Tutaj młodzi ludzie trochę mają inne podejście do pracy niż dzieci, że tak powiem. Ludzie kiedyś o tym tak określiła to. Więc na tym etapie na pewno budzi nadzieje. Natomiast żeby to ktoś konstruował dobrze i żeby to działało to w momencie, jestem bardziej raczej takim pesymistą w momencie, kiedy to już dopiero będzie na rynku będzie działało, będzie przetestowane, to wtedy będzie bardziej optymistycznie mnie nastrajało. Na razie czekam aż coś takiego zrobią. Oczywiście nadzieja gdzieś tam jest. Natomiast no chciałabym żeby to było zrobione dobrze? *G1_MED_K_P_7***

*** I nadzieje, i obawy właściwie. Nadzieję na lepsze życie, na lepszą diagnostykę. Jeżeli chodzi o medycynę, na lepsze leczenie, prognozowanie. Natomiast obawy? Obawy też budzi, bo prosty przykład może podam taki z mojego życia tutaj medycznego. Ostatnio, 14 listopada obchodzimy co roku Światowy Dzień Cukrzycy i byłam zaproszona na taką debatę i m.in. rozmawialiśmy na

temat sztucznej inteligencji, że w leczeniu cukrzycy, w monitorowaniu naprawdę mamy bardzo wiele narzędzi, chociażby takie aplikacje, o których mówiłam na telefon, które mierzą pacjentowi ten poziom cukru we krwi. No i jedna pani doktor podawała taki przykład, że rodzina ufundowała temu pacjentowi z cukrzycą ten system ciągłego monitorowania glikemii, ufundowała mu nadajnik, który odbierał, monitorował co minutę, jaki ten poziom cukru we krwi jest i rodzina uznała, że skoro ten pacjent senior ma już takie nowoczesne technologie, to właściwie nie musi tutaj za bardzo się nim opiekować, albo opiekować się w takim dużym stopniu, jak robiła to do tej pory. I okazało się, że rzeczywiście temu pacjentowi doszło do hipoglikemii, czyli do takiego stanu, gdzie gwałtownie spada poziom glukozy we krwi, i rzeczywiście ten pacjent wziął ten nadajnik, który zadzwonił, poinformował go, że powinien teraz ten pacjent przyjąć porcję glukozy, żeby podwyższyć ten poziom glukozy we krwi. Ale co się okazało? Nie było tej osoby bliskiej, empatycznej, która by mu to podała. Pacjent się tak źle czuł, że znaleziono go na drugi dzień ściskającego w rękę ten nadajnik dzwoniący, informujący go o stanie zagrożenia życia. No była sztuczna inteligencja, ale nie było człowieka. Więc z tej strony widzę zagrożenie, że troszeczkę polegamy, ufamy tym narzędziom, ale jednak zawsze empatia, drugi człowiek jest potrzebny. Więc takie ewentualnie zagrożenie widzę. Ale technologia jak najbardziej jest nam potrzebna. *G1_MED_K_O_8***

*** Szczerze, raczej obawę. Raczej obawy, dlatego że to jest świetne narzędzie, ale bez kontroli. Bez kontroli na chwilę obecną i może tak, bo przytoczę po raz drugi jak z bronią. Jeżeli mamy broń do obrony koniecznej i osobistej, i nie chcemy jej nigdy użyć, tylko zmuszeni jej użyjemy - wówczas ona nie stanowi zagrożenia dla reszty społeczeństwa. A tutaj troszeczkę mamy chyba do czynienia z takim nieokiełznanym wariatem, który wypadł na ulicę i miał Kałasznikowa. Nie wiemy do końca jak to się rozwinie, w którą stronę to pójdzie i jeszcze nie wiemy, jak zostanie to wykorzystane i czy może zostać wykorzystane na przykład do prowokowania wojen przez inne państwo. Tego nikt w tym momencie raczej nie jest w stanie stwierdzić, bo mówimy o prostych zagrożeniach związanych z cyberprzestępczością wobec osób fizycznych czy podmiotów gospodarczych, ale możemy też pójść szerzej. Przekierowania samolotów, bo się jakiś super pan włamie do jakiegoś systemu. To są systemy lotnicze, to są systemy rakietowe, to są systemy obronne wielu państw. Nie wiem, czy to jest z jednej strony fascynujące, że coś takiego powstaje. Od strony takiej inżynierskiej to jest wow, że to tyle potrafi. Ułatwi mi pracę i tak dalej, ale zastanawiając się nad ilością zagrożeń, tym, co niesie to dla przyszłości młodych ludzi - z jednej strony duże możliwości, z drugiej strony bym powiedziała, że totalne odmóżdzenie dla co po niektórych. Właśnie zagrożenia związane z bezpieczeństwem narodowym, z innego rodzaju zagrożeniami, które nam w tym momencie nawet nie przychodzą do głowy. *G1+IT_K_P_1***

*** Raczej nadzieje. (...) No moim zdaniem przyspieszy nam pracę jeszcze bardziej i pojawią się nowe zawody, nowi specjaliści od pisania promptów, nowi specjaliści od projektowania jakiś kolejnych algorytmów, czyli tak naprawdę jest duże pole do tego, żeby właśnie powstało więcej zawodów i żeby ludzie nie musieli robić takiej nudnej pracy, wstukiwania w komputer jakiejś rzeczy, bo już to może wykonać za nich po prostu bot i oni mogą się zająć czymś bardziej kreatywnym. *G1_DiM_K_O_6***

*** I nadzieje, i obawy, bo tak jak powiedziałam, w mojej dziedzinie jest też dużo ułatwień, ta sztuczna inteligencja, no ale przyszłościowo nie wiadomo, jak to będzie, nie wiadomo czy wiele z nas nie potraci pracy, bo już sztuczna inteligencja potrafi wytwarzać różne maile, już jak dzwoni do nas jakaś pani z jakąś reklamą czegoś, to bardzo często jest to już sztuczna inteligencja, więc to już tutaj w tym obszarze ludzie tracą pracę i nie wiadomo, jak to będzie za kilka lat po prostu. To jest ogromna obawa. * G1_DiM_K_O_4***

B. SPODZIEWANE ISTOTNE ZMIANY W PRZYSZŁOŚCI

- **Czy Twoim zdaniem Sztuczna Inteligencja w ciągu najbliższych kilku lat spowoduje istotne zmiany w poszczególnych obszarach gospodarki i życia codziennego?**

- Odpowiedzi respondentów z grupy ogólnej (społeczeństwo)

*** Na pewno będą zmiany jakieś następować. W jakich obszarach? Najwięcej zagrożeń jest w tej prasie, w dziennikarstwie i też ogólnie, że mniej miejsc pracy będzie, że to może jakoś zachwiać rynek pracy. *G2_W_M_WSN_K_P_1***

*** Myślę, że tak, że może zmienić, ale też muszą ludzie pomóc, no bo sam sztuczna inteligencja tego nie robi, więc to zależeć będzie od ludzi. No na pewno, tak jak powiedziałem, w medycynie, w nauce, w szkolnictwie, to myślę, że to będzie bardzo pomocne, ułatwi też jakby, i ułatwi życie i będzie pomocne w różnych sytuacjach, gdzie pomagamy zdrowiu, życiu ludzkiemu. No to tak, jak najbardziej tak. *G2_MM_S_WSN_M_O_6***

*** Ciężko mi dokładnie określić. Wydaje mi się, że w najbliższych kilku latach to jeszcze ona się nie rozwinie na tyle, żeby rzeczywiście bardzo dominowała. Wydaje mi się, że to jest kwestia kilkunastu do dwudziestu, trzydziestu lat. Wtedy, możliwe, że już będzie rzeczywista. Widać rzeczywistą różnicę w funkcjonowaniu. Na chwilę obecną wydają mi się, że będzie wykorzystywana do rozwijania każdej dziedziny, w której będzie wykorzystywana i do ułatwiania różnych zadań. No wydaje mi się, że na najbliższych w ciągu kilku jeszcze może być odbierana raczej pozytywnie, nie negatywnie, ale nie wiem. Możliwe, że w przeciągu tam na przykład 20- 30 lat mogą być jakieś negatywne konsekwencje tego rozwoju. *G2_MM_M_WW_K_O_2***

*** Na pewno tak, bo postęp technologiczny postępuje, sztuczna inteligencja będzie ułatwiała życie. *G2_MM_E_WW_K_P_10***

*** Na pewno i to dużo się zmieni, ale jak pewne zawody zostaną wykluczone, powstaną nowe zawody, ale oprócz część będzie można w działalności człowieka, chociażby tak to widzę, w pewnych zakładach produkcyjnych jest część osób, które sprawdzają, założmy, czy działanie tego, co produkują, tych poszczególnych przedmiotów jest prawidłowe. No i sprawdzają, trochę to czasu zajmuje. *G2_MM_S_WW_K_P_1***

*** No na pewno wpłynie, ale czy pozytywnie, czy negatywnie, trudno powiedzieć, trudno naprawdę. *G2_MM_S_WSN_K_P_13***

- Odpowiedzi respondentów z grupy ekspertów

*** Myślę, że tak. Tak jak rozmawialiśmy nawet o tym rolnictwie. Pewnie zresztą rolnicy może gdzieś bardziej wykorzystywać, więc to wszystko będzie bardziej, nie wiem, przekładało się na jakieś tam plony tych rolników, więc może to rolnictwo będzie gdzieś tam lepiej funkcjonowało. Zapewne za chwilę jakieś służby bezpieczeństwa będą z tego korzystały, więc może wykrywalność będzie lepsza, ale podejrzewam, że za chwilę będzie też i druga strona, czyli ta sztuczna inteligencja będzie wykorzystywana do przestępstw. *G1_PRZE_M_P_9***

*** Myślę, że to tak idzie szybko, że na pewno. (...) Myślę, że na przykład jeżeli chodzi o administrację, to tutaj jak najbardziej. Tutaj nawet w przemyśle też może być wykorzystana ta sztuczna inteligencja. Myślę, że może i jak najbardziej w medycynie, bo tu wszystko idzie do przodu i tutaj też będą to na pewno wykorzystać. Gdzie tu jeszcze, w jakim obszarze? Myślę, że to chyba tak najbardziej i oczywiście dotyczy, jeżeli mówimy o cyberprzestrzeni, czyli na przykład o grach, czy o jakiś programach, czy do nauki, czy do rozmów, jakieś komunikatory, w ten sposób. *G1_PRZE_K_O_12***

*** Wydaje mi się, że po prostu będziemy tworzyć rozwiązania, które nam te życie będą ułatwiały. Jeżeli chodzi o jakieś procesy technologiczne i jeżeli chodzi o procesy, o naukę, o zdobywanie wiedzy. Wszystko będzie szybciej, będziemy mieć większy dostęp. (...) Tak, dostęp do informacji. Będziemy mieć pełniejszy, większy dostęp. Natomiast też jest kwestia tych wszystkich nieprawdziwych treści, które mają wpływ na nasze życie. *G1_OŚW_K_O_6***

*** Tak. Powiedziałem to już też kilkakrotnie, że myślę, że w każdym obszarze będziemy widzieli jej wpływ i jej wpływ na funkcjonowanie, rozwój, nowe rzeczy, które będą się pojawiały. *G1_OSW_M_P_5***

*** Życia codziennego na pewno, bo jednak to życie codzienne ta sztuczna inteligencja ułatwia. Ale nie chciałabym, żeby to poszło w złym kierunku, żeby ona wyparła taką normalność. Nie wiem czy Pan rozumie o co mi chodzi. (...) Myślę, że coraz więcej firm będzie sięgało, coraz więcej też sięga po to. I jakby ułatwia sobie życie. Natomiast jakby rodzi się we mnie nadzieja, że te firmy będą z tego korzystać tak jak my korzystamy, a nie w sposób jakiś taki brudny, to własnych celów i interesów. *G1_NAU_K_O_2***

*** No codzienne funkcjonowanie, wydaje mi się, że za 10 lat... To nie jest aż tak dużo, ale technika bardzo potrafi iść do przodu. No i wydaje mi się, że nawet sobie nie potrafimy wyobrazić, co będzie za 10 lat. *G1_DiM_K_O_4***

REALIZATOR PROJEKTU:

